

Засновники: Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського, Служба інформаційно-аналітичного забезпечення органів державної влади. Заснований у 2005 р. Видається щомісяця. Відповідальний редактор Л. Чуприна, канд. наук із соц. комунікацій. Упорядник О. Натаров. Адреса редакції: НБУВ, Голосіївський просп., 3, Київ, 03039, Україна. Тел. (044) 524-25-48, (044) 525-61-03. E-mail: siaz2014@ukr.net, <http://nbuviar.gov.ua/>. Свідоцтво про державну реєстрацію ДК № 1390 від 11.06.2003 р.

Шляхи розвитку української науки

Інформаційно-аналітичний бюлетень
Додаток до журналу «Україна: події, факти, коментарі»

№ 11 (149) грудень 2018

У номері:

- *Пропозиції Організації з Європейського співробітництва у галузі науки і техніки для України*
- *Уряд затвердив склад наукової ради НФД України*
- *Презентації науково-технічних розробок установ НАН України*
- *Публікаційна активність установ МОН України*
- *Учені НАН України – про можливі сценарії розвитку світової енергетики*

© Національна бібліотека України
імені В. І. Вернадського, 2018

Київ 2018

ЗМІСТ

Наукові здобутки як фундамент програми урядових звершень.....	3
Міжнародне співробітництво	3
Наука – виробництву	6
Наукові конференції, наради та інші організаційні заходи.....	9
Наукова діяльність у ЗВО	13
До річниці Національної академії наук України: віхи історії і сьогодення....	14
Перспективні напрями наукових досліджень	17
Проблеми стратегії розвитку України	18
Наука і влада.....	19
Суспільні виклики і потреби.....	22
Українська наука і проблеми формування інформаційного суспільства... ..	22
Міжнародний досвід.....	23
Формування та впровадження інноваційної моделі економіки	25
Міжнародний досвід.....	26
Проблеми енергозбереження	27
Міжнародний досвід.....	28
Зарубіжний досвід організації наукової діяльності.....	29
Нові надходження до Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського	30
ДОДАТКИ.....	35

Орфографія та стилістика матеріалів – авторські

Наукові здобутки як фундамент програми урядових звершень

Міжнародне співробітництво

17.12.2018

Пропозиції Організації з Європейського співробітництва у галузі науки і техніки (COST) для України

Організація з Європейського співробітництва у галузі науки і техніки (COST) забезпечує фінансування створення дослідницьких мереж під назвою COST Actions. На сьогодні Організація з Європейського співробітництва у галузі науки і технологій затвердила 40 пропозицій, до яких науковці із різних країн світу можуть приєднатися ([Горизонт 2020. Національний портал](#)).

Пропозиції представлені за усіма галузями знань, зокрема за наступними темами:

- Інновації з гліканами: нові кордони від синтезу до нових біологічних мішеней (Innovation with Glycans: new frontiers from synthesis to new biological targets);

- Квантова гравітаційна феноменологія в багатомандатному підході (Quantum gravity phenomenology in the multi-messenger approach);

- Механохімія для стійкої промисловості (Mechanochemistry for Sustainable Industry);

- Статистичні методи та методи машинного навчання для вивчення мікробіомічних досліджень людини (Statistical and machine learning techniques in human microbiome studies) та ін.

Повний перелік пропозицій за посиланням – <https://goo.gl/jM9Z7z>.

З умовами участі для організацій з України можна ознайомитися за посиланням: <https://www.cost.eu/cost-actions/how-to-participate/>.

18.12.2018

Нова версія Анотованої грантової угоди

Пропонуємо Вашій увазі анотовану модель грантової угоди програми Горизонт 2020 (H2020 General MGA), що використовується для грантів ‘research and innovation actions (RIA)’, ‘innovation actions (IA)’ та ‘coordination and support actions (CSA)’ ([Горизонт 2020. Національний портал](#)).

[Завантажити можна за цим посиланням.](#)

19.12.2018

Оголошено конкурс українсько-німецьких науково-дослідних проектів на 2019-2020 роки

19 грудня 2018 р. почався конкурс спільних українсько-німецьких науково-дослідних проектів для реалізації у 2019-2020 рр. Його оголосили Міністерство освіти і науки України та Федеральне Міністерство освіти та наукових досліджень Федеративної Республіки Німеччина ([Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України](#)).

Конкурс триватиме до 14 березня 2019 р. До участі запрошуються науковці закладів вищої освіти, науково-дослідних установ та підприємств. Проектні пропозиції приймаються відповідно до таких пріоритетних напрямів:

- біотехнології;
- технології ефективного використання ресурсів та енергії, сталі екологічно чисті технології;
- наукові дослідження в сфері охорони здоров'я та медичні технології;
- інформаційні та комунікаційні технології;
- нові матеріали та технології виробництва.

Докладніше про конкурс – в [інформаційному бюлетені](#).

Завантажити форму заявки можна [тут](#).

Заповнити форму з короткою інформацією про проектну пропозицію необхідно за посиланням: <https://goo.gl/nFPN7t>.

Контактна особа: Кислий Валерій Миколайович, 0442878276.

05.12.2018

Заклади освіти і наукові установи України та Австрії зможуть співпрацювати напряму та активніше проводити академічні обміни – рішення Уряду

Українські науковці, студенти та аспіранти зможуть проводити дослідження у провідних австрійських вишах, а вчителі німецької мови – проходити підвищення кваліфікації. Ці та інші можливості визначає Угода між Урядом України та Австрії про співробітництво у галузі освіти, науки і культури, яку 5 грудня 2018 р. затвердили на засіданні Кабміну ([Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України](#)).

Документ є рамковим і не містить конкретних заходів, які мають провести партнери. Однак серед його завдань – пряме співробітництво освітніх та наукових установ обох країн, обмін для навчання та стажування педагогами та студентами, співпраця в межах ЮНЕСКО, Ради Європи, Європейського союзу тощо. Документ також передбачає, що партнери мають розробити механізми для обміну інформацією про свою діяльність та нові проекти.

Лозовий С. «Врахування національних інтересів у процесі інтеграції української науки у світовий дослідницький простір». Аналітична записка жовтень 2018 р.

В умовах незначних обсягів фінансування вітчизняним вченим потрібно визначити свої конкурентні переваги порівняно з іншими країнами і сконцентруватися на пріоритетних напрямках розвитку науки. Ці напрями повинні формуватися, на підставі прогнозів розвитку науки і технологій у світі, широким колом провідних вітчизняних та зарубіжних вчених і інноваційного бізнесу. Визначення пріоритетних наукових напрямів повинно забезпечуватися проведенням науково-технологічного форсайту, що дозволить виділити ті сфери науки та підприємництва, які мають потенціал втілювати інновації, базуючись на наявних або очікуваних на світовому ринку технологіях. Потрібні виважені державні 5-10 програм (залежно від наявних фінансів та ресурсів) у тих галузях науки, в яких українські вчені можуть показати результати світового рівня (вітчизняна наука ще володіє досить потужним потенціалом, здатним забезпечити інтеграцію України у світову науково-інноваційну систему. Фахівці оцінюють, що з приблизно 50 макротехнологій виробництва наукомісткої продукції Україна може мати свою частку ринку у 10-12 макротехнологіях). Водночас для ліквідації відставання в певних напрямках досліджень потрібних для розвитку вітчизняної економіки та суспільства мають бути створені цільові програми міжнародної співпраці і відповідні дослідні осередки разом із зацікавленими іноземними партнерами ([Національний інститут стратегічних досліджень](#)).

Також Україні потрібно виступити ініціатором міжнародних науково-технічних проектів за тими напрямками досліджень, у яких вітчизняна наука досягла значних результатів. Втілення зазначених проектів, концентрація наукових сил та ресурсів на перспективних розробках дасть можливість українській науці стати лідером хоча б у деяких напрямках світових науково-технологічних досліджень.

[Завантажити](#)

Троян В. Наукова діаспора в Німеччині: напрямки співробітництва з Україною // *Наука innov.* 2018, 14(3). – С. 76–85.

Вступ. Залучення потенціалу наукової діаспори є одним із сучасних підходів до модернізації та інтегрування наукових систем багатьох країн у світовий дослідницький простір <...> **Мета.** Провести огляд діяльності української наукової діаспори Німеччини, спрямованої на співпрацю з Україною в сфері науки та освіти. **Матеріали й методи.** Аналіз заходів та публікацій вчених діаспори та України в рамках наукового співробітництва. **Результати.** Впродовж 2016-2017 рр. діяльність наукової діаспори

Німеччини була різносторонньою: заснування Української академічної міжнародної мережі, інституційне оформлення Німецько-українського академічного товариства, проведення конкурсів презентацій докторських (PhD) дисертацій, літніх шкіл, курсів, конференцій, семінарів, лекцій, Форуму молодих учених у різних закладах України тощо. Тематика заходів стосувалася проблем сучасних перспективних наукових досліджень та соціальних викликів, питань трансферу технологій, комерціалізації наукових результатів, популяризації досягнень українських вчених, обговорення шляхів фінансування науки в Україні та можливостей, які надають німецькі фонди й міжнародні наукові програми. Наведено приклади німецько-українського співробітництва у галузі освіти та науки, започатковано низку спільних наукових проектів і досліджень.

Наука – виробництву

12.12.2018

Національна академія наук України провела спеціалізовану виставку-презентацію «Наука – обороні та безпеці держави»

У рамках ювілейних заходів, присвячених 100-річчю від часу заснування Національної академії наук України, 6-7 грудня цього року Академія разом із Міністерством оборони України та Державним концерном «Укроборонпром» провели спеціалізовану виставку-презентацію науково-технічних розробок і технологій НАН України «Наука – обороні та безпеці держави».

[Докладніше див. додаток 1](#)

07.12.2018

Луканська А.

Розробки НАНУ зігрівають і рятують людські життя

В експозиційному центрі «Наука» НАН України відбулася виставка-презентація науково-технічних розробок установ академії. Подію приурочено до сторічного ювілею НАНУ. Сімдесят науково-дослідних інститутів та інших установ представили понад шість сотень розробок різних напрямів – від нових сортів рослин до інформаційних технологій ([Голос України](#)).

[Читати](#)

14.12.2018

Сучасні дослідження та розробки ІЕЗ імені Є. О. Патона в галузі зварювання та споріднених технологій

Пропонуємо вашій увазі презентацію Бориса Євгеновича Патона «Сучасні дослідження та розробки ІЕЗ імені Є. О. Патона в галузі зварювання

та споріднених технологій» ([Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»](#)).

[Завантажити](#)

Роль академічної економічної науки у вирішенні проблем модернізації промислових регіонів

В офіційному виданні Донецької обласної державної адміністрації тижневика «Вісті Донбасу» (грудень 2018 р., № 31) до 100-річчя НАН України вийшла стаття, присвячена ролі академічної економічної науки у вирішенні проблем модернізації промислових регіонів (автори: акад. НАН України О. Амоша, к. е. н. А. Землянкін, к. е. н. М. Солдак) ([Інститут економіки промисловості Національної академії наук України](#)).

Донецько-Придніпровський економічний район є основним індустріальним регіоном України, який, як і інші промислові території, має проблеми, пов'язані із застарілими технологіями, високою енергоємністю продукції, високим рівнем екологічного забруднення. Особливо це стосується Донецької та Луганської областей, де збройний конфлікт не тільки загострив ситуацію, яка вимагала докорінних змін вже десятки років, а й привів до катастрофічної втрати промислового потенціалу регіону. Тому відродження промисловості Донбасу потребує нагального вирішення комплексу виробничих та науково-технічних завдань, активної участі вчених в її реалізації, тісної співпраці з бізнесом і владою.

[Завантажити](#)

Химера безбитковості шахт державного сектору

Стаття директора Інституту економіки промисловості НАН України академіка НАН України О. Амоши і завідувача відділу тієї ж установи Д. Череватського «Химера безбитковості шахт державного

сектору», яка демонструє парадокс державного сектору вітчизняної вугільної промисловості: виробництво вугільної продукції на шахтах дедалі меншає, а обсяг витрат при цьому дедалі більшає. І це не наслідок інфляції: перерахунок витрат у долари за паритетом купівельної спроможності засвідчує, що зворотна залежність – це закономірність ([Інститут економіки промисловості Національної академії наук України](#)).

Автори доводять, що кризу у вугільній галузі ненавмисно посилює сама держава, періодично підвищуючи мінімальну заробітну плату в країні. На кожне підвищення мінімальної заробітної плати вугледобувне підприємство зобов'язане відреагувати підвищенням зарплати з коефіцієнтом 3,234 для персоналу, зайнятого на підземних роботах, і 1,514 – для робітників, які обслуговують комплекси поверхні шахт. Це впливає з галузевої угоди, укладеної між Міненерговугільпромом, іншими державними органами, власниками (об'єднаннями власників), що діють у вугільній галузі, та всеукраїнськими профспілками вугільної промисловості. Оскільки підвищення мінімальної заробітної плати є невідворотним, варто або попрощатися з ілюзіями стосовно беззбитковості шахт, або змінювати галузеву угоду.

Докладніше читайте за посиланням: <https://dt.ua>.

14.12.2018

Сучасне агропромислове виробництво потребує якісного аерокосмічного забезпечення, – Ярослав Гадзало

НААН планує створити на власній базі науково-аналітичний центр «Агрокосмос». Проект буде вирішувати проблеми формування збалансованого аграрного виробництва, агроекологічного моніторингу, раціонального використання природно-ресурсного потенціалу, а також прогнозування розвитку АПК України в умовах змін клімату.

[Докладніше див. додаток 34](#)

20.12.2018

Смачно, корисно, швидко

Про функціональні харчові порошки швидкого приготування, створені завдяки унікальній технології сушіння продуктів харчування, в інтерв'ю газеті «Факти» розповіла авторка цієї технології – головний науковий співробітник відділу нестационарного тепломасопереносу в процесах сушіння Інституту технічної теплофізики (ІТТФ) НАН України доктор технічних наук Ж. Петрова ([Національна академія наук України](#)).

Як говорить учена, до застосування розробленої нею технології для сушіння продуктів харчування спонукала війна. Проте кінцевий результат

роботи науковців ІТТФ НАН України може стати у пригоді не тільки військовослужбовцям (у першу чергу, в польових умовах), а й альпіністам, туристам, офісним службовцям, водіям та представникам інших професій

Наразі перелік страв швидкого приготування налічує понад 20 найменувань. Серед них – борщ, гречаний суп, вівсяна каша, гречана каша із м'ясом, кукурудзяна каша з м'ясом, гарбузова каша, фруктовий кисіль тощо.

Які речовини важливо зберігати в тих чи інших харчових продуктах, висушуючи їх до стану порошка? Які інгредієнти містять страви швидкого приготування, створені в ІТТФ НАН України? Скільки маси втрачають висушувані продукти? Як ученим Інституту вдалося першими в світі перетворити на порошок банани й ананаси? Чому харчовим продуктам, висушеним за технологією ІТТФ НАН України, не потрібні консерванти? Які особливості має «фронтowa» піч, понад 100 одиниць якої вчені Інституту відправили на схід України? Відповіді на ці запитання шукайте за посиланням: <https://goo.gl/B6zZ8t>.

Петров В., Антонов Є., Крючин А., Шанойло С. Розробка та впровадження високоефективних кругових світлоповертальних елементів для автомагістралей та транспортних мереж Києва // *Nauka innov.* 2018, 14(5). – С. 63–67.

Вступ. Впровадження сучасних мікропризмових світлоповертальних елементів (катафотів) для оснащення автошляхів сприятиме підвищенню безпеки дорожнього руху, перш за все, в темний час доби. Тому є своєчасним виконання конкурсного науково-технічного проекту з розробки таких пристроїв <...> **Мета.** Створення нових типів високоефективних мікропризмових катафотів для використання при оснащенні автошляхів <...> **Результати.** Розроблено технологічні процеси, прецизійне обладнання та спеціальне оснащення для виготовлення корпусів катафотів з полікарбонату, формування світлоповертальних мікропризмових структур з поліметилметакрилату, збирання пристроїв в єдиний оптичний блок та герметизації кінцевих виробів методом ультразвукового зварювання.

Наукові конференції, наради та інші організаційні заходи

14.12.2018

В УКРІНФОРМ відбулася прес-конференція, присвячена 100-річчю Національної академії наук України. З нагоди ювілею керівники і співробітники Академії розповіли про сотні всесвітньовідомих наукових відкриттів і досліджень та поділилися планами на майбутнє ([Сторінка Інституту історії України у Facebook](#)).

Відео можна переглянути за [посиланням](#).

20.12.2018

Північно-Східний науковий центр НАН України та МОН України у партнерстві з Харківською обласною державною адміністрацією провів Урочисті збори, присвячені 100-річчю Національної академії наук України

4 грудня 2018 р. відбулись Урочисті збори наукової та освітянської громадськості Харкова з нагоди 100-річчя Національної академії наук України, на які було запрошено академіків і членів-кореспондентів НАН України, членів національних галузевих академій наук, керівників закладів вищої освіти й академічних установ, провідних учених, наукову молодь міста.

[Докладніше див. додаток 2](#)

27.12.2018

Ювілейна сесія Загальних зборів Відділення механіки НАН України до 100-річчя Інституту механіки імені С. П. Тимошенка НАН України

21 грудня 2018 р. відбулась Ювілейна сесія Загальних зборів Відділення механіки НАН України, присвячена 100-річчю від дня заснування Інституту механіки імені С. П. Тимошенка НАН України.

[Докладніше див. додаток 3](#)

27.12.2018

100-ліття Бібліотеки – у родинному колі

Збори трудового колективу НБУВ, присвячені 100-річчю Національної академії наук України та Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського.

[Докладніше див. додаток 4](#)

27.12.2018

У Київському університеті права НАН України відбулася X Міжнародна науково-практична конференція «Сучасні проблеми правової системи України»

20 грудня 2018 р. в Київському університеті права (КУП) НАН України традиційно відбулася X Міжнародна науково-практична конференція «Сучасні проблеми правової системи України», участь у якій взяли провідні вчені, аспіранти та студенти закладів вищої освіти України, представники

Національної академії внутрішніх справ України, Науково-виробничої компанії «Група Альфа+Омега» й ін. ([Національна академія наук України](#)).

На адресу організаторів та учасників міжнародної науково-практичної конференції надійшли вітання від Президента Національної академії наук України академіка Б. Патона та директора Інституту держави і права імені В. М. Корещького НАН України академіка Ю. Шемшученка. Робота X Міжнародної науково-практичної конференції «Сучасні проблеми правової системи України» здійснювалась у формі пленарного й секційних засідань, які пройшли на високому науково-теоретичному рівні.

Детальніше про конференцію читайте на сайті КУП НАН України: <https://goo.gl/XKРpus>.

12.12.2018

У Верховній Раді відбулася науково-практична дискусія «Трансфер інновацій Наукової школи вітчизняного парламентаризму: відкритий форум» (відео)

Захід відбувся за ініціативи Громадської організації «Академія парламентаризму» і кафедри парламентаризму та політичного менеджменту НАДУ при Президентові України, діяльність яких спрямована на розвиток вітчизняного парламентаризму та полягає в науковій, освітній і просвітницькій діяльності, експертно-аналітичному супроводі функціонування Верховної Ради України, розробці практичних науково-обґрунтованих рекомендацій щодо реформування українського парламенту ([Офіційний веб-портал Верховної Ради України](#)).

У заході взяли участь народні депутати, керівництво Апарату Верховної Ради, науковці, науково-педагогічні працівники, здобувачі освітніх і науково-освітніх програм.

22.12.2018

Вручено Премію Костюка – 2018

20 грудня 2018 р. в Інституті фізіології імені О. О. Богомольця НАН України у Києві відбулася восьма церемонія нагородження Премією Фонду Платона Костюка Наукового товариства імені Шевченка (НТШ) в США ([Національна академія наук України](#)).

Цією премією нагороджуються вчені, які нещодавно захистили дисертацію на здобуття ступеня кандидата наук у галузі біомедичних досліджень і продовжують працювати в Україні. Щорічну нагороду заснували учні всесвітньо відомого українського нейрофізіолога академіка Платона Костюка (1924–2010) на вшанування пам'яті свого вчителя. Науковці, які працюють у різних країнах світу, збирають гроші й проводять

незалежне оцінювання заявок від своїх молодих колег, які займаються наукою в Україні. Від 2015 р. нагляд та юридичне супроводження Фонду Костюка здійснює НТШ в США <...>Цьогоріч до приватних пожертв уперше додалися гроші від двох українських компаній. Організатори премії зі США сподіваються, що невдовзі сума на рахунку НТШ дозволить їм розширити допомогу українським науковцям. Підтримати ініціативу Фонду Костюка може кожен охочий [на його сайті](#) або [на сайті НТШ](#).

19.12.2018

Дискусійний семінар «Першочергові заходи для розвитку інноваційної сфери в Україні»

18 грудня 2018 р. відбувся дискусійний семінар «Першочергові заходи для розвитку інноваційної сфери в Україні» у межах проекту «Посилення впливу громадськості на євроінтеграційні процеси у сфері науково-технічного та інноваційного розвитку України».

[Докладніше див. додаток 33](#)

14.12.2018

У МОН провели семінар щодо захисту прав інтелектуальної власності та її комерціалізації

Близько 130 працівників закладів вищої освіти та наукових установ долучилися до семінару з питань реалізації і захисту прав інтелектуальної власності та її комерціалізації. Захід провело Міністерство освіти і науки спільно з Науково-дослідним інститутом інтелектуальної власності НАПрН 14 грудня 2018 р. у межах Всеукраїнського тижня права ([Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України](#)).

Семінар проводився, щоб поінформувати учасників про права інтелектуальної власності на створені працівниками вишів та наукових установ об'єкти права інтелектуальної власності, їх реалізацію та способи захисту в контексті євроінтеграції. Зокрема, йшлося про сучасний стан та особливості комерціалізації інтелектуальної власності, перспективи розвитку інтелектуальної власності як рушія інноваційного процесу. Такі семінари планується проводити постійно для роз'яснення «вузьких» питань щодо особливостей правової охорони та комерціалізації об'єктів інтелектуальної власності.

Наукова діяльність у ЗВО

18.12.2018

У 25 українських вишах відкрито підприємницькі клуби – найкращим з них наразі став «Startup Club DNTU»

МОН відзначило найкращий підприємницький клуб у виші за підсумками сезону осінь-зима 2018 – ним став «Startup Club DNTU» Донецького національного технічного університету, який одним із перших почав працювати зі студентськими стартапами. Нагородження відбулося 18 грудня 2018 р. під час Демо-дня щодо можливостей розвитку стартапів в університетах ([Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України](#)).

Зокрема, «Startup Club DNTU» за рік організував 7 масштабних подій з підприємництва. Команда клубу також постійно брала участь в різноманітних тренінгах і конкурсах.

Переможець отримав фінансову нагороду в розмірі 10 тис грн на розвиток клубу.

18.12.2018

«Наша мета – не відплив, а циркуляція мізків»

Про діяльність Київського академічного університету НАН України та МОН України (КАУ) в інтерв'ю журналові «Український тиждень» (№ 49 (577), 7–13 грудня 2018 р.) розповів виконувач обов'язків директора цієї наукової установи, завідувач відділу надпровідності Інституту металофізики імені Г. В. Курдюмова НАН України член-кореспондент НАН України О. Кордюк.

[Докладніше див. додаток 5](#)

19.12.2018

Новий партнер Київського університету права НАН України – Фонд академічних та освітніх інновацій

12 грудня 2018 р. в результаті попередніх зустрічей та переговорів ректор Київського університету права (КУП) НАН України Ю. Бошицький підписав угоду про співпрацю з Фондом академічних та освітніх інновацій, заступником Голови правління якого є А. Синіцин ([Національна академія наук України](#)).

Основна діяльність Фонду пов'язана із запровадженням в Україні моделі шкільної системи на прикладі американських чартерних шкіл, зокрема, школи Global outreach charter academy <...> У рамках співпраці між КУП НАН України і згаданим Фондом також планується спільна видавнича діяльність, організація наукових заходів, конференцій, симпозіумів тощо.

12.12.2018

Засідання Наглядової ради КПІ ім. Ігоря Сікорського: нагородження лауреатів премії Фонду «Україна» та обговорення досвіду університету в інноваційній діяльності

Ректор КПІ ім. Ігоря Сікорського академік НАН України М. Згуровський виступив перед членами Наглядової ради та учасниками засідання з доповіддю «КПІ ім. Ігоря Сікорського як модель майбутньої високоінтелектуальної економіки України».

[Докладніше див. додаток 6](#)

До річниці Національної академії наук України: віхи історії і сьогодні

14.12.2018

«Академія наук завжди була національною у найвищому розумінні цього слова»

Стаття про присвячену 100-річчю Академії ювілейну сесію Загальних зборів НАН України, котра відбулася 7 грудня 2018 р. в Національному академічному театрі опери та балету України імені Т. Г. Шевченка. Джерело: газета Верховної Ради України «Голос України» (№ 236 (6991), 11 грудня 2018 р.) ([Національна академія наук України](#)).

[Читати](#)

13.12.2018

Президента Національної академії наук України академіка Бориса Патона відзначено Золотою медаллю Аристотеля (UNESCO Aristotle Gold Medal), якою нагороджує Організація об'єднаних націй з питань освіти, науки і культури (ЮНЕСКО).

Від імені генерального директора цієї організації нагороду Президентіві української Академії вручила директор Департаменту політики в галузі науки та розбудови наукової бази Секретаріату ЮНЕСКО пані Пеггі Оті-Боатенг, яка представляла ЮНЕСКО на урочистостях із нагоди 100-річчя Національної академії наук України ([Національна академія наук України](#)).

Організація відзначила академіка Б. Патона Золотою медаллю Аристотеля «з огляду на його незмінну відданість цінностям ЮНЕСКО та сприяння миру й толерантності за допомогою науки».

Щиро вітаємо лауреата з цією високою нагородою!

10.12.2018

Висока відзнака корифея бібліотечної справи

Нинішній рік є потрійно ювілейним для [Олексія Семеновича Онищенка](#) – академіка Національної академії наук України, видатного вченого у сфері філософії, культурології й бібліотечно-інформаційної справи, багаторічного, а нині – почесного генерального директора Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського. У березні йому виповнилось 85 років, а нещодавно і його «дітище» – «Вернадка», і Національна академія наук відзначили 100-ліття з дня заснування ([Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського](#)).

Указом Президента України за вагомий особистий внесок у розвиток вітчизняної науки, зміцнення науково-технічного потенціалу Української держави, багаторічну плідну працю та з нагоди 100-річчя від заснування Національної академії наук України Олексія Семеновича Онищенка нагороджено орденом «За заслуги» II ступеня.

Щиро й сердечно вітаємо Вас, шановний Олексію Семеновичу! Зичимо здоров'я, невтомності, нових цікавих відкриттів у науці! Нехай Ваш вогонь творчості й Ваш оптимізм запалюють Ваших колег і учнів, надихають на нові звершення і злетити!

27.12.2018

Наші вчені, як атланти, «держать небо на плечах»

Інтерв'ю Президента Національної академії наук України академіка Бориса Патона газеті «Світ» (№ 47-48 (1035-1036), грудень 2018 р.)

[Докладніше див. додаток 7](#)

28.12.2018

Інтерв'ю віце-президента НАН України академіка Сергія Пирожкова парламентському телеканалу «Рада»

26 грудня 2018 р. гостем чергового випуску програми «Наука XXI» (спільний проект Комітету Верховної Ради України з питань науки і освіти та парламентського телеканалу «Рада») став віце-президент НАН України, голова Секції суспільних і гуманітарних наук НАН України академік С. Пирожков ([Національна академія наук України](#)).

[Відео](#)

26.12.2018

До 100-річчя Національної академії наук України

Про роботу Відділення біохімії, фізіології і молекулярної біології НАН України у зв'язку з віковим ювілеєм Академії розповідає його академік-секретар академік С. Комісаренко ([Національна академія наук України](#)).

[Відео](#)

Пирожков С., академік НАН України, віце-президент НАН України, голова Секції суспільних і гуманітарних наук НАН України; Дубровіна Л., член-кореспондент НАН України, генеральний директор Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського

Видатні організатори академічної науки // // Вісник НАН України. – 2018. – № 11. – С. 19–34.

Упродовж усіх ста років існування Національної академії наук України її очолювали видатні вчені, невтомні організатори науки. У статті йдеться про діяльність президентів Академії В. І. Вернадського (1918–1921), М. П. Василенка (1921–1922), О. І. Левицького (1922), В. І. Липського (1922–1928), Д. К. Заболотного (1928–1929), О. О. Богомольця (1930–1946), О. В. Палладіна (1946–1962). Розкрито їх особистий та сукупний внесок у вітчизняну і світову науку, у становлення Академії, розвиток інтеграції науки, освіти, культури, виробництва.

[Завантажити](#)

Ясь О., доктор історичних наук, провідний науковий співробітник відділу української історіографії Інституту історії України НАН України
Народження Академії. коротка хроніка 1918 року, або як це було... // Вісник НАН України. – 2018. – № 11. – С. 5–18.

У статті висвітлено передумови та обставини заснування Української Академії наук. Розглянуто основні хронологічні віхи конституювання Академії протягом 1918 р. Проаналізовано створення Комісії для вироблення законопроекту про заснування УАН та головні проблеми в її діяльності. Зіставлено відмінні концепції конструювання академічної спільноти В. Вернадського та М. Грушевського. Відзначено особливу роль міністра М. Василенка, який був ініціатором створення Комісії і забезпечував її урядову підтримку. Автор обстоює думку, що успіх проекту заснування Академії став можливим завдяки непростому порозумінню між ученими-фундаторами та сприянню гетьмана П. Скоропадського.

[Завантажити](#)

20.12.2018

Крізь терни – до зірок

Інтерв'ю молодого вченої-астрофізика, наукового співробітника відділу позагалактичної астрономії та астроінформатики Головної астрономічної обсерваторії НАН України кандидата фізико-математичних наук Д. Добричевої медіа-платформі сучасної журналістики «НовіМедіа.pro».

[Докладніше див. додаток 8](#)

Перспективні напрями наукових досліджень

07.12.2018

Українські науковці успішно провели вимірювання в Атлантичному океані та переходять до досліджень в Південному – новини з унікальної експедиції НАНЦ МОН

Українські науковці привезуть додому унікальні дані про будову земної кори під океаном, зокрема про Серединно-Атлантичний хребет – завершилась 1-а частина експедиції наших вчених з вивчення стану Південного океану. Дослідження проводиться спільно науковцями Національного антарктичного наукового центру МОН України, Українського наукового центру екології моря Мінприроди та Інституту геофізики НАН України у партнерстві з судновласником – компанією «Інтерпромфлот».

[Докладніше див. додаток 30](#)

06.12.2018

Українські науковці отримають кошти під проекти з кібербезпеки, знищення хімічних відходів та дослідження Дунаю – рішення Адміністрації УНТЦ

Кібербезпека, виявлення та утилізація хімічних відходів у Чорному морі, дослідження Дунаю – за цими напрямами Україна отримує фінансову підтримку на наукові проекти через Український науково-технологічний центр. Так, розширено напрями роботи центру, а отже і тематику проектів, під які будуть надаватися кошти на дослідження.

[Докладніше див. додаток 31](#)

22.12.2018

Учені Академії прозвітували про виконання досліджень з проблем сталого розвитку, раціонального природокористування та збереження навколишнього середовища у 2018 році

Відбулася звітна конференція з виконання Цільової комплексної міждисциплінарної програми наукових досліджень НАН України з проблем

сталого розвитку, раціонального природокористування та збереження навколишнього середовища у 2018 р. Програма дає можливість розвивати дослідження з таких актуальних напрямів, як сталий розвиток країни, раціональне використання природно-ресурсного потенціалу і збереження навколишнього середовища.

[Докладніше див. додаток 32](#)

Проблеми стратегії розвитку України

20.12.2018

Засідання Президії НАН України 19 грудня 2018 року

На черговому засіданні Президії НАН України академік-секретар Відділення економіки НАН України, директор Інституту демографії та соціальних досліджень імені М. В. Птухи НАН України академік Е. Лібанова поінформувала про Національну доповідь «Українське суспільство: міграційний вимір». Доповідь містить інтегровані результати наукових досліджень, отримані під час виконання у 2018 р. проектів, відібраних за результатами конкурсу дослідницьких проектів установ НАН України у галузі соціогуманітарних наук.

[Докладніше див. додаток 9](#)

Литвиненко О. «Про напрями вдосконалення мовного законодавства України». Аналітична записка

У записці розглянуто прийнятий у першому читанні 4 жовтня 2018 р. Закон України «Про забезпечення функціонування української мови як державної» та деякі інші законодавчі акти і законопроекти, що стосуються мовної сфери. Відзначено, що для забезпечення ефективності застосування даного Закону і загалом мовної політики держави необхідно продовжити законотворчу роботу, зокрема у таких напрямках, як визначення мовних прав корінних народів і національних меншин, порядку їх застосування у різних сферах суспільного життя. Також вказується на необхідність вдосконалення процедур формування/призначення і організації діяльності таких важливих інституцій як Національна комісія зі стандартів державної мови та Уповноважений із захисту державної мови ([Національний інститут стратегічних досліджень](#)).

[Завантажити](#)

Макропрогноз розвитку економіки України у 2018–2021 рр.

Пропонуємо ознайомитися із Макропрогнозом розвитку економіки України у 2018–2021 рр., підготовленому Інститутом економіки і прогнозування НАН

України для Консенсус-прогнозу Міністерства економічного розвитку і торгівлі України ([Інститут економіки та прогнозування НАН України](#)).

[Макропрогноз розвитку економіки України у 2018–2021 рр. \(грудень 2018 року\)](#)

[Інтегральні композитні індикатори розвитку економіки України у короткостроковому періоді \(жовтень 2018 року\)](#)

06.12.2018

Гльїна М., Шпильова Ю.

Національні пріоритети розвитку сільських територій у структурі соціоекологічних імперативів

Національні пріоритети визначають вектор розвитку суспільства та реалізуються в полі дії соціальних, екологічних і економічних імперативів як системи формальних і неформальних вимог, правил, норм, що регулюють антропогенну діяльність та впливають на зміни в навколишньому природному середовищі. Таким чином, функція імперативів у суспільстві (його соціально-політичному житті та просторовому розвитку, у тому числі сільських територій) напряду пов'язана з процесом формування національних пріоритетів, а особливо – їх дотримання та реалізації, що відбувається із залученням активів території, засади управління якими також формують пріоритети.

[Докладніше див. додаток 10](#)

Наука і влада

07.12.2018

Президент привітав Національну академію наук зі 100-річчям: Які б зміни не відбувалися, Академія завжди виконує свою місію – працює на Україну і здобуває їй славу

Президент України П. Порошенко під час участі у заходах з нагоди 100-річчя Національної академії наук України зазначив, що досвід та науковий потенціал Академії незамінний тепер, коли Революція Гідності відкрила перед Україною шлях до Євросоюзу і НАТО.

[Докладніше див. додаток 11](#)

14.12.2018

Указ Президента України № 426/2018 «Про призначення державних стипендій видатним діячам науки»

14 грудня 2018 р. Президент України П. Порошенко підписав [Указ «Про призначення державних стипендій видатним діячам науки»](#) ([Офіційне інтернет-представництво Президента України](#)).

14.12.2018

Указ Президента України № 425/2018 «Про призначення довічних державних стипендій видатним діячам науки»

14 грудня 2018 р. Президент України П. Порошенко підписав [Указ «Про призначення довічних державних стипендій видатним діячам науки» \(Офіційне інтернет-представництво Президента України\)](#).

07.12.2018

Указ Президента України № 419/2018 «Про присудження премій Президента України для молодих вчених 2018 року»

7 грудня 2018 р. Президент України П. Порошенко підписав [Указ «Про присудження премій Президента України для молодих вчених 2018 року» \(Офіційне інтернет-представництво Президента України\)](#).

13.12.2018

Почався прийом запитів на конкурс для молодих учених на гранти Президента України в 2020 році – податися можна до 20 лютого 2019-го

Державний фонд фундаментальних досліджень (ДФФД) оголошує конкурс Ф86 на гранти Президента України для підтримки наукових досліджень молодих учених у 2020 р.

[Докладніше див. додаток 12](#)

07.12.2018

Україна має залишатися лідером науки і технологій, – Володимир Гройсман під час святкування 100-річчя НАНУ

Україна ставить перед собою непросте завдання – бути економічно сильною країною. І одним з ключових факторів, які дозволяють досягти мети, є розвиток науки і технологій. Про це сказав Прем'єр-міністр України В. Гройсман під час Загальних зборів НАН України з нагоди 100-річчя Академії. Глава Уряду зазначив, що історія Академії наук – це історія наукових перемог світового рівня. І зараз потрібно думати над розвитком, осучасненням наукового середовища ([Урядовий портал](#)).

«Україна має залишатися лідером науки і технологій, – сказав В. Гройсман. – Нам потрібно сьогодні по-новому подивитися на розвиток науки і на підходи державної підтримки науки. Ми бачимо здобутки, які

можемо використовувати в багатьох сферах». Глава Уряду зазначив, що одним з таких нових підходів стане робота Національної ради з питань науки і технологій та Фонду досліджень, які вже наступного року сформуують своєрідну інфраструктуру, покликану забезпечити належний рівень і фінансування досліджень, а також перехід розробок у реальний сектор економіки.

27.12.2018

Затверджено склад наукової ради Національного фонду досліджень, який з 2019 року надаватиме гранти українським вченим, – рішення Уряду

Уряд затвердив склад наукової ради Національного фонду досліджень України – до неї увійшли 30 українських вчених з наукових установ та закладів вищої освіти.

[Докладніше див. додаток 14](#)

12.12.2018

На 2019-й під проекти молодих вчених закладено 75 млн грн, які дозволять профінансувати не тільки початі раніше роботи, а й 54 нові – МОН оприлюднює список переможців

У 2019 р. Міністерство освіти і науки України профінансує 54 нові проекти молодих вчених з закладів вищої освіти та наукових установ Міністерства. Відповідне рішення було прийнято Конкурсною комісією з відбору проектів.

[Докладніше див. додаток 15](#)

07.12.2018

Андрій Парубій вручив Премії Верховної Ради України найталановитішим молодим ученим в галузі фундаментальних і прикладних досліджень та науково-технічних розробок

Голова Верховної Ради України А. Парубій вручив Премії Верховної Ради України 37 найталановитішим молодим ученим в галузі фундаментальних і прикладних досліджень та науково-технічних розробок за вагомих особистий внесок в інноваційний розвиток держави, значні наукові здобутки та плідну навчально-педагогічну діяльність протягом 2017 р.

[Докладніше див. додаток 13](#)

22.12.2018

Обговорення проектів змін до положень про іменні стипендії Верховної Ради України для найталановитіших молодих учених та Премії Верховної Ради України найталановитішим молодим ученим в галузі фундаментальних і прикладних досліджень та науково-технічних розробок

Комітет Верховної Ради України з питань науки і освіти з метою приведення постанов Верховної Ради України «Про встановлення іменних стипендій Верховної Ради України для найталановитіших молодих учених» та «Про Премію Верховної Ради України найталановитішим молодим ученим в галузі фундаментальних і прикладних досліджень та науково-технічних розробок» у відповідність із Законом України «Про наукову і науково-технічну діяльність» та державним стандартом України, а також задля підвищення престижності іменних стипендій та Премії Верховної Ради України для талановитих молодих учених розробив нові редакції положень про зазначені іменні стипендії та Премію Верховної Ради України та описів їх дипломів і відзнаки ([Комітет Верховної Ради України з питань науки і освіти](#)).

Комітет просить всіх бажаючих долучитися до обговорення вказаних проектів та надіслати свої пропозиції чи підтримки у електронному вигляді у форматі Word на електронну адресу: levchuk-o@v.rada.gov.ua.

Суспільні виклики і потреби

Українська наука і проблеми формування інформаційного суспільства

04.12.2018

2019-го більшість вишів та наукових установ отримають доступ до наукових баз Scopus і WOS для збільшення публікацій – закладено 45 млн грн

За останні 3 роки кількість публікацій українських дослідників у міжнародних наукових базах даних Scopus та Web of Science стабільно зростає. Про це свідчать дані публікаційної активності вишів та наукових установ, підпорядкованих МОН, за 2015-2017 рр., зібрані та проаналізовані фахівцями Державної науково-технічної бібліотеки України.

[Докладніше див. додаток 18](#)

04.12.2018

Продовжено проект з підтримки ІКТ-талантів в Україні, що передбачає двотижневі стажування для студентів у КНР – меморандум МОН та Huawei

Компанія Huawei та МОН продовжать проект «Насіння для майбутнього» (Seeds for the Future) в Україні для підтримки талантів у сфері інформаційно-комунікаційних технологій. Відповідний меморандум

підписали Міністр освіти і науки України Л. Гриневич та директор ТОВ «Хуавей Україна» Ма Ці. Сторони домовилися також підтримувати організацію спільних науково-практичних конференцій та науково-дослідних програм.

[Докладніше див. додаток 19](#)

29.12.2018

Презентовано електронну версію «Великої української енциклопедії»

В інформаційному агентстві «Укрінформ» відбулася презентація портальної версії «Великої української енциклопедії» – «e-VUE». За словами першого заступника голови Державного комітету телебачення і радіомовлення України Б. Червака, «інформаційний прорив «Великої української енциклопедії» в інтернет-простір на практиці означає насичення українським контентом світового інформаційного простору».

[Докладніше див. додаток 17](#)

21.12.2018

Науково-учбовий центр прикладної інформатики НАН України проводить навчання аспірантів, підвищення кваліфікації співробітників установ НАН України з інформатики та інтернет технологій ([Інститут економіко-правових досліджень НАН України](#)).

[Читати](#)

Міжнародний досвід

22.12.2018

Heaven D.

AI peer reviewers unleashed to ease publishing grind

Большинство ученых имеют все основания жаловаться на процесс рецензирования: слишком долго, много ошибок и огромная нагрузка на рецензентов, т. к. всего 20 % ученых рецензируют большинство рукописей. Научные издательства пытаются усовершенствовать и ускорить этот процесс, используя искусственный интеллект. Некоторые уже имплементировали автоматизированные системы в свою работу: искусственный интеллект делает все, от подбора рецензентов-людей до проверки статистики и подготовки краткого обзора выводов ([Актуальні проблеми інтелектуальної власності в інформаційній сфері](#)).

В июне 2018 г. программное обеспечение StatReviewer, которое проверяет статистику и методы в рукописях научных статей, было имплементировано в систему Aries Systems, которой владеет Elsevier.

[Читати більше \(pdf\)](#)

20.12.2018

В четверг в Таллинне открылась первая сеть 5G

Телекоммуникационная компания Telia, Таллиннский технический университет (TalTech) и предприятие Ericsson открыли в университетском городке TalTech первую в Эстонии пилотную сеть 5G. Сетью смогут воспользоваться как предприятия, так и научные учреждения, которые занимаются научными исследованиями и развитием инноваций.

[Докладніше див. додаток 20](#)

05.12.2018

Schiermeier Q.

China backs bold plan to tear down journal paywalls

Китайские спонсорские агентства и библиотеки обещали поддержку Плану S, согласно которому уже к 2020 г. все результаты исследований, проведенных за счет налогоплательщиков, должны быть в открытом доступе. О желании присоединиться к инициативе европейских коллег китайская делегация сообщила на конференции Open Access 2020 в Берлине, организованной Обществом Макса Планка. Подробности и сроки присоединения китайских спонсорских агентств к Плану S пока не сообщаются, но это решение уже назвали еще одной серьезной победой движения за открытый доступ ([Актуальні проблеми інтелектуальної власності в інформаційній сфері](#)).

О своем намерении участвовать в европейской инициативе заявили Китайская национальная научная библиотека, Национальная библиотека наук и технологий и крупнейшее спонсорское агентство страны – Национальный научный фонд Китая. Они поддерживают широкий круг мер для достижения открытого доступа к результатам научных исследований, проведенных за счет налогоплательщиков, а параллельно требуют, чтобы издатели не повышали стоимость подписки под предлогом трансформации бизнес-модели с традиционной на модель открытого доступа.

04.12.2018

Объявлены результаты мониторинга веб-сайтов научных учреждений и организаций НАНА

В рамках мониторинга веб-сайтов научных учреждений и организаций НАН Азербайджана было проанализировано и оценено несколько сайтов на основе критериев, состоящих из 16 пунктов, включая дизайн, программное обеспечение, динамику новостей, доступность и актуальность информации.

[Докладніше див. додаток 21](#)

Формування та впровадження інноваційної моделі економіки

11.12.2018

Вінокуров Я.

Уряд планує витратити до 350 млн грн на підтримку українських інновацій

За словами прем'єр-міністра України В. Гройсмана, у 2019 р. уряд планує профінансувати Фонд підтримки інновацій на 300-350 млн грн. «Так, з наступного року запрацюють Фонд підтримки інновацій з обсягом фінансування 300-350 млн грн, Фонд енергоефективності, бюджет якого сягне близько 14 млрд грн, продовжиться робота над запуском експортно-кредитної агенції», – йдеться у повідомленні прес-служби уряду ([Громадське Телебачення](#)).

05.12.2018

Уряд схвалив законопроект щодо охорони прав на об'єкти інтелектуальної (промислової) власності

Кабінет Міністрів схвалив ініційований і розроблений Мінекономрозвитку законопроект щодо захисту охорони прав на винаходи, корисні моделі, промислові зразки та торговельні марки.

[Докладніше див. додаток 15](#)

Васильців Т., Лупак Р. «Засоби посилення нематеріальної складової конкурентоспроможності суб'єктів реального сектора економіки України». Аналітична записка

...За результатами аналізу є підстави стверджувати, що значною мірою причиною, яка призвела до послаблення конкурентоспроможності економіки України та, зокрема, суб'єктів її реального сектора, став нематеріальний чинник. Йдеться про низьку інноваційну активність, діяльність щодо створення і використання об'єктів інтелектуальної власності, інших елементів нематеріальних активів, обмеженість інвестиційних проектів

стратегічного орієнтованих на створення і впровадження продуктів у сфері цифровізації економіки, якнайширше залучення до цих процесів результатів міжгалузевої співпраці суб'єктів базових галузей та представників ІТ-сектора ([Національний інститут стратегічних досліджень](#)).

[Завантажити](#)

Міжнародний досвід

29.12.2018

Інновації та надійність: як компанії Huawei вдалося досягти шаленого успіху серед виробників смартфонів

Обладнання для зв'язку та високошвидкісного інтернету, розвиток штучного інтелекту, створення систем розумних міст та управління бізнесів, виробництво телефонів, лептопів і багато іншого – це все китайський технологічний гігант Huawei. Історія його становлення почалася у далекому 1987 р. в м. Шеньчжень ([Телеканал новин 24](#)).

За понад 30 років існування компанії невеличке торгове місто Шеньчжень перетворилося на мегаполіс чисельністю у понад 12 мільйонів осіб і так звану «кремнієву долину Китаю». А компанія, яка займалася лише перепродажем телекомунікаційного обладнання, створила власне виробництво та стала одним з найпотужніших у світі виробників новітніх технологій.

[Читати](#)

05.12.2018

Чому китайські компанії патентують все підряд?

Вісім років тому Китай, обігнавши Японію, вийшов на перше місце в світі по числу реєстрації національних патентів. З тих пір КНР впевнено утримує першість.

[Докладніше див. додаток 22](#)

06.12.2018

Глава інноваційного управління Ізраїля подвел итоги года

Последние 12 месяцев, похоже, установили новый рекорд для инвестиций в технологии, говорит глава инновационного управления Израиля А. Аарон. Израильские стартапы и технологические фирмы нанимают около 80 000 инженеров и программистов за рубежом, чтобы компенсировать нехватку квалифицированных кадров в так называемой стране стартапов ([NEWS.JACOS.NET](#)).

[Читати](#)

Проблеми енергозбереження

16.12.2018

В ефірі 5 каналу Голова Держенергоефективності представив пріоритети в енергоефективності та «чистій» енергетиці на 2019 рік

Голова Держенергоефективності С. Савчук у прямому ефірі 5 каналу обговорив здобутки як у сфері енергоефективності, так і відновлюваній енергетиці, а також плани роботи на 2019 р. ([Держенергоефективності України](#)).

Держенергоефективності продовжує розвивати актуальні для споживачів та держави ініціативи <...> Безумовний пріоритет – розвиток «зеленої» енергетики для зменшення енергозалежності та зміцнення економіки країни. Так, завдяки впровадженим законодавчим стимулам за останні 4 роки у відновлювану енергетику інвестовано близько 1,5 млрд євро. «На цьому ми не зупиняємося, а готуємо нову систему підтримки цієї сфери – аукціони, що допоможуть підвищити конкуренцію на ринку та здешевити «чисту» електроенергію для споживачів», – наголосив С.Савчук.

Окремий перспективний напрям роботи – це генерація енергії із сміття, що щороку збирається населенням країни в обсязі 10 млн тонн. Переробка такого об'єму сміття може допомогти замінити в еквіваленті до 1 млрд куб м газу. «Ми з партнерами вже підготували концепцію стимулювання енергетичної утилізації сміття, що буде покладено в основу законодавчих змін», – додав Голова.

22.12.2018

Біоенергетика продовжує впевнене зростання на рівні 33 % на рік (за даними Енергобалансу України за 2017 р.)

20 грудня 2018 р. Державна служба статистики України опублікувала Енергетичний баланс України за 2017 р. Згідно даних балансу, частка відновлюваних джерел енергії (ВДЕ) у загальному постачанні первинної енергії у 2017 р. склала 4,4 % (у 2016 р. було 3,8 %). Такий темп зростання відповідає європейським показникам річного росту сектору ВДЕ.

[Докладніше див. додаток 26](#)

24.12.2018

Хворостяний В.

Георгій Гелетуха: Українська біржа біопалива та біомаси на 70 % буде зосереджена на сировині аграрного походження

Використання джерел відновлюваної енергії (ВДЕ) в Україні з року в рік набирає популярності. Передусім це пов'язано із суттєвим зростанням ціни

на газ. Проте, на тлі зростаючого попиту на використання сонячної та вітрової енергії, ми можемо спостерігати відставання у розвитку такого перспективного для країни виробництва, як виробництво тепло- та електроенергії з біомаси. Розповісти детальніше про стан українського ринку ВДЕ, а саме про використання біогазу (БГ) та біомаси (БМ), редакція AgroPolit.com попросила фахівця, к. т. н. голову Біоенергетичної асоціації України Г. Гелетуку (AgroPolit.com).

[Читати](#)

Міжнародний досвід

12.12.2018

Нові цілі ЄС щодо розвитку відновлюваної енергетики та енергоефективності до 2030 р. затверджено Радою ЄС!

Оновлені Директиви з енергоефективності та відновлюваної енергетики схвалено Радою ЄС з питань транспорту, телекомунікацій, та енергетики 4 грудня 2018 р.

[Докладніше див. додаток 23](#)

12.12.2018

Учені Академії – про можливі сценарії розвитку світової енергетики

На сторінках міжнародного громадсько-політичного тижневика «Дзеркало тижня» (випуск № 47, 8-14 грудня 2018 р.) було опубліковано статтю завідувача відділу проблем перспективного розвитку паливно-енергетичного комплексу Інституту економіки промисловості НАН України кандидата технічних наук Д. Череватського. Стаття є узагальненням поглядів на розвиток світової енергетики.

[Докладніше див. додаток 24](#)

12.12.2018

Європейська енергетична політика сталого розвитку: фаховий погляд вчених Академії

На сторінках міжнародного громадсько-політичного тижневика «Дзеркало тижня» (випуск № 47, 8-14 грудня 2018 р.) було опубліковано статтю провідного наукового співробітника Інституту економіки та прогнозування НАН України кандидата економічних наук В. Ліра. Автор публікації аналізує проблеми реалізації європейської енергетичної політики сталого розвитку на тлі зростаючої глобальної конкуренції у світовій торгівлі.

[Докладніше див. додаток 25](#)

Зарубіжний досвід організації наукової діяльності

Світовий досвід організації наукової діяльності

Міжнародні та національні організації в галузі дослідження науки : короткий довідник / відп. ред. Б. А. Маліцький, Ю. О. Храмов. – Київ. «Видавництво «Фенікс», 2017. – С. 44–45.

ТОВАРИСТВО ІСТОРІЇ НАУКИ (The History of Science Society) – професійне товариство, діяльність якого стосується історії науки, техніки, медицини та їх взаємодії з суспільством у культурно-історичному контексті, а також сприяння поширенню знань з історії світової науки, стимулювання інтересу до історії науки, її соціальних і культурних відносин. Засновано 1924 р. Дж. Сартоном та Л. Хендерсоном для підтримки видання журналу «Isis» з історії науки, започаткованого Дж. Сартоном 1912 р. Налічує понад 3000 індивідуальних і колективних членів з усього світу. З 1995 р. проводить річні збори.

Товариство видає щоквартальний журнал «Isis» та щорічний журнал «Osiris», кожний випуск якого присвячений окремій, значущій для наукової спільноти темі, підтримує формування бібліографії з історії науки, заснованої на публікаціях у журналі «Isis» за 40-річний термін. Щорічно спонсорує дві спеціальних лекції: лекцію пам'яті Дж. Сартона, яка виголошується на щорічних зборах Американської асоціації сприяння розвитку науки з 1960 р. та лекцію з досягнень Товариства, з якою виступають з 1981 р. на пленарному засіданні.

Товариство присуджує низку премій: премія ім. С. Левінсон, заснована в 2006 р., якою раз на два роки відзначаються книги з історії наук про життя та природознавства; премія ім. Н. Рейнгольда, заснована 1955 р. за есе з історії науки, написане аспірантом; премія ім. Р. Уебстера, започаткована 1978 р. за кращі статті в журналі «Isis»; премія ім. М. Россітер за видатні роботи про жінок в науці, вперше присуджена в 1987 р.; премія ім. Дж. Хейзена за вагомий внесок у викладання історії науки, заснована 1998 р.; премія ім. У. та Х. Девісів – за кращий підручник або популярну книгу з історії науки, заснована в 1985 р.; премія та медаль ім. Пфайзера, заснована 1958 р. за видатні книги є історії науки; медаль Дж. Сартона за внесок у історію науки протягом життя, вперше присуджена в 1955 р.

Товариство використовує нові технології для стимулювання інтересу до історії науки. Побудовано он-лайн путівник з історії науки – великий каталог дипломних програм, організацій, журналів, музеїв і приватних осіб, які вивчають історію науки в усьому світі, вакансій та грантів, оголошень про конференції, вихід монографій, новини галузі.

07.12.2018

Демченко О., доктор біологічних наук

З дисертацією – за кордон

У чому відмінності підготовки наукових кадрів в Україні і країнах Європи і США, що стимулюють таку масову міграцію? Вони різучі! Зупинюся лише на одному, але дуже важливому аспекті – системі атестації наукових кадрів. По суті, вимоги до кандидатів на здобуття наукового ступеня скрізь однакові. Кандидат повинен довести свою здатність працювати у великій науці власними дослідженнями, розумінням свого внеску в науковий або технологічний прогрес.

[Докладніше див. додаток 27](#)

ЄС

28.12.2018

Портал фінансування та тендерів (Funding & Tenders Portal) поступово замінює Портал учасників (Participant Portal)

ЄС Research IT Helpdesk сповіщає про поступову заміну Порталу учасників на Портал фінансування та тендерів. Новий Портал фінансування та тендерів дозволяє шукати можливості фінансування та тендерів ЄС, а також реалізовувати менеджмент грантів та контрактів в одному місці.

[Докладніше див. додаток 28](#)

Азербайджанська Республіка

03.12.2018

Первое заседание Координационного совета профессоров НАНА

Академик А. Ализаде: профессора НАН Азербайджана должны принимать более активное участие в научной и научно-организационной жизни Академии, интеграции науки и образования, оказывать поддержку развитию инновационной деятельности.

[Докладніше див. додаток 29](#)

**Нові надходження до Національної бібліотеки України
імені В. І. Вернадського**

Інформаційно-комунікативна діяльність органів публічної влади [Текст] : монографія / [В. С. Куйбіда та ін. ; за заг. ред. В. С. Куйбіди, О. В. Карпенка] ; Нац. акад. держ. упр. при Президентові України. – Київ : Компринт, 2018. – 363 с.

У монографії розглянуто теоретико-методологічні основи інформаційно-комунікативного забезпечення публічного врядування. Сформульовано базові дефініції понятійно-категоріального апарату сфери цифрового врядування. Обґрунтовано роль стратегічних комунікацій у системі

державного управління. Визначено безпекові імперативи провадження інформаційно-комунікативної діяльності органами державної влади. Досліджено інформаційно-комунікативну складову управлінської діяльності органів місцевого самоврядування. Розглянуто прикладні засоби забезпечення доступу до публічної інформації. Проаналізовано розвиток електронних (цифрових) систем забезпечення інформаційно-комунікативної діяльності державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування.

Монографія розрахована на науковців, викладачів, докторантів, аспірантів, слухачів, студентів галузі знань «Публічне управління та адміністрування», а також державних службовців і посадових осіб місцевого самоврядування, які цікавляться проблематикою реалізації інформаційно-комунікативної діяльності органами публічної влади.

Шифр зберігання: ВА823602

Зеров, К. О. Захист авторських прав на твори, розміщені в мережі інтернет [Текст] : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03 / Зеров Костянтин Олександрович ; Нац. акад. прав. наук України, НДІ приват. права і підприємництва ім. Ф. Г. Бурчака. – Київ, 2018. – 20 с.

Досліджено способи та етапи використання творів, розміщених в мережі Інтернет. Охарактеризовано можливість застосування концепції вичерпання авторських прав в умовах цифрового середовища. Виявлено види порушень авторських прав, які можуть бути здійснено із використанням мережі Інтернет. Здійснено правову кваліфікацію дій із розміщення гіперпосилань та інших технологій адресації на твори, розміщені в мережі Інтернет. Розкрито проблеми здійснення захисту авторського права через призму Угоди про асоціацію. Охарактеризовано особливості самозахисту авторських прав на твори, розміщені в мережі Інтернет. Сформульовано рекомендації щодо удосконалення національного законодавства у сфері захисту авторських прав на твори, розміщені в мережі Інтернет, з метою гармонізації зі стандартами ЄС.

Шифр зберігання: РА436953

Князевич, А. О. Управління інфраструктурним забезпеченням інноваційного розвитку економіки [Текст] : монографія / Князевич А. О. – Рівне : Волинські обереги, 2018. – 361 с.

У монографії досліджені теоретико-методологічні основи формування ефективного господарського механізму управління інноваційним розвитком підприємств. Висвітлені проблеми становлення і практичного впровадження механізмів управління інноваційним розвитком. Наведено методик

практичного використання математичного апарату теорії нечітких множин і нечіткого інтегрального розрахунку експертної оцінки механізмів управління, яка може бути широко використана для аналізу ефективності дії й оцінки стану господарського механізму управління інноваційним розвитком як підприємств, так і окремих галузей національної економіки.

Висвітлені результати дослідження теоретичних і практичних основ управління процесами формування і функціонування інноваційної інфраструктури України. Розроблено модель функціонування інноваційної інфраструктури як комплексу взаємопов'язаних ринків, які забезпечують софтизацію і сервізацію інноваційних процесів в економіці знань. Представлено економіко-математичні моделі оптимального розподілу ресурсів серед суб'єктів інноваційної інфраструктури.

Монографія розрахована на широке коло читачів, зокрема студентів, аспірантів, наукових співробітників, викладачів вищих навчальних закладів, керівників підприємств, установ і організацій.

Шифр зберігання: ВА825941

Мрихіна, О. Б. Трансфер технологій у системі стратегічного розвитку університетів [Текст] : автореф. дис. ... д-ра екон. наук : 08.00.04 / Мрихіна Олександра Борисівна ; Нац. ун-т «Львів. Політехніка». – Львів, 2018. – 42 с.

Розроблено модель оцінювання рівня готовності технологій до трансферу з університетів у бізнес-середовище, що ґрунтується на оцінюванні споживчої цінності, конкурентоспроможності, технологічної готовності, витратності, ризиковості. Розвинуто стратегічну модель системи стратегічного розвитку університету. Удосконалено понятійно-категорійний апарат щодо трансферу технологій, програмну модель та механізм вибору структурно-функціональної моделі трансферу технологій з університетів у бізнес-середовище.

Шифр зберігання: РА436890

Побудова інформаційного суспільства: ресурси і технології [Текст] : матеріали XVII Міжнар. наук.-практ. конф., 27 верес. 2018 р. / Укр. ін-т наук.-техн. експертизи та інформації. – Київ : УкрІНТЕІ, 2018. – 170 с.

Матеріали XVII міжнародної науково-практичної конференції «Побудова інформаційного суспільства: ресурси і технології» охоплюють актуальні наукові і практичні проблеми розвитку суспільства в епоху цифровізації.

Призначено для фахівців з інноваційної діяльності та трансферу технологій, представників галузевих інститутів, закладів вищої освіти, усім зацікавлених.

Шифр зберігання: ВА826073

Правова охорона та розпорядження правами інтелектуальної власності [Текст] : навч.-метод. посіб. для студентів ден. та заоч. форм навчання за фахом «Інтелектуальна власність» / Л. В. Перевалова [та ін.] ; Нац. техн. ун-т «Харків. політехн. ін-т». – Харків : Панов А. М. [вид.], 2018. – 160 с.

Подано теоретичний матеріал щодо охорони авторського права та суміжних прав, охорони прав на об'єкти промислової власності. Розглянуто міжнародні конвенції, угоди та договори. Особливу увагу приділено процедурам отримання правової охорони об'єктів інтелектуальної власності та їх захисту від правопорушень.

Шифр зберігання: ВА825920

Рижко, О. М. Плагіат як соціальнокомунікаційне явище [Текст] : монографія / Олена Рижко ; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. – Київ : Паливода А. В. [вид.], 2017. – 387 с.

У монографії досліджується плагіат як багатоаспектне і контроверсійне явище, що має соціальнокомунікаційну природу. Зокрема розглянуто історію плагіату, його дефініції та сутнісні ознаки, причини вдавання до плагіату, розвиток проблеми в контексті академічної чесності; а також юридичний, аксіологічний і філософський вияв проблеми. Проаналізовано види та класифікації плагіату, способи його вчинення, тексти з ознаками девіацій («плагіат ідей», «авторське дублювання наукових результатів» / «самоплагіат», «перенасиченість тексту цитатами»), технології вчинення плагіату – рерайт, копіпаст, парафраз, компіляцію, а також фабрикацію і фальсифікацію як види академічного шахрайства. У тексті представлено результати опитувань – цільового й експертного – «Рецепція плагіату», а також дослідження розробки теми плагіату в ігровому кіно. Розглянуто зусилля держави, громадських ініціатив і мас-медіа, спрямовані на запобігання плагіату та на боротьбу з ним.

Розраховано на дослідників, наукових співробітників, медіакритиків, медіааналітиків і практиків соціальних комунікацій.

Шифр зберігання: ВА825880

Теоретичні та методичні засади визначення збитків, завданих неправомірним використанням прав на об'єкти інтелектуальної власності [Текст] / [Г. О. Андрощук та ін. ; за наук. ред. О. Б. Бутнік-Сіверського] ; Нац. акад. прав. наук України, НДІ інтелект. власності. – Київ : Інтерсервіс : НДІ ІВ НАПрНУ, 2018. – 92, [1] с.

Обґрунтовано методичні підходи визначення збитків для покращення судової практики. Зроблено порівняння відшкодування збитків при порушенні прав інтелектуальної власності в країнах ЄС з вимогами в Україні. Простежено закордонний досвід відшкодування збитків з використанням подвійного розміру ліцензійних відрахувань та збитки від дій патентних тролів.

Шифр зберігання: ВА825217

Українська історична наука в сучасному освітньому та інформаційному просторі [Текст] : [монографія] / [І. О. Шандра та ін. ; наук. ред. д-ра іст. наук, проф. О. О. Салати] ; Київ. ун-т ім. Бориса Грінченка. – Вінниця : Твори, 2018. – 352 с.

Монографія присвячена аналізу наукових підходів до вивчення історичного процесу та суспільного розвитку. Автори намагаються дати відповіді на деякі питання дослідження історії, з урахуванням світового досвіду вивчення історичного процесу. Здійснено аналіз традицій вітчизняного та зарубіжного історіописання, зокрема дослідження окремих питань історії України, європейської історії, методологічних засад історичного пізнання.

Монографія призначена для професійних істориків, учителів і студентів, усіх, хто цікавиться історією як наукою.

Шифр зберігання: ВА826006

Філіпковська, Л. О. Основи охорони і комерціалізації інтелектуальної власності [Текст] : навч. посіб. / Л. О. Філіпковська ; Нац. аерокосм. ун-т ім. М. Є. Жуковського «Харків. авіац. ін-т». – Харків : ХАІ, 2018. – 55 с.

Систематизовано та проаналізовано використання об'єктів інтелектуальної власності, що є результатом творчої діяльності людини. Показано, що інтелектуальної власності набуває особливого значення не тільки як засіб самовираження, але й як комерційна цінність.

Шифр зберігання: ВА824943

ДОДАТКИ

Додаток 1

12.12.2018

Національна академія наук України провела спеціалізовану виставку-презентацію «Наука – обороні та безпеці держави»

У рамках ювілейних заходів, присвячених 100-річчю від часу заснування Національної академії наук України, 6-7 грудня цього року Академія разом із Міністерством оборони України та Державним концерном «Укроборонпром» провели спеціалізовану виставку-презентацію науково-технічних розробок і технологій НАН України «Наука – обороні та безпеці держави» ([Національна академія наук України](#)).

Відкрили виставку Секретар Ради національної безпеки і оборони України О. Турчинов та Перший віце-президент Національної академії наук України академік В. Горбулін.

Символічним стало те, що відкриття виставки відбулось у День Збройних Сил України. «Фактично, ця виставка – це привітання нашим славетним воїнам із їхнім професійним святом від науковців», – відзначив О. Турчинов.

Виставка стала майданчиком для співпраці вчених, промисловців та військових у вирішенні питань створення сучасних зразків озброєння, військової техніки, засобів захисту особового складу тощо.

У день свого професійного свята цей захід відвідали військовослужбовці та військові науковці – представники Міністерства оборони України, Генерального штабу Збройних Сил України, керівники Державного концерну «Укроборонпром», Державного космічного агентства України та фахівці підпорядкованих їм підприємств, представники громадської спілки «Ліга оборонних підприємств України».

На виставці було представлено результати робіт, виконаних установами НАН України в рамках цільової науково-технічної програми НАН України «Дослідження і розробки з проблем підвищення обороноздатності і безпеки держави», а також інші науково-технічні розробки і технології академічних установ, які можуть використовуватися для підвищення обороноздатності та безпеки держави. Це, зокрема, роботи, спрямовані на:

- створення комплексів керування і засобів захисту мережевих каналів зв'язку з безпілотними авіаційними системами;
- розроблення перспективних структур броньованого захисту;
- створення маскувальних покриттів для мінімізації помітності техніки в НВЧ-, ВЧ- і ІЧ-діапазонах;
- вдосконалення технологій процесів оброблення каналів нарізних стволів для підвищення їхньої живучості;
- створення радіолокаційної станції Х-діапазону для виявлення і класифікації рухомих об'єктів;
- впровадження сучасних технологій із продовження ресурсу авіаційної та бронетанкової техніки, лазерного і дугового зварювання тонкостінних елементів керма й сопла керованих ракет, а також підводного зварювання корпусів військових кораблів в екстремальних умовах.

Окремими розділом було представлено експозицію результатів робіт учених НАН України в галузі військової медицини, які спрямовані на створення портативних програмно-апаратних комплексів для визначення глибини шокового стану у польових умовах, розроблення нових біоматеріалів для відновлення кісткової тканини, створення новітніх перев'язувальних матеріалів та комбінованих засобів для зупинення великих кровотеч, створення технології низькотемпературного зберігання клітин донорської крові тощо.

Експозицію НАН України суттєво доповнили експонати натурних зразків, у яких втілено розробки установ НАН України, що представили підприємства оборонно-промислового комплексу, зокрема, ДП «Харківське конструкторське бюро з машинобудування імені О. О. Морозова», КП спеціального приладобудування «Арсенал», ДП «Конструкторське бюро «Південне» імені М. К. Янгеля», ДП «Ізюмський приладобудівний завод», ВАТ «Меридіан» імені С. П. Корольова», ДП «Київський бронетанковий завод», ПАТ «Завод «Маяк» тощо.

У другий день роботи виставки відбувся круглий стіл за участі представників Міністерства оборони України, Генерального штабу Збройних Сил України, Державного космічного агентства України, Державного концерну «Укроборонпром», Громадської спілки «Ліга оборонних підприємств України» і фахівців НАН України, на якому було обговорено актуальні питання залучення національного наукового потенціалу для підвищення обороноздатності держави.

У виступах зазначалося, що лише шляхом проведення цілеспрямованих оборонних досліджень можна досягти суттєвих результатів. Але створення

наукового доробку й набуття Україною необхідного технологічного рівня є завданням не лише НАН України. Це досягається виваженими діями з боку відповідних центральних органів виконавчої влади.

Результатом проведення цього заходу має стати активізація використання наукового потенціалу НАН України в оборонній сфері, тому що, як наголосив Секретар РНБО України, «без мобілізації наукового потенціалу нації, без перетворення інтелекту країни на потужну зброю ми не зможемо перемогти в цій війні. Це найважливіша проблема і пріоритетне завдання».

Додаткові джерела:

<https://censor.net.ua/ua/n3100934>;

<https://goo.gl/NC43pZ>.

(вгору)

Додаток 2

20.12.2018

Північно-Східний науковий центр НАН України та МОН України у партнерстві з Харківською обласною державною адміністрацією провів Урочисті збори, присвячені 100-річчю Національної академії наук України

4 грудня 2018 р. відбулись Урочисті збори наукової та освітянської громадськості Харкова з нагоди 100-річчя Національної академії наук України, на які було запрошено академіків і членів-кореспондентів НАН України, членів національних галузевих академій наук, керівників закладів вищої освіти й академічних установ, провідних учених, наукову молодь міста ([Національна академія наук України](#)).

Учасників зборів привітав президент НАН України академік Б. Патон. У своєму відеозверненні він підкреслив особливий, а в деяких напрямках і вирішальний внесок харківської наукової школи у досягнення вітчизняної науки.

Із вітальним словом до присутніх звернувся заступник голови Харківської обласної державної адміністрації А. Бабічев. Із доповіддю про досягнення харківської академічної науки виступив голова Північно-Східного наукового центру (ПСНЦ) НАН України та МОН України академік В. Семиноженко. Він, зокрема, привітав Бориса Євгеновича Патона зі 100-річним ювілеєм, який збігся в часі зі 100-річчям Академії, а також акцентував на тому, що саме у нинішній складний для України час має настати загальне повне розуміння того, що національна безпека – це, в першу чергу, науково-технічне лідерство.

На честь 100-річчя НАН України за плідну наукову діяльність, вагомий внесок у розвиток вітчизняної науки, високий рівень професійної майстерності Почесною грамотою обласної державної адміністрації нагороджені: директор Інституту сцинтиляційних матеріалів НАН України

академік Б. Гриньов, головний науковий співробітник Фізико-технічного інституту низьких температур імені Б. Є. Веркіна НАН України академік Л. Пастур, директор Інституту монокристалів НАН України член-кореспондент НАН України І. Притула, директор ПрАТ «Харківський центр науково-технічної та економічної інформації» Є. Рябов, провідний науковий співробітник Науково-дослідного інституту астрономії Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна член-кореспондент НАН України Ю. Шкуратов, а також колективи Національного наукового центру «Харківський фізико-технічний інститут» НАН України, Фізико-технічного інституту низьких температур імені Б. І. Веркіна НАН України, Науково-технологічного комплексу «Інститут монокристалів» НАН України, Північно-Східного наукового центру НАН України та МОН України, Інституту проблем машинобудування імені А. М. Підгорного НАН України.

Висловлено Подяку голови обласної державної адміністрації вченому секретареві Інституту технічних проблем магнетизму НАН України кандидату технічних наук П. Добродєєву, старшому науковому співробітнику Радіоастрономічного інституту НАН України кандидату фізико-математичних наук В. Доровському, старшому науковому співробітнику Інституту радіофізики та електроніки імені О. Я. Усикова НАН України кандидату фізико-математичних наук С. Кишку, завідувачу відділу Інституту іоносфери НАН України та МОН України кандидату фізико-математичних наук С. Панасенку, виконувачу обов'язків старшого наукового співробітника Інституту проблем кріобіології і кріомедицини НАН України кандидату біологічних наук Ю. Пахомовій.

Відзнаками НАН України нагороджені:

– Відзнакою «За сприяння розвитку науки» – генеральний директор ВАТ «Турбоатом» В. Суботін;

– Пам'ятною відзнакою на честь 100-річчя Національної академії наук України – ректор Харківського національного університету міського господарства імені О. М. Бекетова доктор наук з державного управління В. Бабаєв і ректор Харківського національного економічного університету доктор економічних наук В. Пономаренко;

– Ювілейною почесною грамотою на честь 100-річчя Національної академії наук України – трудовий колектив ВАТ «Турбоатом», директор Комунального закладу «Харківська обласна Мала академія наук Харківської обласної ради» В. Луніна, директор Інституту права, технологій та інновацій О. Сімсон, проректор з наукової роботи Харківського державного університету харчування та торгівлі В. Михайлов, директор філії «Південна залізниця» ПАТ «Укрзалізниця» М. Уманець.

Учасників урочистих зборів святковим концертом привітали майстри мистецтв Харківської обласної філармонії.

Крім того, в рамках святкування 100-річчя Національної академії наук України з 4 по 8 грудня 2018 р. в «ЄрміловЦентрі» (м. Харків) тривала виставка плакатів «Харків науковий. Вчені очима молодих дизайнерів».

Учасники:
 Анна Александрова
 Марія Аноп
 Надія Величко
 Марія Венігерадова
 Віктор Дірака
 Олена Загребельна
 Аліна Лисенкова
 Олександра Мараз
 Оксана Медведська
 Ірина Простяк
 Дар'я Рудашенко
 Анастасія Сренко
 Вікторія Смаль
 Євгенія Ткаченко
 Оліга Філіпенко
 Микола Шалімов
 Альона Шалімова
 Наталія Савченко
 Олена Зіньківська
 Юлія Кириченко
 Сергій Козлов
 Олександр Крайний
 Анастасія Курчак
 Віта Сірючак
 Ангеліна Євгенівна
 Бєлдінська Євгенія
 Євгенія Анна
 Вікторія Красівська
 Каралія Софія
 Корієвська Оксана
 Михайленко Дмитро
 Ісупівська Євгенія

Діторчівка Анна
 Катерина Діва
 Лідія Савченко
 Микола Вікторія
 Наталія Андрасян
 Євгенія Євгенівна
 Кошур, Євгенія
 Костюк Євгенія
 Максим Коваленко
 Панчова Олександра
 Кушнірська Анна
 Катерина Марія
 Зеленицька Анна
 Таранова Ірина
 Прісцанко Владислав
 Бєссонне Дмитро
 Балашова Ірина
 Тарасівська
 Наталія Юлія
 Малик Олександр
 Бєлдінська Тетяна
 Алла Ірина
 Хоменко Євгенія
 Логанова Наталія
 Острова Анна

Автор ідеї, куратор
 Бєссонне Вікторія

ЄрміловЦентр
 Харків, Єрміловська, 4
 (головний корпус ХДДА ім. В. Н. Каразіна,
 Вхід зі спортивного майданчика зліва)
 Віт. 10:00 - 17:00 (з пн по пн)
 Вхід вільний
 Тел. +38(0)50(0)3003 - 3333333333
 e-mail: yermilovcenter@nau.edu.ua
 www.yermilovcenter.org

Logos: NESC, ЄрміловЦентр, НАН України, Харківська обласна філармонія, LINTAL

Експозицію склали плакати, створені засобами графічного дизайну, портретної галереї художніх образів лідерів харківської та, в цілому, української науки. Створили плакати студенти кафедри графічного дизайну Харківської державної академії дизайну і мистецтв (ХДАДМ).

[\(вгору\)](#)

27.12.2018

Ювілейна сесія Загальних зборів Відділення механіки НАН України до 100-річчя Інституту механіки імені С. П. Тимошенка НАН України

21 грудня 2018 року відбулась Ювілейна сесія Загальних зборів Відділення механіки НАН України, присвячена 100-річчю від дня заснування Інституту механіки імені С. П. Тимошенка НАН України ([Національна академія наук України](#)).

Ювілейна сесія Загальних зборів Відділення механіки НАН України, присвячена 100-річчю від дня заснування Інституту механіки імені С. П. Тимошенка НАН України, проходила у Малому залі Великого конференц-залу НАН України (Київ, вул. Володимирська, 55).

На зборах були присутні: віце-президент Національної академії наук України академік НАН України А. Загородній, віце-президент Національної академії наук України академік В. Кошечко, головний учений секретар Національної академії наук України академік В. Богданов, академіки-секретарі відділень, представники ДП «КБ «Південне», члени Відділення механіки НАН України, керівництво та співробітники Інституту механіки імені С. П. Тимошенка НАН України, представники наукових установ НАН України.

Головуючий на зборах академік-секретар Відділення механіки НАН України академік А. Булат відкрив засідання, виступив із привітанням та короткою інформацією про Інститут механіки імені С. П. Тимошенка НАН України.

Зокрема, було зазначено, що Інститут, створений у 1918 р. вченим зі світовим ім'ям – академіком Степаном Прокоповичем Тимошенком, зробив значний внесок у розвиток української та світової науки, започаткував нові наукові напрями, сприяв становленню України як держави з міцним науково-технічним потенціалом, доклав чимало зусиль для розвитку її обороноздатності.

Всі роки свого існування Інститут активно займався фундаментальними проблемами природничих і технічних наук, підготовкою наукових кадрів вищої кваліфікації, досяг значних успіхів у вирішенні актуальних задач різних галузей промисловості країни. Результати, отримані науковцями Інституту механіки імені С. П. Тимошенка НАН України, знайшли визнання світової наукової спільноти.

Співробітниками Інституту підготовлено багатотомні колективні монографії фундаментального характеру, які не мають аналогів у світовій науковій літературі з механіки.

Отримані результати знайшли застосування в багатьох наукових установах та на підприємствах нашої держави, серед яких: Конструкторське бюро «Південне», Державне підприємство «Антонов».

Наукові досягнення співробітників Інституту відзначено трьома Державними преміями СРСР, 13-ма Державними преміями України, Золотою медаллю імені В. І. Вернадського НАН України, 26-ма іменними преміями НАН України, преміями для молодих вчених НАН України, почесними званнями, іншими державними та іноземними нагородами.

Сьогодні Інститут продовжує активно працювати, розвиваючи фундаментальні дослідження в галузі механіки, підтримує тісні зв'язки з промисловими підприємствами, зміцнюючи науково-технічний потенціал нашої держави.

З нагоди ювілею Інституту механіки імені С. П. Тимошенка НАН України надійшли привітання від Голови Верховної Ради України А. Парубія, Президента Національної академії наук України академіка Б. Патона, керівників установ НАН України.

Віце-президент НАН України академік А. Загородній вручив нагороди від Верховної Ради України та Національної академії наук України.

Заступник Генерального конструктора ДП «КБ «Південне» з наукової і навчальної роботи О. Кашанов вручив нагороди від ДП «КБ «Південне».

З доповідями та привітаннями виступили: заступник Головного конструктора з наукової та навчальної роботи Державного підприємства «Конструкторське бюро «Південне» імені М. К. Янгеля» О. Кашанов, заступник головного конструктора ДП «КБ «Південне» імені М. К. Янгеля» з системного проектування ракет і ракетних комплексів – начальник розрахунково-теоретичного комплексу з проектування і розрахунків у частині балістики, аеродинаміки, тепломасообміну, міцності В. Сіренко, академік-секретар Відділення фізико-технічних проблем матеріалознавства НАН України академік Л. Лобанов, академік-секретар Відділення фізики і астрономії НАН України академік В. Локтєв, директор Інституту прикладних проблем механіки і математики імені Я. С. Підстригача НАН України академік Р. Кушнір, директор Інституту проблем міцності імені Г. С. Писаренка НАН України академік В. Харченко, заступник директора Інституту гідромеханіки НАН України член-кореспондент НАН України Г. Воропаєв, завідувач відділу Інституту технічної механіки НАН України член-кореспондент НАН України В. Гудрамович, директор Механіко-машинобудівного факультету Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського» член-кореспондент НАН України М. Бобир, заступник директора Інституту кібернетики імені В. М. Глушкова НАН України член-кореспондент НАН України О. Хіміч.

З доповідями про історію Інституту виступили: директор Інституту механіки імені С. П. Тимошенка НАН України академік О. Гузь, головний учений секретар НАН України академік В. Богданов.

([вгору](#))

27.12.2018**100-ліття Бібліотеки – у родинному колі**

Збори трудового колективу НБУВ, присвячені 100-річчю Національної академії наук України та Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського ([Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського](#)).

Нинішній рік для Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського ювілейний, а відтак наповнений важливими заходами, зустрічами, засіданнями, привітаннями. І вже на завершення року, після масштабної міжнародної ювілейної конференції, «вернадківці» зібрались у родинному колі – своїм трудовим колективом і близькими друзями, аби згадати найважливіші події історії НБУВ та ювілейного року. І пошанувати тих, чийми зусиллями твориться біографія бібліотеки.

У вітальному слові генеральний директор бібліотеки Любов Андріївна Дубровіна відзначила, що цей ювілейний рік був хоч і напруженим, але плідним, урожайним на зримі й конкретні досягнення, важливі й цікаві контакти. До 100-річчя НБУВ та Національної академії наук України і її президента Бориса Євгенович Патона вийшли друком кілька серйозних і вагомих видань, здійснено багато заходів по відзначенню ювілеїв. Історія твориться особистостями, нагадала вона, і ми завжди пам'ятаємо тих титанів думки й духу, починаючи з Володимира Івановича Вернадського, завдяки чийм зусиллям відбулись у далекому 1918 р. Українська академія наук та Національна бібліотека Української держави. Це стало основою для подальшого розвитку наукових і культурних засад держави, духовності її народу. Вклоняючись їх пам'яті, дякуючи за їх неоціненний вклад, ми усвідомлюємо, що наша діяльність і нині закладає цеглину за цеглиною той фундамент знань та інтелекту, на якому має стояти й розвиватись сучасна держава, наголосила Л. Дубровіна.

Вона відзначила, що попри всі непрості часи, які переживала бібліотека, тут склався чудовий колектив, відданий ідеї закладу та своїй справі. 86 працівників трудяться у Вернадці від 25 до 30 років, 51 – від 30 до 40 років, від 40 до 50 років мають у своїх трудових біографіях 19 осіб, а 9 шанованих ветеранів віддали бібліотеці більш як півстоліття. Любов Андріївна висловила колегам щире й сердечне подяку за вірність та самовідданість.

У Вернадки є і ще один генеральний директор – почесний. Цей титул належить академікові НАН України, людині, яка понад чверть століття свого життя присвятила Національній бібліотеці імені В.І. Вернадського, – Олексієві Семеновичу Онищенку. Нинішній рік для нього ювілейний аж потрійно – крім власної «круглої» дати, це ще й знаменні річниці Бібліотеки та Академії. Тож його привітання колективі було по-батьківськи теплим і мудрим. Він відзначив, що століття тому бібліотека не створювалась окремішньо, а була складовою наукового, освітнього, культурного та інформаційного комплексу. І

нині вона є осердям цього потужного комплексу. Залишаючись національною, НБУВ є універсальною науковою бібліотекою світового рівня.

Директор Національної наукової сільськогосподарської бібліотеки Національної академії аграрних наук України, академік НААН Віктор Анатолійович Вергунов у своєму поздоровленні наголосив, що бібліотека імені Вернадського є старшою сестрою, а головне – взірцем у роботі для наукових книгозбірень.

Від імені Національної спілки журналістів України бібліотеку привітала секретар НСЖУ Зоя Кирилівна Шарикова. Журналісти до певної міри є колегами працівників бібліотек, зауважила вона, бо теж несуть людям інформацію, знання. Але саме бібліотека є першоосною, а ЗМІ – її провідниками, адже вся інформація бере початок з глибин духовних скарбів народу, збережених бібліотеками.

Завершилися збори приємними миттєвостями й оплесками – багато працівників бібліотеки були відзначені грамотами та подяками НБУВ.

(вгору)

Додаток 5

18.12.2018

«Наша мета – не відплив, а циркуляція мізків»

Про діяльність Київського академічного університету НАН України та МОН України (КАУ) в інтерв'ю журналові «Український тиждень» (№ 49 (577), 7–13 грудня 2018 р.) розповів виконувач обов'язків директора цієї наукової установи, завідувач відділу надпровідності Інституту металофізики імені Г. В. Курдюмова НАН України член-кореспондент НАН України О. Кордюк ([Національна академія наук України](#)).

«Ідея була така, щоб створити дослідницьку інституцію. Університет спрямований саме на підготовку майбутніх науковців. Наша позиція – освіта через дослідження. Наука, що робиться студентами. <...> КАУ – намагання реалізувати інтенсивне дослідницьке навчання (research intensive education) у наших умовах. <...> Ми позиціонуємо КАУ як маленький університет для тих, хто хоче займатися наукою», – говорить учений і продовжує: «На Фізтесі я відчував різницю між професійними викладачами й тими, хто робив науку та додатково читав лекції. Останні мені здавалися куди живішими. Саме вони формували моє уявлення про те, якими мають бути науковці. Хочемо щось таке повторити. Та я розумію, що добре, коли викладають професіонали. Серед тих, хто все життя це робить, легше знайти кращих педагогів, ніж серед тих, хто відволікається від досліджень. Науковці загалом гірші викладачі, але куди краще можуть мотивувати студентів.

[У КАУ] Усі студенти закріплюються за науковими керівниками. Вони й відповідальні за їхню долю та наукову кар'єру. Це фахівці, що роблять реальні дослідження. Зазвичай вони їздять за кордон, мають там непогані контакти, можуть організувати студентам стажування. Ми шукаємо

керівників наукових груп, у яких триває активна робота. На цьому етапі я пов'язую розвиток КАУ саме з міжнародною співпрацею. Як приклад – маємо наразі проект, що фінансується Німецьким міністерством науки. А також мільйон євро на стажування наших студентів в Інституті твердого тіла й Технічному університеті Дрездена. На чотири роки заплановані стажування дванадцяти магістрів по шість місяців, шести аспірантів по два роки та кількох докторантів по півтора року. <...> Ми кидаємо виклик тому, що фізика є непопулярним напрямом, і гарантуємо студентам роботу в найжвавіших наукових галузях. У цьому сенсі міжнародна співпраця відіграє важливу роль».

За словами О. Кордюка, важливо розвивати проекти участі студентів, які хочуть у подальшому присвятити себе науці, у дослідженнях за кордоном, де вони матимуть можливість працювати на сучасному науковому обладнанні: «Я сам займаюся фотоемісійною спектроскопією і завжди кажу, що сучасні експерименти в межах однієї лабораторії провести неможливо. Для багатьох потрібні великі установки – синхротрони, реактори, що фінансуються централізовано кількома державами чи Європейським Союзом. Вони відкриті для всіх. На рівних правах подаються проекти, і наші студенти та дослідники можуть поїхати в них працювати. Та ми маємо набувати досвід, навчатися, із нуля це зробити неможливо. І ось саме така підготовка є функцією університету».

Серед найближчих планів КАУ – створення у співпраці з Національним центром «Мала академія наук України» (МАН) Малого академічного університету (МАУ): «Із дітьми треба якомога раніше починати працювати, зацікавити їх наукою та найкращих з усієї України відбирати в КАУ. Я бачу потенційну можливість залучити до занять фізикою багато школярів. <...> ...наразі МАН відповідає за розбудову українського Музею науки. Вони знайшли спонсора, що відремонтує «будівлю з тарілкою» на Либідській і віддасть кілька нижніх поверхів під музей. Там будуть не тільки цікаві експозиції, а й майстерні та лабораторії для школярів. І лабораторії — це те, що ми асоціюватимемо з МАУ. Половину дня вони стануть працювати в режимі демонстрацій, а півдня функціонуватимуть гуртки. Наприклад, я хочу, щоб у лабораторії фізики наноматеріалів і квантових технологій стояло таке сучасне обладнання, як малий електронний мікроскоп, тунельний мікроскоп, рентгенівський флуоресцентний аналізатор. І головне, що кожна з тем матиме зв'язки — відповідальних з академічних інститутів. МАУ стане джерелом майбутніх науковців. До мене нерідко приходять школярі розпитувати про науку, я радо їм допомагаю. Хочу, щоб це стало звичайним явищем».

Більше читайте в повній версії публікації за посиланням: <https://tyzhden.ua/Society/223823>.

(вгору)

12.12.2018**Засідання Наглядової ради КПІ ім. Ігоря Сікорського: нагородження лауреатів премії Фонду «Україна» та обговорення досвіду університету в інноваційній діяльності**

12 грудня відбулося засідання Наглядової ради Національного технічного університету України «Київський політехнічний інституту ім. Ігоря Сікорського» ([Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»](#)).

Участь у ньому взяли Голова Наглядової ради університету, Президент України (1994–2005 рр.) Л. Кучма, ректор КПІ ім. Ігоря Сікорського академік НАН України М. Згуровський, члени Наглядової ради – президент Малої академії наук України академік НАН України С. Довгий, голова Правління ВАТ «Меридіан ім. С. П. Корольова» В. Проценко, директор Інституту стратегічних досліджень П. Гайдучий, директор ТОВ «Політеко Сайенс Сіті» Б. Андрійцев, а також проректори та представники адміністрації університету й в. о. голови Профкому співробітників університету М. Безуглий та ін.

Засідання розпочалося з нагородження наймолодших переможців конкурсу стартап-проектів «Sikorsky Challenge 2018». Упродовж усіх років існування Фестивалю «Sikorsky Challenge», в межах якого проводиться конкурс стартап-проектів, одним із його спонсорів і партнерів виступає Президентський фонд Леоніда Кучми «Україна». Фонд відзначає кращі розробки молодих дослідників, які беруть участь у цьому конкурсі. Понад те, щороку кількість підтриманих ним проектів зростає: в 2012 р. таких було чотири, в 2015 – шість, цього року – вже десять. За традицією премії і дипломи Фонду вручив лауреатам Л. Кучма. Цього року серед переможців є проекти з найрізноманітнішої тематики – від присвячених розв'язанню екологічних проблем і підвищенню рівня безпеки на транспорті, до таких, які мають чітку оборонну спрямованість.

<...> Після церемонії нагородження М. Згуровський виступив перед членами Наглядової ради та учасниками засідання з доповіддю «КПІ ім. Ігоря Сікорського як модель майбутньої високоінтелектуальної економіки України». Основний акцент у ній було зроблено на науково-інноваційній діяльності університету. На початку виступу ректор зауважив, що це лише один із складників діяльності університету, а загальний звіт про роботу університету в 2018 р. буде зроблено після підбиття підсумків року. Отже, М. Згуровський розповів про структуру Інноваційного середовища «Sikorsky Challenge», роботу Стартап-школи КПІ та створення на її базі цілої мережі Стартап-шкіл у регіональних вишах, про діяльність, партнерів і напрями роботи Наукового парку «Київська політехніка», а також про успішні інноваційні проекти, реалізовані в цьому середовищі останніми роками. Він також поінформував учасників засідання про деякі висновки Форсайту

України, зробленого в 2018 р., та про ті ключові галузі, які могли б стати драйверами розвитку економіки країни. Серед них, зокрема, М. Згуровський відзначив аграрний сектор, військово-промисловий комплекс, інформаційно-телекомунікаційні технології, виробництво нових матеріалів і нанотехнології, нову енергетику, високотехнологічне машинобудування та деякі інші, й повідомив, що нині університетські науковці працюють за більшістю з цих напрямів. «Наша мета – створити для України модель високотехнологічної економіки, – наголосив він, завершуючи свій виступ. – І, звичайно, як інженери ми маємо підвищувати обороноздатність країни. Тож уже сьогодні понад 25 % усіх наших стартапів мають подвійне або оборонне призначення».

В обговоренні доповіді мова йшла про шляхи відродження української економіки та необхідність створення стратегії її розвитку на базі ширшого впровадження інновацій з використанням можливостей вітчизняної науки та бізнесу, а також залучення зовнішніх інвестицій та потужних іноземних партнерів. Окрім того, високу оцінку учасників засідання отримав унікальний досвід впровадження системи наскрізної освіти – від дитячого садочка до вищої школи, – напрацьований Малою академією наук України у партнерстві з провідними українськими університетами, зокрема і з КПІ ім. Ігоря Сікорського. До речі, виявилось, що переважна більшість лауреатів Президентського фонду Леоніда Кучми «Україна», які були відзначені цього року, також є вихованцями МАН.

Підбиваючи підсумки засідання, Л. Кучма запропонував для ознайомлення представників українського уряду з відпрацьованою в КПІ ім. Ігоря Сікорського моделлю інноваційної діяльності запросити їх на наступне засідання Наглядової ради, де буде виголошено повний звіт про роботу університету.

(вгору)

Додаток 7

27.12.2018

Наші вчені, як атланти, «держать небо на плечах»

Інтерв'ю Президента Національної академії наук України академіка Бориса Патона газеті «Світ» (№ 47-48 (1035-1036), грудень 2018 р.) ([Національна академія наук України](#)).

Від ідеї – до науково-технічних комплексів

– Борисе Євгеновичу, за плечима у Вас славний і складний великий життєвий шлях у науці. Який період з нього був найбільш продуктивний, який згадується як «зоряний час»? Чим саме згадується? Наскільки він співвідноситься (чи ні) з нинішнім часом?

– Хочеться вірити, що найкращий і найславетніший час для нашої Академії наук іще попереду. Але ви запитуєте про минуле, тому скажу відверто: зоряний час і для мене особисто, і для НАН України (яка тоді,

звичайно, називалася ще Академією наук УРСР) припав на період від початку 1960-х до кінця 1980-х років. Зрозумійте мене правильно: тут не йдеться про ностальгію за колишніми часами – просто констатую факт. Так от, початок цього періоду ознаменувався тим, що країну нарешті було відновлено з повоєнної руїни, і в промисловості, економіці постала гостра потреба в нових технологіях, які б відповідали науково-технічній революції, котра тоді набирала обертів у всьому світі. Ба більше, виникали цілі нові галузі промисловості – з виготовлення електронних обчислювальних машин, засобів мікро- та радіоелектроніки, ракетних комплексів, військових і цивільних кораблів і ще багато-багато чого. Крім того, як ви знаєте, тривала «холодна війна» між Радянським Союзом і Сполученими Штатами Америки, котра супроводжувалася створенням усе нових і нових видів озброєнь. А це – теж наслідок розроблення і втілення нових технологій.

Держава тоді спрямовувала колосальні суми на розвиток науки (а в 1960-1970-ті роки видатки на науку в СРСР зросли втричі), і це давало неймовірний ефект. Згадайте тільки такі знаменні події, як запуск першого штучного супутника, перший у світі успішний політ людини в космос, створення так само перших у світі атомної станції та атомного криголаму, а також атомної і першої у світі водневої бомби. До науково-дослідних робіт дуже широко залучалися й українські вчені. У багатьох питаннях ми отримували максимальну свободу творчості, якою тільки залишалося розумно скористатися.

Коли у 1962 році мене вперше було обрано президентом нашої Академії, ми з новою командою взяли курс на сприяння так званим цілеспрямованим фундаментальним дослідженням, у підсумку виконання яких розраховували отримати практично корисний результат, причому бажано наймасштабніший. Для цього ми налагодили тісну співпрацю з підприємствами провідних галузей економіки, колегами-науковцями з інших республік і, безперечно, з органами влади – галузевими міністерствами. В нашій Академії дуже пильно вивчалися основні тенденції світового науково-технічного прогресу. І саме з огляду на них ми намагались організувати власні дослідження.

Додам, що в роки, про які я веду мову, структура Академії поповнилася чималою кількістю нових наукових установ, а на базі кількох наших інститутів було створено науково-технічні комплекси. Ці останні стали організаціями, які, крім науково-дослідної установи, містили також власне конструкторське бюро та дослідне виробництво, дослідний завод. У такий спосіб за досить короткий час вдалось успішно випробувати й відпрацювати повний цикл створення корисного наукового результату – від ідеї до її практичної реалізації. На моє глибоке переконання, час підтвердив слушність цієї ідеї, і вона досі не втратила актуальності. Бо для будь-якого підприємця вигідніше й простіше мати справу не так із креативною ідеєю, яку ще належить довести до логічного кінця, а з конкретним результатом, «плоттю», матеріалізацією наукового «духу», якщо можна так висловитися. Це значно

прискорило впровадження інновацій, налагодження серійного виробництва наукоємного продукту і, таким чином, пожвавило національну економіку.

Наступним етапом мало стати повсюдне створення міжгалузевих науково-технічних комплексів, але, на превеликий жаль, нам до кінця так і не вдалося подолати радянську практику тривалого переходу від наукових досліджень до їх промислового використання, що обумовлювалася численними бюрократичними бар'єрами. Але не без певної гордості зазначу, що ідея організації МНТК була повною мірою апробована й реалізована лише на базі української Академії наук. Попри все, це був надзвичайно цінний досвід, яким не можна нехтувати. Впевнений, що він іще стане нам у пригоді. Оскільки нинішній стан української економіки яскраво свідчить про те, що їй бракує нових ідей, які спроможна дати наука. Тільки наука здатна реанімувати і модернізувати нашу економіку і допомогти країні вийти на високий рівень добробуту та якості життя громадян. Ось за що варто боротись і для чого варто працювати не покладаючи рук.

Бойове хрещення

– А який період був найскладніший у житті, на межі сил і можливостей? Що найважливіше думати й робити в такий час? Наскільки цей період часу відповідає (чи ні) нинішньому?

– Таких періодів було кілька. І, до речі, один із них, як не прикро це визнавати, триває зараз. А перше найважче випробування і для нашої Академії наук, і для мене як її співробітника припало, безумовно, на воєнне лихоліття. Тепер навіть згадувати про це страшно, а тоді було ніколи жаліти себе – треба було щодня багато, по 10-12 годин, працювати, без вихідних і свят. Наприкінці 1941 року Інститут електрозварювання, який очолював мій батько академік Євген Оскарович Патон, евакуювали і розмістили на базі підприємства «Уралвагонзавод», що в Нижньому Тагілі на Уралі. Батько потім розповідав, що керівництво цього заводу досить обережно ставилося до новоприбулих науковців, тому справою честі для нас стало довести свою професійність і корисність. Євген Оскарович вирішив скерувати зусилля інститутського колективу на вирішення головної проблеми – впровадження швидкісного методу зварювання під флюсом для потреб оборонної промисловості. Для цього необхідно було створити новий універсальний зварювальний апарат, що ми з колегами і зробили. Для створення та вдосконалення нового методу зварювання довелося попотіти. Це був особистий виклик і для мене, багато чого треба було вчитися з нуля, а згодом – і навчати цього колег.

Починати щось нове – завжди трохи боязко, але, як кажуть, очі бояться, а руки роблять. Проте результат, безперечно, був того вартий – нам вдалося зварювати броню, по-перше, без тріщин, а по-друге, з подвоєною продуктивністю. Крім того, заощаджувалася велика кількість електроенергії, а трудомісткість виготовлення корпусу танка зменшилася вп'ятеро, і співробітників, які зварювали вручну, було перекинуто на інші ділянки роботи – з їхнім завданням цілком справлялися апарати автоматичного

зварювання. І вже на початку 1942 року, всього через два місяці після прибуття нашого Інституту на завод, було успішно зварено першу одиницю найкращої бойової машини Другої світової війни – танка Т-34. У ці страшні роки я навчився від батька практичного погляду на роботу: він постійно вимагав, щоб ми, співробітники Інституту, дивлячись на танк, бачили, від яких небезпек на полі бою броня повинна буде захищати його і його екіпаж. Зварні шви перестали бути для нас просто абстрактними лініями, кресленнями на папері. Ми чітко усвідомлювали, що від нашої роботи, без перебільшення, залежатимуть життя і подальші долі багатьох людей, наших співвітчизників і захисників.

Не можу не сказати, що аж до кінця війни подібної технології зварювання танкової броні в німців так і не з'явилося. А американці створили її тільки у 1944 році. Німці виробляли багато танків, але продукція їх насправді була дуже вразливою. Ми спеціально досліджували зразки ворожої техніки: шви на ній зварювалися вручну і недостатньо якісно.

Досвід нашого Інституту швидко поширився по всьому Радянському Союзу – наших фахівців запрошували на інші підприємства оборонної галузі, щоб і там налагодити виробництво броньованої військової техніки. Не припинялись роботи і на «Уралвагонзаводі» – з його цехів вийшли тисячі танків. Як потім підрахував батько, ми зварили швів завдовжки в 4 тис. кілометрів. Якщо їх викласти в одну лінію – це й буде відстань від Уралу до Києва.

Про побутовий дискомфорт не кажу – здається, це зрозуміло само по собі. Але тоді ми мало звертали на це увагу. Не дай Боже хоч раз пережити щось подібне, однак, з іншого боку, тепер усвідомлюю, що для мене це було велике бойове хрещення і загартування сили волі, яке потім дуже знадобилося в житті.

Уроки на майбутнє

– Другий досить складний і напружений етап наша Академія наук переживала разом з усією країною, коли сталась аварія на Чорнобильській АЕС. Про можливість такої масштабної техногенної катастрофи наші вчені попереджали (на жаль, безуспішно, як та міфічна Кассандра) ще тоді, коли будівництво нових потужностей у верхів'ях української частини Дніпра було тільки в планах. Ми не раз зверталися до керівництва країни і на початку 1980-х років, наводили висновки геологів, згідно з якими станція розташовується просто в районі розвитку зон розлому у фундаменті Українського кристалічного щита, перекритих осадовими породами, які мають високу проникність і містять водоносні горизонти Дніпровського артезіанського басейну.

У цих висновках ішлося також про те, що в разі витікання рідких відходів Чорнобильської АЕС із її сховища в долині річки Прип'ять могла виникнути загроза для життя та здоров'я споживачів води на берегах Київського водосховища і Дніпра нижче греблі, зокрема й для киян. Причому особливо наголошувалося, що наслідки цієї загрози матимуть тривалий і

практично незворотний характер. Але висновки найкращих експертів, напевно, видалися владним колам не надто переконливими. І ця страшна трагедія має стати для всіх нас уроком на майбутнє.

Зараз до українських учених часто звертаються з-за кордону, зокрема з Японії, де наші знання про такі катастрофи і, головне, наш досвід ліквідації їхніх наслідків, яка триває досі, цінуються на вагу золота. Але здобувався цей досвід надзвичайно дорогою ціною. Діяти ми намагалися оперативно, злагоджено і, головне, без паніки. Вперше ініціативна група наших фізиків зібралася для обговорення ситуації та пошуку шляхів вирішення проблеми в Інституті ядерних досліджень наступного ж дня після аварії, 27 квітня 1986 року. За їхньою пропозицією та за підтримки столичної адміністрації досить швидко було розгорнуто цілодобові дозиметричні пости для контролю рівня забруднення об'єктів, зокрема транспортних засобів і продуктів харчування. Вживалися заходи для очищення питної води у міському водогоні. Трохи згодом, 3 червня, було створено Оперативну комісію Президії з боротьби із наслідками аварії, яку очолив тодішній віце-президент нашої Академії академік Віктор Іванович Трефілов. До її складу увійшли найбільш висококваліфіковані спеціалісти з різних галузей – фізики, хіміки, біологи, фізіологи, кібернетики, гідрологи, енергетики, інші вчені, інженери і техніки. Вже тоді було зрозуміло, що аварія серйозна, ліквідація її наслідків розтягнеться в часі, і наша Академія наук зобов'язана до неї долучитися.

Тільки влітку 1986 року в Чорнобильській зоні працювало понад півтисячі наших співробітників, а десятки тисяч у стислі терміни вирішували проблеми, поставлені аварією, у стінах своїх лабораторій. Усього в роботах із ліквідації наслідків Чорнобильської катастрофи взяли участь більш як дві тисячі співробітників із 42-х українських академічних наукових установ. Штаб нашої Академії діяв у Чорнобилі аж до 1994 року. Ми працювали в тісному контакті з урядом і, за визнанням тодішніх керівників країни, виконали роль його мозкового центру. Це був наш святий обов'язок. І, думаю, ми гідно з ним упоралися. Хоча, не припиняю повторювати, лихові легше запобігти, ніж потім із ним боротися. Це завжди треба пам'ятати.

Мені прикро про це говорити, але для НАН України зараз знову настали дуже скрутні часи. Проте пов'язані вони не з тим або не тільки з тим, що порівняно невеликими силами доводиться вирішувати актуальні для країни проблеми, яких безліч, а з тим, що в країні відсутнє розуміння важливості науки. Через це – і всі нинішні її негаразди. Академія, можливо, як ніхто інший, розуміє, що Україна опинилась у вкрай складній ситуації і, фактично, бореться за виживання і своє майбутнє, свій добробут, мир. Але досягнення цих цілей не зможе відбутись, якщо вона втратить свій інтелектуальний потенціал. Бо наука – це справді мозок спільноти. Саме на її обґрунтованих висновках і порадах мають базуватися економічні та суспільні перетворення. Науку можна також порівняти з дороговказом. Хіба Ви ризикнете поїхати, не знаючи дороги і не маючи мапи чи навігатора? То чому ж багато хто з українських горе-державців переконаний, що дійти до кінцевої мети нашого

спільного шляху можна без того, хто намалює дорожню карту і вкаже на ній найоптимальніші варіанти руху? Сумно дивитися на руйнацію того, що десятиліттями створювали кілька поколінь наших блискучих попередників. Але як затятий оптиміст я вірю, що й українське суспільство, і наші керманичі отямляться і, поки ще не пізно, гідно науку шануватимуть. Інакше вже невдовзі ми перетворимося на виключно сировинний придаток, даруйте на слові, бананову республіку. Погодьтеся, що для космічної держави, якою Україна поки що залишається, це буде велика ганьба.

Реально все, на що є воля

– Борисе Євгеновичу, якою Ви бачите Національну академію наук України на межі століть? Що має змінитися в найближчі 5-10 років, щоб українська наука стала провідною силою на шляху до процвітання країни? Наскільки це реально?

– Реально все, якщо на те є воля і докладається максимум зусиль для досягнення бажаного результату. Ефективні зміни в науці і, зокрема, в Національній академії наук (але, підкреслюю, не руйнація), мають супроводжуватися значним зростанням фінансування досліджень. Сучасна наука – досить дороге задоволення, і якщо ми справді хочемо розвивати її і, до того ж, отримувати результати світового рівня, то повинні вкладати в це кошти, зусилля, час.

Масштабні перетворення ніколи не є миттєвими, але якщо почати вже зараз (а добрі починання є, їх тільки потрібно підтримати, зміцнити), то за кілька десятиліть побачимо втішені плоди цієї роботи. На нинішньому етапі головне – зберегти вже наявний потенціал, аби було що розвивати надалі. Причому починати слід з елементарних речей – таких як збільшення заробітної платні науковцям, бо зараз вона далеко не дотягує до середнього рівня ані по країні, ані по промисловості. Та самої лише зарплати недостатньо – вченому для роботи потрібні відповідні умови, певне матеріально-технічне забезпечення. Опалювані взимку лабораторії, оснащені новітнім науковим обладнанням, із потрібними реактивами й іншими витратними матеріалами. Можливість їздити за кордон на конференції, стажування, для обміну досвідом тощо. І, звичайно, не можу обійти увагою те, про що ми вже говорили. Це налагодження тісних зв'язків із підприємцями для широкого практичного впровадження наукових результатів.

Ми і зараз співпрацюємо з бізнесом досить активно, але зважаючи на кількість і спектр наших досягнень цього все ще замало. І, мушу сказати, не з нашої вини. Академія постійно подає пропозиції органам державної влади, в яких наголошує, що негайно потрібно створювати умови, сприятливі для інноваційного бізнесу, який у першу чергу зацікавлений в наших розробках і технологіях. В умовах економічної кризи, податкового тиску й забюрократизованості регулювання підприємницької діяльності бізнес не впевнений у завтрашньому дні, тому змушений обирати для виробництва продукт, який швидко окупиться. І це, на жаль, не наукоємна продукція.

Вітчизняна наукова спільнота покладає великі надії на те, що невдовзі повноцінно запрацює Національний фонд досліджень України. На його діяльність уже закладено кошти в державному бюджеті на наступний рік. Кошти ці невеликі, але дуже важливо, що вони все-таки є. Важливо, що вчені матимуть змогу отримувати додаткові гроші – грантові, які, як планується, розподілятимуться прозоро, на основі ретельного й об'єктивного оцінювання поданих запитів на фінансування.

Ну, і, звичайно, не слід забувати, що майбутнє науки визначить молодь, яка у неї зараз прийде. Або не прийде, якщо не бачитиме там для себе перспектив.

Дорогим і важливим для нас є кожен співробітник, і я хочу подякувати всім, хто залишається в Академії та з Академією в цей непростий час. Ми неодмінно мусимо вистояти, бо наука – той національний скарб, який ми повинні передати своїм нащадкам. Це – те, що ніколи не знеціниться і завжди у цьому світі буде затребуваним.

«Чуття єдиної родини»

– Що для Вас команда Вашого Інституту (насправді величезного науково-виробничого комплексу Інституту електрозварювання імені Є.О. Патона НАН України) і колектив Академії? Чи відчувається – і як саме – «чуття єдиної родини», як висловився колись Павло Тичина?

– Як я вже говорив, на початку 1942 року я прийшов працювати в Інститут електрозварювання. Це була своєрідна ініціація, тест на міцність, який допомагав зрозуміти, чого ти вартий і чи можеш ти бути корисним колективу, науці, своїй Батьківщині. Я став тоді 38-м співробітником Інституту. У воєнні роки нас було мало, але ми брали якістю, а не кількістю. Працювали на совість, тому й мали хороший результат. Цього вимагав від нас наш керівник, мій батько. І, як показав час, вимагав справедливо. Якщо кожен на своєму місці буде чесно виконувати свою роботу – Україна процвітатиме. Можу сказати, що в нашій Академії люди працюють саме так. Інакше як пояснити, що вітчизняна наука досі жива попри те, що хронічно, вже третє десятиліття, страждає від недофінансування? Безперечно, наш головний ресурс, наша опора – це люди, фахівці високого класу, які не уявляють свого життя без улюбленої справи і багато чим жертвують заради можливості нею займатися. Саме на них і тримається і Національна академія наук, і вся наша країна. Для мене робота в Академії завжди була чимось значно більшим, ніж просто робота. Це – спосіб життя, це саме життя. І дуже багато людей, з якими мені пощастило всі ці роки спілкуватись і разом працювати, думають про неї так само. Ви запитали мене віршем – з вашого дозволу, віршем і відповім. Наші вчені, як ті майстри з поезії Ліни Костенко – вони, як атланти, «держать небо на плечах, тому і є висота».

(вгору)

20.12.2018**Крізь терни – до зірок**

Навіщо вивчати астрономію в школі? Як стати науковцем і досягти успіху в цій професії? Чого наразі бракує українським ученим і як розвивається наша наука? В який спосіб визначаються морфологічні типи галактик? На ці й інші запитання відповіла молода вчена-астрофізик, науковий співробітник відділу позагалактичної астрономії та астроінформатики Головної астрономічної обсерваторії НАН України кандидат фізико-математичних наук Д. Добричева в інтерв'ю медіа-платформі сучасної журналістики «НовіМедіа.про» ([Національна академія наук України](#)).

«...на сьогодні я працюю над тим, щоб навчити машину розпізнавати типи галактик. Наприклад, коли ви гуляєте лісом, ви можете сказати, що це молоде дерево, а там – старе, в той час коли ви присіли на пеньок, що колись був деревом. І це все ви робите візуально очима. Я працюю з даними Слоанівського цифрового огляду неба, телескоп якого розташований у Нью-Мексико, США. Щоночі телескоп сканує небо і зберігає близько 200 Гб даних. Приблизно один раз на рік усі дані викладаються у відкритий доступ. Переглянути всі галактики очима і визначити їхній тип стає просто неможливим. Тому ми звертаємось до методів машинного навчання, щоб навчити машину робити це за нас», – розповідає про свою роботу вчена.

«...не секрет, що наука у нас фінансується не в повному обсязі. Але я впевнена, що ми рухаємось у правильному напрямі і бачу лише позитивні зміни в нашій країні. Тепер можна шукати й отримувати стипендії та гранти іноземних або міжнародних наукових організацій. Коли науковці їдуть за кордон – це добре для світової науки, тому що вони отримують безцінний досвід співпраці в міжнародних проектах, підвищуючи свою професійність і світогляд. Не зовсім добре, коли науковці не повертаються назад до України. Але над цим повинна працювати влада, забезпечуючи гарними робочими місцями свої громадян. «Риба шукає, де глибше, а людина, де ліпше»», – переконана Д. Добричева.

Повна версія інтерв'ю доступна за посиланням: <https://goo.gl/2SWFBw>.

P.S. Додатково про дослідження, якими займається кандидат фізико-математичних наук Д. Добричева, читайте [в одному з наших попередніх матеріалів](#).

([вгору](#))

20.12.2018**Засідання Президії НАН України 19 грудня 2018 року**

На черговому засіданні Президії НАН України присутні заслухали академіка-секретаря Відділення економіки НАН України, директора Інституту демографії та соціальних досліджень імені М. В. Птухи НАН України академіка Е. Лібанову, яка поінформувала про Національну доповідь «Українське суспільство: міграційний вимір» ([Національна академія наук України](#)).

У підготовці цієї Національної доповіді взяли участь фахівці Інституту демографії та соціальних досліджень імені М. В. Птухи НАН України, Інституту політичних і етнонаціональних досліджень імені І. Ф. Кураса НАН України, Інституту економіко-правових досліджень НАН України, Інститут соціології НАН України, Інституту економіки промисловості НАН України, Інституту держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, Інституту філософії імені Г. С. Сковороди НАН України тощо. Доповідь містить інтегровані результати наукових досліджень, отримані під час виконання у 2018 р. проектів, відібраних за результатами конкурсу дослідницьких проектів установ НАН України у галузі соціогуманітарних наук.

Як наголосила академік Е. Лібанова, міграція є ключовим проявом процесу глобалізації, має об'єктивний характер і навряд чи може бути зупинена, принаймні демократичним шляхом. Імовірно, що й далі масштаби міграції зростатимуть, зокрема завдяки тому, що активні та мобільні верстви населення впродовж життя декілька разів змінюватимуть місце проживання, в тому числі країну або континент. Цьому сприятимуть четверта промислова революція і пов'язана з нею цифровізація економіки, розвиток транснаціональних корпорацій, розміщення значної частини виробництв в інших країнах (регіонах), ніж місце реєстрації головного офісу, спрощення (скасування) процедур перетину кордонів у поєднанні із суто демографічними процесами – стрімким процесом старіння населення та робочої сили економічно розвинених країн. Головною складовою міграцій у сучасному світі є переселення через економічні чинники, передусім тимчасові переміщення з метою отримання більших заробітків. У таких міграціях вирішальну роль відіграє співвідношення якості життя в країнах (регіонах) походження (проживання) і країнах (регіонах) спрямування.

Стрижнева ідея Національної доповіді «Українське суспільство: міграційний вимір» полягає у тому, що міграція – це не проблема, котра потребує розв'язання, а реальність, із якою належить рахуватися і яку необхідно облаштовувати.

На сьогодні основне завдання державної міграційної політики має полягати в забезпеченні найповнішого використання позитивного потенціалу міграції одночасно з мінімізацією її негативних наслідків.

У доповіді розкрито проблемні питання трудової, освітньої, внутрішньої та вимушеної міграції тощо. Важливим елементом Національної доповіді є висвітлення проблем імміграції – питань що спровокувало значні трансформації у суспільствах країн ЄС і найближчим часом гостро постане перед українськими державою та суспільством.

У Національній доповіді обґрунтовано напрями міграційної політики нашої держави, котра має спрямовуватися на зменшення відтоку населення, сприяння поверненню мігрантів, передусім тих, хто виїхав із трудовими цілями та вважає своє перебування за кордоном тимчасовим, і заохочення імміграції працівників, яких потребує економіка, інтеграцію мігрантів в інтересах і окремих осіб, і громад їхнього вселення. У сфері внутрішньої міграції до найнагальніших завдань належать надання допомоги, облаштування, забезпечення зайнятості, доступу до медичної допомоги, освіти, соціальних послуг внутрішньо переміщених осіб.

Завданням держави є заохочення та спрямування легальними каналами переказів коштів, зароблених за кордоном, створення умов для їхнього продуктивного використання. Оскільки на всіх етапах міграційного циклу важливе значення має надання мігрантам адекватної та своєчасної інформації, варто створити національний інформативно-комунікативний портал, де б розміщувалася актуальна інформація про небезпеки нелегальної міграції та можливості легального працевлаштування за кордоном, імміграційне законодавство й політику основних країн призначення, митні правила, можливості переказів коштів і соціального страхування, пропозиції щодо працевлаштування та відкриття власного бізнесу на Батьківщині. Необхідно посилювати допомогу мігрантам із боку дипломатичних і консульських установ України, створювати при них інформаційно-консультаційні пункти, запровадити посади аташе з трудових питань в основних країнах – реципієнтах українських працівників. Потрібно допомагати самодіяльним українським навчальним закладам, організованим громадськими об'єднаннями мігрантів у країнах їхнього перебування, забезпечувати ці школи підручниками, методичними матеріалами, а також передбачити для дітей, які повертаються з-за кордону, додаткові заняття з української мови, історії, культури. Розвитку й урізноманітнення потребує міжнародне співробітництво в міграційній сфері. Хоча інтереси України як країни походження та інтереси країн призначення українських мігрантів різняться, обидві сторони зацікавлені в організованій, законній і безпечній міграції, що відкриває реальні можливості для співпраці.

[ПЕРЕГЛЯНУТИ ПРЕЗЕНТАЦІЮ](#)

([вгору](#))

06.12.2018

Гльїна М., Шпильова Ю.

Національні пріоритети розвитку сільських територій у структурі соціоекологічних імперативів

Національні пріоритети визначають вектор розвитку суспільства та реалізуються в полі дії соціальних, екологічних і економічних імперативів як системи формальних і неформальних вимог, правил, норм, що регулюють антропогенну діяльність та впливають на зміни в навколишньому природному середовищі. Таким чином, функція імперативів у суспільстві (його соціально-політичному житті та просторовому розвитку, у тому числі сільських територій) напряду пов'язана з процесом формування національних пріоритетів, а особливо – їх дотримання та реалізації, що відбувається із залученням активів території, засади управління якими також формують пріоритети ([Інститут економіки природокористування та сталого розвитку НАН України](#)).

Національні пріоритети відносяться до імперативів як формалізовані правила та вимоги до подальшого розвитку суспільства, пов'язані з рамковими умовами, поточною ситуацією (обставинами), традиціями та панівними цінностями, які становлять тло дії пріоритетів та безпосередньо впливають на процес їх досягнення. Оскільки досягнення національних пріоритетів у тривалій перспективі спричинятиме чергову трансформацію (удосконалення) імперативів, неодмінно підвищуватиметься ефективність використання активів територій. Досягнення визначених у певний проміжок часу національних пріоритетів, чергова трансформація імперативів та переосмислення способу використання активів означають завершення чергового стрибкоподібного або більш плавного етапу (кола спіралі) розвитку території (рис.).

Досягнення національних пріоритетів суспільства залежить від вміння територій різних типів використовувати свої активи. Натомість вміння громади ефективно, раціонально, ощадливо використовувати належні їй активи є функцією сформованих на даний час імперативів. Тобто накопичені знання, вміння, досвід, фінансові, інфраструктурні та людські ресурси використовуються більш або менш ефективно залежно від складу та дії імперативів як формальних та неформальних принципів управління територією.

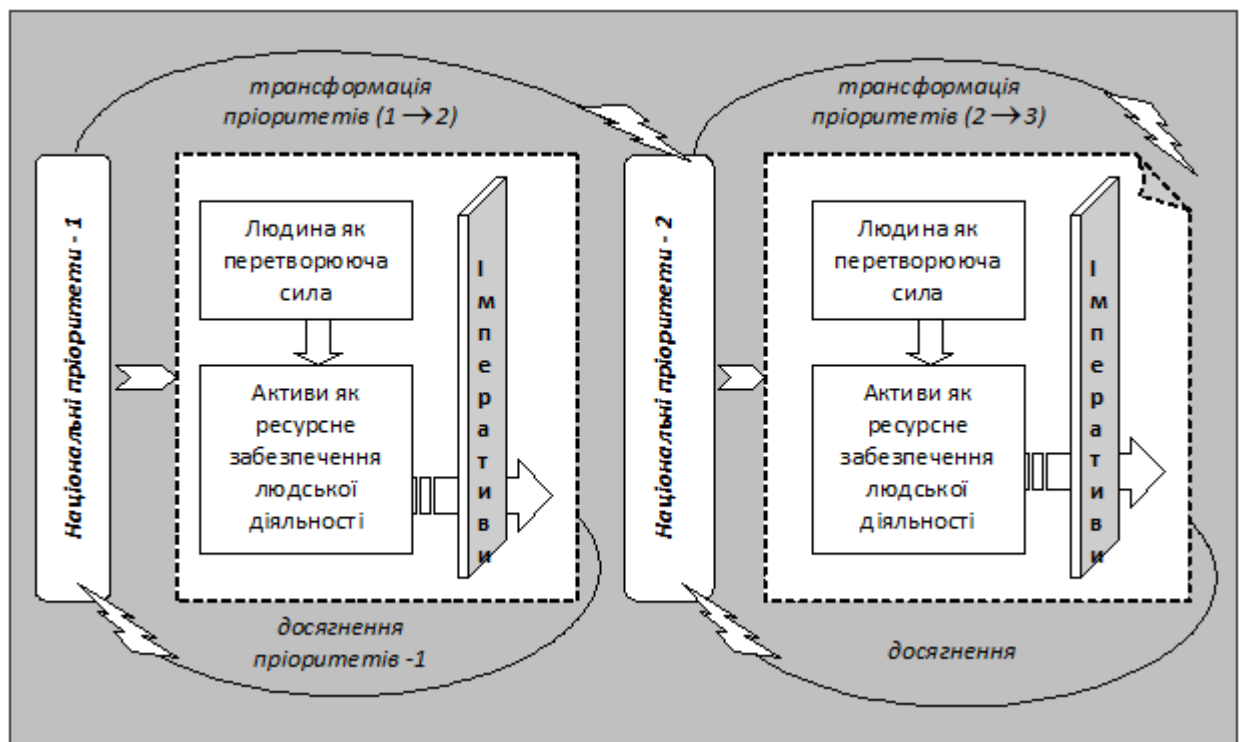

Рисунок – Трансформація національних пріоритетів у полі дії імперативів (розроблено авторами)

Одним із операційних етапів формування політики розвитку сільських територій має бути взаємно пов'язана диференціація пріоритетів, типів територій та наявних активів. На локальному рівні мають бути визначені релевантні пріоритети (ті з національних, досягнення яких на певній території є реалістичним з огляду на наявні активи), а також черговість їх досягнення.

(вгору)

Додаток 11

07.12.2018

Президент привітав Національну академію наук зі 100-річчям: Які б зміни не відбувалися, Академія завжди виконує свою місію – працює на Україну і здобуває їй славу

Президент України П. Порошенко під час участі у заходах з нагоди 100-річчя Національної академії наук України наголосив, що 2018 р. проходить під знаком сторіччя Української національної революції. «Тепер ми віддаємо належне подіям і людям, які заклали основи української державності ХХ століття. І ці основи були достатньо міцними, щоб витримати всі бурі, що пронеслися над нашою землею», – зауважив Глава держави ([Офіційне інтернет-представництво Президента України](#)).

Президент підкреслив, що сьогодні відзначає свій столітній ювілей Національна академія наук України – «найцінніший інтелектуальний спадок

тієї великої доби». «За цей час вона виросла в один з найпотужніших наукових центрів Європи. Результати її наукового пошуку визнані і прославили Україну в усьому світі», – зазначив Глава держави.

За його словами, Академія завжди була національною у найвищому розумінні цього слова. Президент процитував засновника НАН Володимира Вернадського: роль Академії полягає в тому, аби «допомагати зростові української національної свідомості та української культури». Також і політика гетьмана Павла Скоропадського передбачала, зокрема українізацію школи та створення українських університетів.

«Через чвари політиків Українська революція тоді не змогла перемогти. Але розуміння великої мети її створення жило і давало сходи. Українська академія завжди була національною. У лавах дисидентського і правозахисного руху, у складі парламенту, який прийняв Акт проголошення незалежності України ми бачимо сотні патріотів, які вийшли зі стін Академії наук», – нагадав Президент. Глава держави привітав Академію з ювілеєм, побажавши і далі перебувати попереду у пошуку знань і в утвердженні свободи та незалежності України.

Окремо Глава держави відзначив роль нинішнього очільника Академія Бориса Патона – великого вченого і беззаперечного лідера української науки. «Вітаю Вас, дорогий Борисе Євгеновичу, з унікальним ювілеєм, глибоко шаную Вас і все, що Вами зроблено, бажаю доброго здоров'я і радості від справ і людей, які Вас оточують», – наголосив він.

Президент зазначив, що досвід та науковий потенціал Академії незамінний тепер, коли Революція Гідності відкрила перед Україною шлях до Євросоюзу і НАТО. «Хочу наголосити, що ми не з порожніми руками входимо до європейського освітнього і наукового простору. Нас бачать важливим партнером, про що свідчить представництво закордонних гостей у цій залі», – зауважив Глава держави.

«Реалізація Угоди про асоціацію, використання усіх переваг зони вільної торгівлі неможливі без активного наукового пошуку і впровадження його результатів. Очевидно, держава і наукова спільнота будуть шукати нових форм організації цього пошуку на основі європейських моделей і власного історичного досвіду», – додав він, закликавши прискорити роботу над змінами.

Президент наголосив, що за минулі сто років багато чого змінилося, і зміни тривають, історія не закінчується. «Змінюватиметься і Національна академія наук України. Ми знайдемо розв'язання проблем оновлення наукової сфери, зростання авторитету науки, інтеграції національної науки до європейського інтелектуального простору. До установ Академії і її керівних органів прийдуть нові молоді люди і сили, так, як це відбулося і в минулому», – наголосив П. Порошенко.

«Але які б зміни не відбулися, Академія завжди буде виконувати свою місію, визначену її засновниками. Ця місія дуже почесна – служити Україні і

її народу, працювати для нього, здобувати для нього силу і славу», – зазначив Президент.

Читайте також:

[Українська наука відіграє вагомую роль у озброєнні та забезпеченні військових – Президент;](#)

[Президент відзначив роль науковців у подоланні ворожої пропаганди та розвінчанні псевдотеорій агресора.](#)

([вгору](#))

Додаток 12

13.12.2018

Почався прийом запитів на конкурс для молодих учених на гранти Президента України в 2020 році – податися можна до 20 лютого 2019-го

Державний фонд фундаментальних досліджень (ДФФД) оголошує конкурс Ф86 на гранти Президента України для підтримки наукових досліджень молодих учених у 2020 р. ([Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України](#)).

Дедлайн подачі запитів – до 20 лютого 2019-го.

Участь у конкурсі можуть взяти молоді науковці віком до 30 років – для кандидатів наук, до 33 років – для докторантів, до 35 років – для докторів наук (на час подання запиту).

Розмір гранту становить від 60 до 90 тис гривень. Кошти можуть надаватися як на проведення нових наукових досліджень, так і на продовження попередніх, зокрема, під які вже отримувалися гранти.

Термін виконання проекту не має бути більше року.

Для подання запиту на участь у конкурсі потрібно:

1. Зареєструватися на ресурсі contest.dffd.gov.ua (для учасників, які раніше не брали участі у конкурсах ДФФД, або не зареєстровані на цьому ресурсі).

2. Заповнити онлайн форму для конкурсу Ф86.

3. Зберегти та роздрукувати форму запиту. Паперовий запит має повністю відповідати електронному запиту.

Після цього необхідно також підготувати пакет документів та направити його поштою або надати особисто за адресою: м. Київ, бул. Т. Шевченка, 16 (поштова скринька ДФФД біля пункту охорони на першому поверсі або кімната 404б).

Перелік цих документів, а також докладніші умови участі в конкурсі є на офіційному сайті ДФФД за посиланням: <https://bit.ly/2PAC3xc>.

Усі запитання щодо участі, оформлення запитів, заповнення електронної форми можна поставити за телефоном – (044) 246-39-29 або електронною поштою – office@dffd.gov.ua.

Щодо технічних питань необхідно звертатися до розробника системи за допомогою онлайн форми звернення. Вона розміщена на ресурсі

contest.dffd.gov.ua – у розділі «Контакти» – «Технічні питання», або за посиланням: <http://contest.dffd.gov.ua/node/14804>.

(вгору)

Додаток 13

07.12.2018

Андрій Парубій вручив Премії Верховної Ради України найталановитішим молодим ученим в галузі фундаментальних і прикладних досліджень та науково-технічних розробок

Голова Верховної Ради України А. Парубій вручив Премії Верховної Ради України 37 найталановитішим молодим ученим в галузі фундаментальних і прикладних досліджень та науково-технічних розробок за вагомий особистий внесок в інноваційний розвиток держави, значні наукові здобутки та плідну навчально-педагогічну діяльність протягом 2017 р. ([Офіційний веб-портал Верховної Ради України](#)).

Звертаючись до молодих науковців, А. Парубій повідомив, що ця премія була заснована 1 січня 2008 р., і з того часу щорічно встановлювалось 20 таких премій. На здобуття цієї премії 2017 р., за його словами, було висунуто 55 робіт від 90 вчених, які представляють 16 областей України і місто Київ. Лауреатами премії за 2017 рік стали 37 молодих науковців.

«Від вас залежить майбутнє України, від ваших талантів, від ваших вмінь. Особливо це важливо у той період, коли Україні доводиться відбивати агресію РФ, коли всі зусилля держави спрямовані на захист наших кордонів, на захист нашої вітчизни», – сказав А. Парубій.

При цьому він зауважив: «Дуже важливо, що по всій Україні молоді науковці виходять на нові етапи науки, на нові етапи вдосконалення своїх знань, що характерно для нашої країни, адже ми розуміємо, що без підвищення науково-технічного рівня суспільства неможливо і перемогти у війні».

Глава Парламенту нагадав роки відродження незалежності Української держави, коли групою молодих вчених було створено Українську академію наук, яка дотепер веде свою історію.

А. Парубій, звертаючись до присутніх, повідомив, що днями підписав Бюджет України 2019 р., одним із пріоритетів якого стало підвищення заробітних плат вчителям та науковцям.

«Першочергове завдання для нас – підвищення зарплат і соціальне забезпечення українських військових. У час воєнної агресії це завжди є пріоритетом. Але, тим не менше, молодим вченим на наступний рік передбачено підвищення заробітних плат, і цим ми демонструємо, що для нас наука є не менш важливим пріоритетом, ніж оборона», – наголосив Голова Верховної Ради і додав: «Адже наука – це фундаментальна складова національної безпеки і оборони».

Голова Верховної Ради України А. Парубій подякував молодим ученим за їхню діяльність та побажав успіхів і перемог.

([вгору](#))

Додаток 14

27.12.2018

Затверджено склад наукової ради Національного фонду досліджень, який з 2019 року надаватиме гранти українським вченим, – рішення Уряду

Уряд затвердив склад наукової ради Національного фонду досліджень України (НФД) – до неї увійшли 30 українських вчених з наукових установ та вишів.. Відповідне розпорядження було прийнято 27 грудня 2018 р. під час засідання Кабінету Міністрів України ([Урядовий портал](#)).

16 членів ради призначені на 2 роки, а інші 14 – на 4. Вони працюватимуть у трьох секціях: природничих, технічних наук та математики (14 членів); біології, медицини та аграрних наук (9 членів); соціальних та гуманітарних наук (7 членів).

Першочерговим завданням наукової ради буде обрання голови Нацфонду та формування дирекції, зокрема, розробка Порядку обрання, призначення та звільнення виконавчого директора, його заступників, керівників структурних підрозділів дирекції, а також проведення конкурсу щодо обрання виконавчого директора. Потому – після повноцінного старту роботи НФД – рада відповідатиме за формування умов конкурсів, визначення тематичних напрямів, координацію та контроль проведення експертизи й відбору проектів.

«Конкурс з обрання членів наукової ради Фонду провів Науковий комітет Нацради з питань розвитку науки і технологій. 30 листопада, під час засідання Нацради, обраний склад було схвалено, і МОН максимально оперативно підготувало та погодило проект відповідного розпорядження Уряду. Для нас було одним із пріоритетів, щоб склад наукової ради був остаточно затверджений і вона могла почати виконувати свої функції. Зараз рада має важливу місію – дати старт роботі Нацфонду, щоб українські вчені якомога швидше почали отримувати гранти на фінансування власних проектів», – пояснила Міністр освіти і науки Л. Гриневич.

Вона також наголосила, що паралельно – аби НФД якнайшвидше розпочав працювати та отримав кошти як головний розпорядник – триватиме процес його реєстрації як юридичної особи. До того, як Фонд отримає цей статус, кошти, закладені на його роботу на 2019 р., перебувають у бюджеті МОН. Це – майже 262,5 млн грн. Після реєстрації Фонду ці гроші одразу будуть передані йому як головному розпоряднику бюджетних коштів.

Нагадуємо, що Національний фонд досліджень було створено 4 липня цього року. Це – один з ключових кроків з реформування системи фінансування науки в Україні.

Фонд надаватиме грантову підтримку як на фундаментальні наукові дослідження з природничих, технічних, суспільних та гуманітарних наук, так і на прикладні наукові дослідження та розробки за пріоритетними напрямками розвитку науки і техніки.

Гранти також спрямовуватимуться на розвиток матеріально-технічної бази наукових досліджень і розробок, дослідницької інфраструктури, на проекти молодих вчених, наукове стажування, зокрема, за кордоном, популяризацію науки тощо.

Передбачено, що гранти будуть індивідуальні, колективні та інституційні.

Органами управління Фонду є:

наглядова рада (Науковий комітет Національної ради з питань розвитку науки і технологій);

наукова рада;

голова Фонду (його обирає із свого складу наукова рада);

дирекція.

([вгору](#))

Додаток 15

05.12.2018

Уряд схвалив законопроект щодо охорони прав на об'єкти інтелектуальної (промислової) власності

5 грудня Кабінет Міністрів схвалив ініційований і розроблений Мінекономрозвитку законопроект щодо захисту охорони прав на винаходи, корисні моделі, промислові зразки та торговельні марки ([Урядовий портал](#)).

Згідно з чинними правилами, однакові результати інтелектуальної діяльності можуть охоронятися законом і як винаходи, і як корисні моделі. Водночас отримання патенту на корисну модель має низку переваг над отриманням патенту на винахід: менше часових і фінансових витрат, менше вимог до патентоздатності, нижчі ризики визнання прав недійсними.

Наслідком такої політики у сфері охорони прав інтелектуальної власності є непропорційне порівняно з високоінноваційними економіками співвідношення між зареєстрованими корисними моделями і винаходами на користь перших. Велика частка виданих без проведення належної експертизи патентів на корисні моделі та відсутність процедур post-grant opposition (можливості оскарження виданих патентів) призводить до зловживань правами інтелектуальної власності і слабого захисту прав добросовісних власників прав.

Запропонована законопроектом модель охорони корисних моделей передбачає можливість швидко отримати патент на корисну модель; можливість швидкого припинення активності недобросовісних власників (так званих «тролінгових» патентів), а також – можливість визнання

недійсними прав на корисну модель через звернення до Апеляційної палати при Мінекономрозвитку.

Так, щодо винаходів і корисних моделей – розширено перелік об'єктів і технологій, на які не поширюється правова охорона, що сприятиме обмеженню можливості зловживання при реєстрації винаходів і корисних моделей, що насправді ними не є.

Також законопроект передбачає можливість подання заявок на реєстрацію патенту в електронній формі і надання можливості будь-якій особі оскаржити реєстрацію патенту протягом 6 місяців з моменту реєстрації (post-grant opposition).

Законопроект також створює додатковий критерій охороноздатності промислових зразків, а саме їх індивідуальний характер (стосується зовнішнього вигляду, форми та структури ліній, комбінації кольорів, текстурі матеріалу конкретного виробу або його частини), передбачає правову охорону незареєстрованих промислових зразків, подання заявки на реєстрацію в електронній формі, строк чинності прав – не більше 25 років (наразі – 15 років). Законопроектом також змінено тип охоронного документа – з патенту на свідоцтво – і передбачено можливість досудового скасування свідоцтва в Апеляційній палаті (сприятиме подоланню такого негативного явища, як «патентний тролінг»).

Для торговельних марок законопроект передбачає подання заявки на реєстрацію в електронній формі, уточнює підстави для відмови у реєстрації або визнання реєстрації недійсною, а також передбачає можливість реєстрації колективної торговельної марки.

Ухвалення Верховною Радою України цього законопроекту сприятиме досягненню європейського рівня охорони прав інтелектуальної власності на об'єкти промислової власності, створить передумови для активізації винахідницької діяльності та приведе до покращення інвестиційного клімату в Україні.

(вгору)

Додаток 16

12.12.2018

На 2019-й під проекти молодих вчених закладено 75 млн грн, які дозволять профінансувати не тільки початі раніше роботи, а й 54 нові – МОН оприлюднює список переможців

2019-го МОН профінансує 54 нові проекти молодих вчених з вишів та наукових установ Міністерства. Відповідне рішення було прийнято Конкурсною комісією з відбору проектів під головуванням заступника Міністра освіти і науки М. Стріхи. [Список проектів-переможців](#) оприлюднений на сайті МОН 12 грудня 2018 р. ([Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України](#)).

За кошти держави молоді вчені проводитимуть дослідження в сфері оборони, енергоощадних технологій, медицини та біотехнологій, нових матеріалів, робототехніки, екології, сільського господарства тощо. Наприклад, перше місце за балами експертів набрав проект Львівської політехніки щодо наноматеріалів для роботизованого комплексу для потреб оборони. На другій сходинці робота науковців з Національного університету водного господарства та природокористування, які мають запропонувати нові рішення для оптимізації процесів очищення води. Третім став проект Сумського державного університету, присвячений розбудові розумних та безпечних енергетичних мереж.

Обрані проекти виконуватимуться упродовж трьох років. На 2019-й для їх впровадження державою передбачено 23 млн гривень. Також виділено 52 млн гривень на фінансування початих раніше робіт молодих вчених – обраних за конкурсом 2017 р.

«На 2019 рік нам вдалося закласти наразі найбільше фінансування проектів молодих науковців – загальна сума на нові та на продовження раніше початих робіт становить 75 млн гривень. Це – 13,2 % від загального фінансування МОН проектних наукових робіт. До 2020 року ми плануємо довести бюджет цього конкурсу до 100 млн гривень, адже підтримка молодих вчених – це один з пріоритетів МОН. Звісно, ми розуміємо, що навіть цих коштів не буде достатньо, щоб така підтримка була на належному рівні, однак, як засвідчує практика, цей конкурс є для молоді гарною мотивацією, можливістю отримувати новий досвід та розвиватися», – відзначив генеральний директор директорату науки МОН Д. Чеберкус.

Загалом на конкурс було подано 361 проект з більш як 100 вишів та наукових установ МОН. Їх експертизу за різними секціями проводила Експертна рада МОН, куди, зокрема, увійшли й самі молоді науковці. Щоб оцінювання було максимально об'єктивним та якісним, експертизу за кожним проектом проводили 5 фахівців, а під час підрахунку загальної кількості балів найнижча та найвища оцінка не враховувалися. Тобто сума рахувалася як середнє арифметичне значення трьох оцінок у діапазоні між найнижчою та найвищою.

Підтримку в організації та проведенні конкурсу МОН надала Рада молодих учених при Міністерстві.

Довідково. Цільовий конкурс для молодих науковців закладів вищої освіти та наукових установ МОН був започаткований та вперше проведений 2016 р. На нього було подано 439 проектів зі 114 закладів. 79 проектів обрали для фінансування. На другий конкурс 2017 р. було подано 362 проекти з понад 100 університетів та наукових установ МОН.

Переможцями стали 123 проекти.

[\(вгору\)](#)

29.12.2018

Презентовано електронну версію «Великої української енциклопедії»

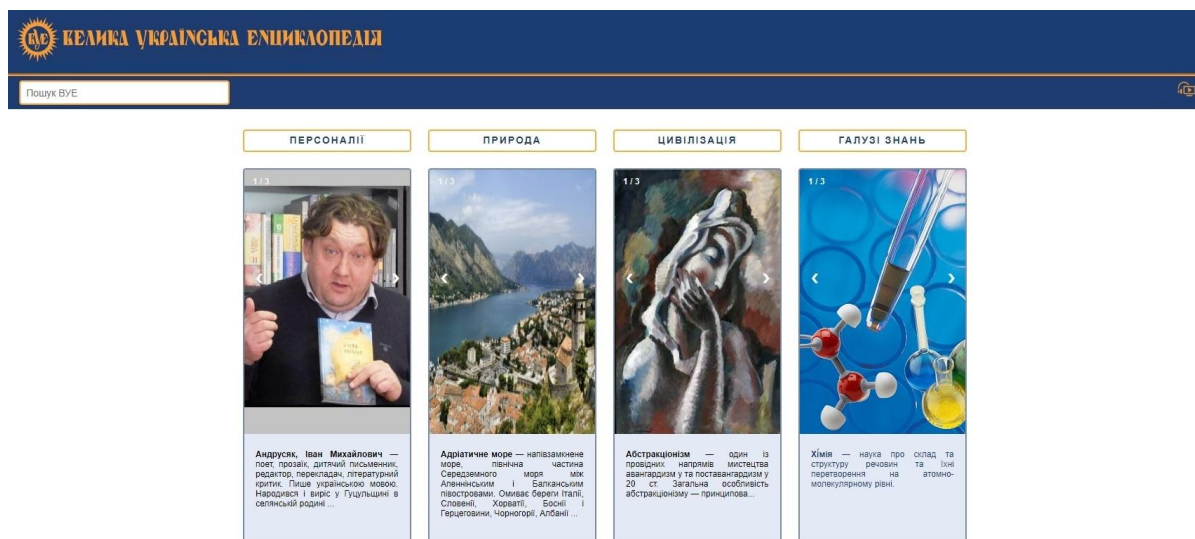
13 грудня 2018 р. в інформаційному агентстві «Укрінформ» відбулася презентація портальної версії «Великої української енциклопедії» («ВУЕ») – «е-ВУЕ» ([Національна академія наук України](#)).

Організатором заходу виступила Державна наукова установа (ДНУ) «Енциклопедичне видавництво».

«Інформаційний прорив «Великої української енциклопедії» в інтернет-простір на практиці означає насичення українським контентом світового інформаційного простору. Це, насправді, великий гуманітарний проект, від успіху якого буде значною мірою залежати те, наскільки Україна й українська нація в її інтелектуальному вимірі сприйматимуться світовою чи європейською спільнотою», – зазначив на презентації перший заступник голови Державного комітету телебачення і радіомовлення України Б. Червак.

Учасники презентації ознайомилися на великому екрані зі структурою порталу, методикою пошуку інформації, дизайном і архітектурою та відзначили доступність і легкість у роботі з ним.

Голова редколегії «ВУЕ», академік-секретар Відділення фізики та астрономії НАН України академік В. Локтев відзначив, що за деякими технологічними позиціями «Велика українська енциклопедія» матиме перевагу щодо інших енциклопедій.

Від друкованої версії «ВУЕ», перший том якої вийшов два роки тому, електронний портал відрізняється тим, що статті на ньому подано в більшому форматі, вони мають аудіоверсії, а це дає доступ до енциклопедії користувачам із порушенням зору. До того ж статті супроводжуються додатковими відео- й аудіоматеріалами, вони насичені більшою кількістю

ілюстрацій – світлинами, картами, схемами, графіками, діаграмами, малюнками тощо.

«Електронна версія «ВУЕ» є універсальною науково-популярною мультимедійною енциклопедією, – підкреслила директор ДНУ «Енциклопедичне видавництво» А. Киридон. – Над її створенням працював весь колектив енциклопедичного видавництва, а відтворити всі технічні завдання порталу допомогли фахівці Інституту програмних систем НАН України. Особливістю цього електронного порталу – авторизація статей, об'єктивність викладу, перевіреність фактів».

Головна сторінка «ВУЕ»: <https://vue.gov.ua>

Сторінка ДНУ «Енциклопедичне видавництво» у Facebook: <https://www.facebook.com/ev.vue.gov.ua/>

Промо-відео портальної версії «Великої української енциклопедії» можна переглянути за посиланням: <https://goo.gl/gbxSR9>.

(вгору)

Додаток 18

04.12.2018

2019-го більшість вишів та наукових установ отримають доступ до наукових баз Scopus і WOS для збільшення публікацій – закладено 45 млн грн

За останні 3 роки кількість публікацій українських дослідників у міжнародних наукових базах даних Scopus та Web of Science стабільно зростає. Про це свідчать дані публікаційної активності вишів та наукових установ, підпорядкованих МОН, за 2015-2017 рр., зібрані та проаналізовані фахівцями Державної науково-технічної бібліотеки України ([Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України](#)).

Так, українськими науковцями з зазначених закладів 2015 р. в Scopus було розміщено 5737 публікацій, 2016-го – 6075 та 2017-го – 7090. У Web of Science також помітне зростання: 2015 р. – 5093 публікації, 2016-й – 5848, а 2017-го – 6712. Найпродуктивнішими галузями стали інженерія, фізика, матеріалознавство.

«Тобто протягом останніх років відбувається щорічне зростання кількості публікацій наших установ у Web of Science та Scopus десь на 14-15 %. Певна річ, що позитивний вплив на зростання публікаційної активності мав, зокрема, наданий МОН у 2017 році доступ до Scopus та Web of Science. За підсумками конкурсу передплату за державні кошти було забезпечено для понад 100 вишів та наукових установ, що перебувають у підпорядкуванні МОН. [Цього року ми не тільки залишили підключення до баз, а й змогли збільшити кількість закладів, які його отримали](#)», – розказав генеральний директор директорату науки МОН Д. Чеберкус.

Він додав, що [раніше статистика також засвідчила збільшення кількості пошукових запитів з України після забезпечення МОН передплаченого](#)

[доступу](#). Так, наші науковці стали вп'ятеро частіше користуватися Scopus та Web of Science.

«Дані щодо збільшення як користувацької, так і публікаційної активності дозволили нам ґрунтовно мотивувати необхідність закласти в бюджет 2019 року кошти, щоб забезпечити передплату доступу до цих баз для всіх українських науковців. Тобто не лише для вишів та наукових установ МОН, а й для інших закладів – підпорядкованих НАН, галузевим академіям, МОЗ, МВС, Міноборони тощо. І нам вдалося запланувати на це на наступний рік близько 45 млн гривень», – повідомив очільник директорату.

Публікаційна активність установ МОН (загалом)

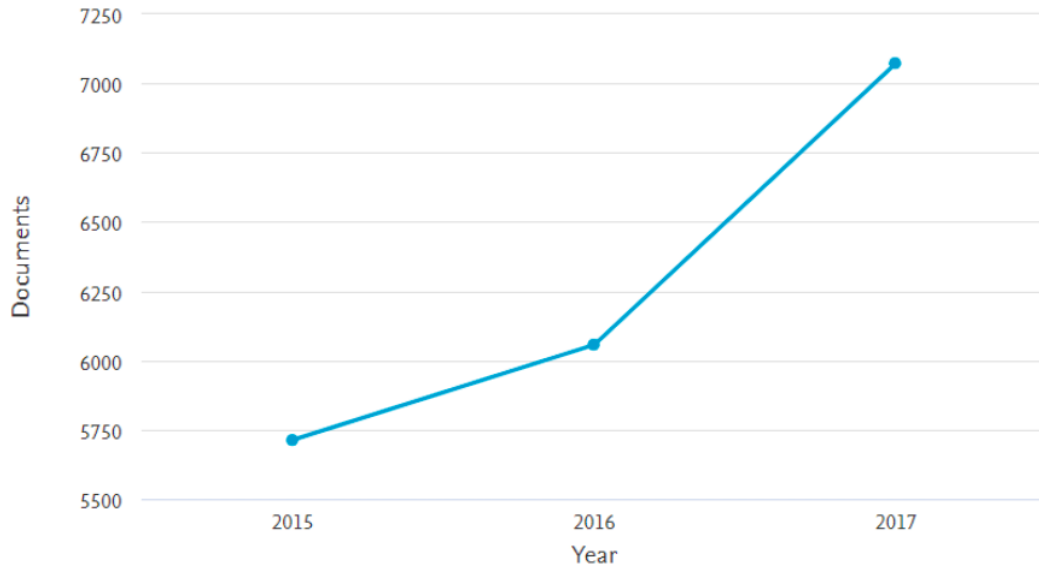
Згідно з даними Scopus:

- 2015-2017 рр. – 18 843 документів
- 2017 р. – 7 073 документів

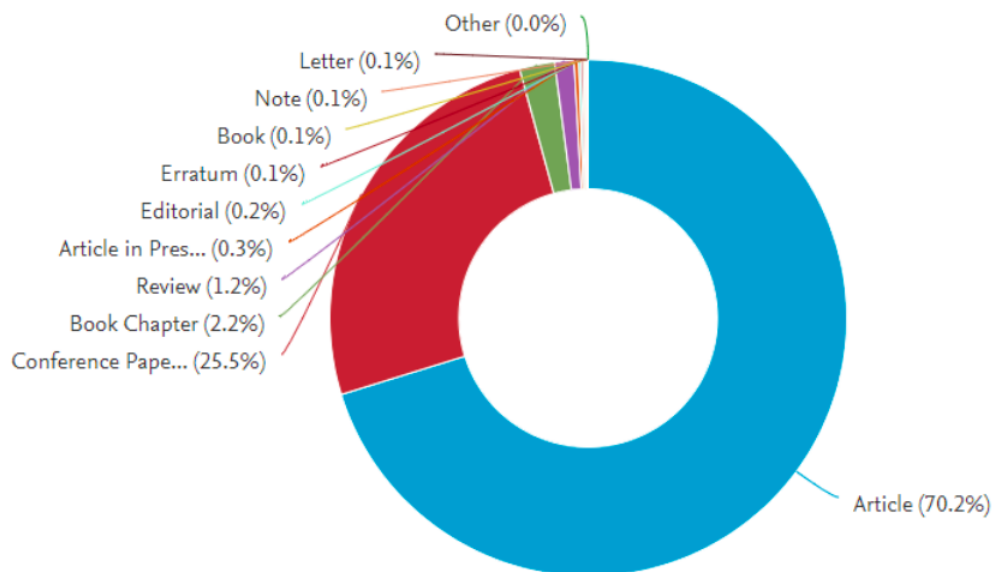
Згідно з даними Web of Science:

- 2015-2017 рр. – 17 653 документів
- 2017 р. – 6 712 документів

Динаміка публікаційної активності установ МОН у 2015-2017 рр. (Scopus)

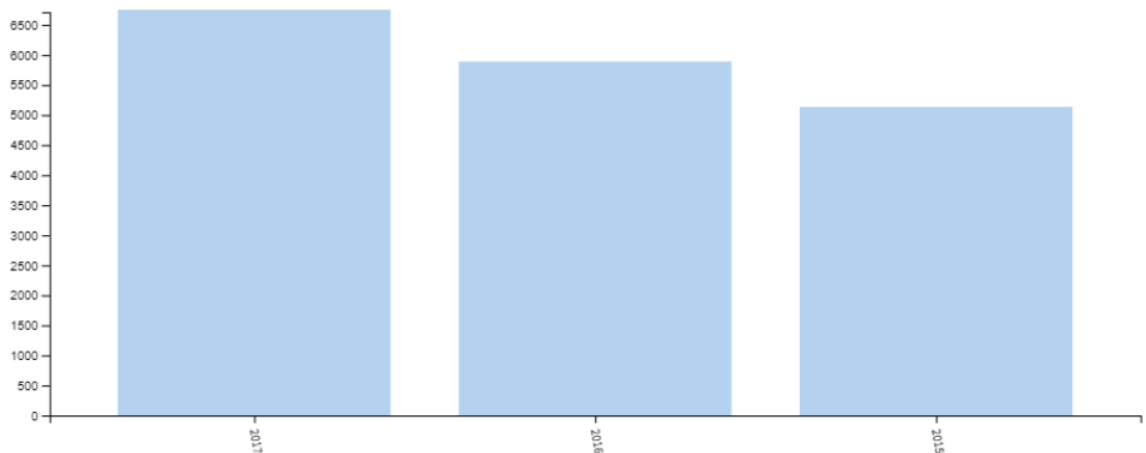
Типи документів у 2015-2017 рр.

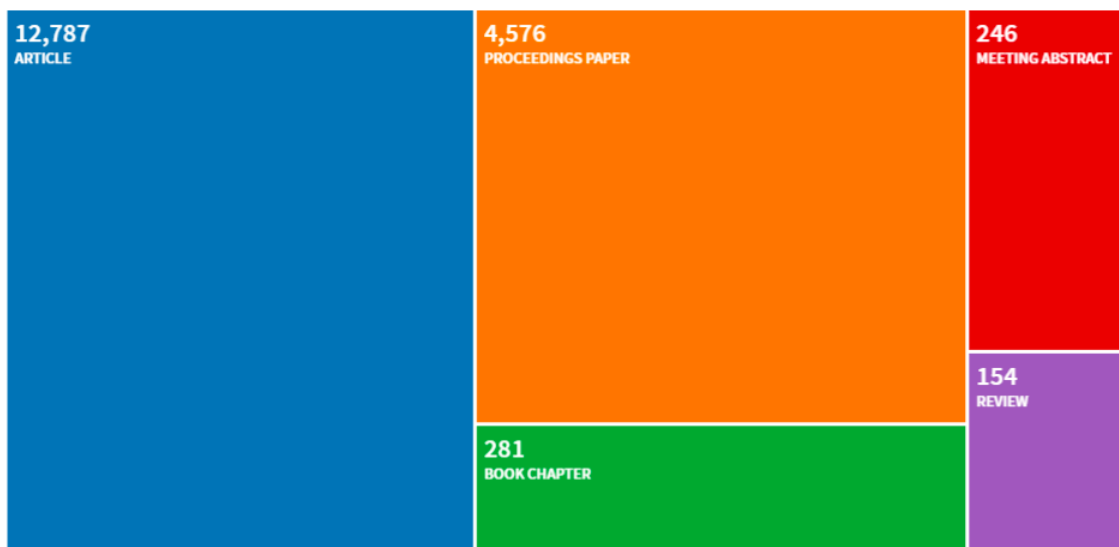
Найпродуктивніші галузі у 2015-2017 рр.

Engineering	6812	Economics, Econometrics and Finance	1011
Physics and Astronomy	5946	Social Sciences	854
Materials Science	5093	Biochemistry, Genetics and Molecular Biology	775
Computer Science	4476	Agricultural and Biological Sciences	695
Mathematics	3616	Chemical Engineering	662
Chemistry	1978	Environmental Science	545
Energy	1911	Medicine	539
Business, Management and Accounting	1243	Decision Sciences	431
Earth and Planetary Sciences	1240	Arts and Humanities	296

Кількість публікацій установ МОН у 2015-2017 рр. за роками (Web of Science)

Типи документів у 2015-2017 рр.

Найпродуктивніші галузі у 2015-2017 рр.

ENGINEERING	3842	LIFE SCIENCES BIOMEDICINE	331
PHYSICS	3074	OTHER TOPICS	256
MATERIALS SCIENCE	1814	ENERGY FUELS	243
CHEMISTRY	1615	GEOLOGY	231
SCIENCE TECHNOLOGY OTHER TOPICS	1432	RESEARCH EXPERIMENTAL MEDICINE	230
BUSINESS ECONOMICS	1249	FOOD SCIENCE TECHNOLOGY	224
MATHEMATICS	1244	SOCIAL SCIENCES OTHER TOPICS	223
COMPUTER SCIENCE	1234	METALLURGY METALLURGICAL ENGINEERING	218
EDUCATION EDUCATIONAL RESEARCH	1015	CRYSTALLOGRAPHY	192
TELECOMMUNICATIONS	856	MECHANICS	188
OPTICS	753	AUTOMATION CONTROL SYSTEMS	167
ASTRONOMY ASTROPHYSICS	412	TRANSPORTATION	161
		ENVIRONMENTAL SCIENCES ECOLOGY	138
		MINING MINERAL PROCESSING	

(вгору)

04.12.2018

Продовжено проект з підтримки ІКТ-талентів в Україні, що передбачає двотижневий стажування для студентів у КНР – меморандум МОН та Huawei

Компанія Huawei та МОН продовжать проект «Насіння для майбутнього» (Seeds for the Future) в Україні для підтримки талентів у сфері інформаційно-комунікаційних технологій. Відповідний меморандум підписали Міністр освіти і науки України Л. Гриневич та директор ТОВ «Хуавей Україна» Ма Ці 4 грудня 2018 р. в Києві ([Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України](#)).

До 2021 р. включно до 30 українських студентів зможуть взяти участь у двотижневому стажуванні у КНР. Протягом нього вони ознайомляться з новітніми стандартами зв'язку та прикладними рішеннями для цифровізації різних сфер життя.

Меморандум про співробітництво між Міністерством освіти і науки України та «Хуавей Україна» також передбачає:

- співпрацю з запровадження сучасних інформаційно-комунікаційних технологій у галузях освіти і науки;
- залучення талановитої молоді на спеціальності, пов'язані з ІКТ, та її підтримка;
- популяризацію ІКТ;
- розширення контактів у галузях освіти і науки;
- розвиток наукових і студентських зв'язків для підвищення стандартів у навчанні і викладанні;
- сприяння розвитку наукових досліджень і прикладних розробок.

<...> Сторони домовилися також підтримувати організацію спільних науково-практичних конференцій та науково-дослідних програм. Зокрема, йдеться про Huawei Innovation Research Program, наукові публікації в Україні та за кордоном, співпрацю у реалізації проектів із електронного навчання та в галузі кібербезпеки. Документ діє 3 роки із можливістю продовження.

«Місія Huawei полягає у наданні цифрових технологій кожній людині, домівці та організації для створення повністю пов'язаного, інтелектуального світу. Тому ми намагаємося сприяти підготовці ІКТ-талентів для галузі телекомунікацій в Україні. Сподіваюся, що меморандум про співпрацю дозволить нам інтенсифікувати співробітництво з університетами для досягнення цієї мети. Як компанія, що входить до Національної інвестиційної ради України, ми розглядаємо нашу співпрацю із українськими вишами як частину інвестицій провідної ІКТ-компанії у побудову цифрової України», – зазначив віце-президент Huawei Марко Ксю.

Присутній на урочистому підписанні Посол КНР в Україні Ду Вей зауважив, що соціальна відповідальність, яку демонструє кампанія, є гарним прикладом для наслідування.

«Ви створюєте позитивний імідж китайської компанії в Україні. Відповідаючи на запитання, що робитиме компанія у найближчі роки, мое бачення наступне. Потрібно звеличувати дружбу між Китаєм та Україною. Ця програма має не просто вирощувати насіння кадрів, а й сіяти насіння дружби між нашими країнами», – пояснив Посол КНР.

Програма Huawei Seeds for the Future реалізується з 2008 р. У ній взяли участь понад 3600 студентів із 108 країн. Україна приєдналася до конкурсу 2016-го.

([вгору](#))

Додаток 20

20.12.2018

В четверг в Таллинне открылась первая сеть 5G

Телекоммуникационная компания Telia, вуз TalTech и предприятие Ericsson 20 декабря открыли в университетском городке Таллиннского технического университета первую в стране пилотную сеть 5G. Устроители мероприятия, отметив, что сетью смогут воспользоваться как предприятия, так и научные учреждения, которые занимаются научными исследованиями и развитием инноваций ([The Baltic Course](#)).

В то же время речь идет о постоянной сети, в которой применяются отвечающие стандартам и предназначенные для коммерческого использования компоненты сети 5G.

Одним их наиболее заметных примеров работы сети является созданный в TalTech беспилотный автомобиль Iseauto, который передвигается с помощью 5G-технологии и способен быстро и без задержек общаться с окружающей инфраструктурой.

По словам директора по технологиям Telia Eesti К. Саар, открытие сети 5G ознаменовало реальное появление пятого поколения мобильной связи в Эстонии.

«Мы надеемся увидеть, как при поддержке технологии 5G будут появляться новые потрясающие услуги будущего и модели бизнеса. Поэтому для тестирования возможностей новой технологии здесь ожидаются различные заинтересованные стороны. TalTech – идеальное место для этого, здесь сосредоточены технические знания, умные люди и опыт сотрудничество с самыми разными партнерами. Кроме того, в технологии 5G мы видим мощную поддержку для нашей только что открытой сети интернета вещей NB-IoT, у которой на сегодняшний день появился и первый пользователь из числа бизнес-клиентов», – отметила К. Саар.

По словам ректора TalTech Я. Аавиксоо, появление пятого поколения мобильной связи – смелый шаг в неизвестность. «Он открывает ранее ограниченные возможности для общения в виртуальном мире. TalTech, Telia и Ericsson делают этот шаг, поскольку верят в творческий подход ученых и студентов, которые способны проявить его в генерации новых идей и

использовании технической платформы. 5G – это тысяча шагов в будущее для всей Эстонии».

Глава Ericsson Eesti А. Дурейко добавил: «Запуск сети 5G, отвечающей стандартам и включающей предназначенные для коммерческого использования компоненты – важный шаг на пути к появлению на рынке первых в Эстонии 5G-услуг. Открытие сети 5G в самой креативной среде – университетском городке TalTech – отличный пример того, что нынешние партнеры хотят управлять инновацией и продолжать развитие цифрового общества в Эстонии».

([вгору](#))

Додаток 21

04.12.2018

Объявлены результаты мониторинга веб-сайтов научных учреждений и организаций НАНА

Известно, что Президиум НАН Азербайджана принял решение от 15 июля 2015 г. «О мониторинге сайтов научных учреждений и организаций НАНА». Согласно решению, реализация мониторинга веб-структуры и веб-сайтов Академии, в рамках среды электронного обучения в Азербайджане, была поручена Институту информационных технологий ([Национальная академия наук Азербайджана](#)).

Академик-секретарь НАНА, директор Института информационных технологий, академик Р. Алгулиев на очередном заседании Совета директоров научных учреждений НАНА выступил с отчетом по результатам мониторинга сайтов академических учреждений в текущем году.

Ученый отметил, что из 55 научных учреждений и организаций 48 имеют веб-сайт. Он сказал, что группа экспертов из Института информационных технологий была вовлечена в мониторинг, охватывающий период за февраль – июнь 2018 г. В рамках мониторинга было проанализировано и оценено несколько сайтов на основе критериев, состоящих из 16 пунктов, включая дизайн, программное обеспечение, динамику новостей, доступность и актуальность информации.

Затем Р. Алгулиев проинформировал участников совещания о распределении адресов веб-сайтов по доменным зонам, их совместимости с именем и деятельностью организации, поисковой системой, безопасностью, обновлением новостей, счетчиками статистики и другими критериями.

Ученый довел до сведения, что **science.gov.az** – официальный веб-портал НАНА, отвечает на каждый из 16 требований, изложенных в системе оценивания. Он добавил, что этот портал занял ведущие позиции среди сайтов государственных органов по результатам мониторинга, проведенного администрацией Президента АР.

В конце своего выступления академик представил ряд предложений и рекомендаций относительно создания и управления веб-сайтами. Сказав: «Подключение AzScienceNet к GEANT требует многоязычия» – Р. Алгулиев добавил, что целесообразно создавать веб-сайты на трех языках (азербайджанском, английском, русском).

Ученый также отметил важность проведения соответствующих семинаров и тренингов для высокоуровневой организации веб-сайтов научных учреждений и организаций НАНА.

([вгору](#))

Додаток 22

05.12.2018

Чому китайські компанії патентують все підряд?

Вісім років тому Китай, обігнавши Японію, вийшов на перше місце в світі по числу реєстрації національних патентів. З тих пір КНР залізно утримує першість. Так, в 2016 р. китайські винахідники оформили 1,2 млн національних патентів, в той час як американські новатори – 295 тис., Японія 260 тис., Південна Корея 163 тис. Крім того, число патентів в Китаї зростає, так в минулому році в КНР винахідникам видали 1,8 млн свідоцтв ([Глобал Експерт ЮА](#)).

На відміну від міжнародних патентів, національні оформляються набагато легше, і в Китаї, в порівнянні з іншими країнами, ці правила гранично спрощені, а плата за реєстрацію винаходу доступна.

Як повідомляє Bloomberg, в КНР є **три види патентів**:

Перший – це документи на справжні винаходи, які оформляються після ретельних перевірок, діють протягом 20 років і, як правило, мають реальну комерційну цінність.

Другий – патентування так званої корисної моделі. В цьому випадку реальних технологічних новинок вже набагато менше: в якості корисної моделі можна запатентувати, наприклад, «скрольний жест для розблокування смартфона».

Третій – патенти на дизайн різних виробів, наприклад, «інноваційна» форма пляшки з-під газованої води.

В цілому, китайські національні патенти на винаходи складають 23 % від їх загального числа, на корисні моделі – 53 %, на дизайн – 24 %. У другій і третій категоріях патенти КНР захищають ноу-хау протягом 10 років.

За видачу свідоцтва про патентування винаходу китайська влада стягує \$ 130, за реєстрацію патентів на дизайн і корисну модель – 87 \$. Крім цього, національний патент необхідно щорічно продовжувати, вносячи певну суму, яка поступово зростає. За наявною інформацією, володар китайського патенту на винахід платить щороку до \$ 1 151, тримач патенту іншої категорії – до \$288.

Однак, власники 91 % патентів на дизайн не продовжують свідоцтва після перших п'яти років. У випадку з корисними моделями після перших п'яти років від захисту патенту відмовляється 61 % власників. І лише власники патентів на винаходи – найдорожча категорія – готові продовжувати свідоцтва: тільки 37 % винахідників не бажають платити за патент через 5 років.

Великий відсоток «відмовників» обумовлений тим, що китайські патенти або являють собою дослівно скопійовані американські, або не несуть в собі ніякої цінності.

Після того, як голова КНР Сі Цзіньпін оголосив про старт реалізації програми «Зроблено в Китаї 2025», китайський бізнес як по команді почав доводити технологічну перевагу країни, і в першу чергу це виразилося в патентуванні всього підряд.

Ще одна причина низькосортних патентів – **податкові пільги і державні субсидії**. Формально, їх надають компаніям, які своїми винаходами доводять перевагу Китаю в світі високих технологій. Наприклад, в провінції Хайнань високотехнологічним компаніям належить регіональна субсидія в розмірі 500 000 юанів (\$ 72 637) на рік. Не дивно, що в гонитві за дотаціями технологічні компанії в кінцевому рахунку почали патентувати непотрібні речі.

Разом з тим, сказати, що китайські чиновники зовсім закривають на це очі, теж не можна. Так, в цьому році китайський регулятор відкликав звання «високотехнологічної компанії» (а разом з ним – і належні субсидії) у 18 підприємств.

Bloomberg відзначає, що державна підтримка, поза всяким сумнівом, має і свої плюси: держдотації, серед іншого, дозволили зміцнитися таким важливим секторам економіки Китаю, як галузі штучного інтелекту і хмарних технологій. На сьогоднішній день китайські ІТ-компанії тримають у вісім разів більше патентних заявок, пов'язаних з цими технологіями, ніж їх колеги з США. За даними консалтингової фірми Aistemos, китайський технологічний гігант Tencent має в три рази більше патентів, ніж Facebook, і в два рази більше – ніж Amazon. Також обганяє західні технологічні компанії за кількістю патентів і Alibaba.

([вгору](#))

Додаток 23

12.12.2018

Нові цілі ЄС щодо розвитку відновлюваної енергетики та енергоефективності до 2030 р. затверджено Радою ЄС!

Оновлені Директиви з енергоефективності та відновлюваної енергетики схвалено Радою ЄС з питань транспорту, телекомунікацій, та енергетики 4 грудня 2018 р. ([Держенергоефективності України](#)).

Таким чином, затверджено частину законодавчих актів пакету рекомендацій «Чиста енергія для всіх європейців» («Clean Energy for All Europeans»), мета якого – забезпечити доступ до екологічно чистої енергії та досягти лідерства ЄС у відновлюваній енергетиці.

Так, оновлені директиви з енергоефективності та відновлюваної енергетики встановлюють нові цілі для ЄС:

– 32 % – частка «чистої» енергії до 2030 р. (план до 2020 р. – 20 %);

– 32,5 % – цільове значення для енергоефективності до 2030 р. (план до 2020 р. – 20 %).

Корисними, у т. ч. для України, є рекомендації сфокусуватися на таких питаннях:

– удосконалення системи підтримки розвитку відновлюваної енергетики;

– зменшення адміністративних процедур;

– запровадження прозорості та стабільної регуляторної системи щодо споживання відновлюваних джерел енергії;

– стимулювання розвитку відновлюваної енергетики у транспорті;

– підвищення стабільності розвитку біоенергетики.

Передбачається, що ця законодавча база забезпечить регуляторну чіткість та сприятиме створенню інвестиційно-сприятливих умов.

Загалом, досягнення цілей стимулюватиме:

– конкурентоспроможність промисловості в Європі;

– підвищення зайнятості населення;

– подолання енергетичної бідності;

– покращення екології.

Деталі дізнавайтеся на сайті: <https://goo.gl/XDAjmr>.

(вгору)

Додаток 24

12.12.2018

Учені Академії – про можливі сценарії розвитку світової енергетики

На сторінках міжнародного громадсько-політичного тижневика «Дзеркало тижня» (випуск № 47, 8-14 грудня 2018 р.) було опубліковано статтю завідувача відділу проблем перспективного розвитку паливно-енергетичного комплексу Інституту економіки промисловості НАН України кандидата технічних наук Д. Череватського ([Національна академія наук України](#)).

Стаття є узагальненням поглядів на розвиток світової енергетики. Відправною точкою виконаного дослідження стали три сценарії з вигадливими назвами «Сучасний джаз», «Незакінчена симфонія» і «Хард-рок», презентація яких відбулася на конгресі Всесвітньої енергетичної ради (СвЕР) у 2013 р. в південнокорейському місті Тегу.

Три сценарії, – як із придорожнім каменем: «Ліворуч підеш – коня втратиш, праворуч підеш...», бо трилеми – це завжди «неможлива трійця». Так, сильною складовою «Джазу» є доступність енергії, сильною складовою «Симфонії» – екологічна чистота. Але реалізація «Симфонії» потребує певного світового уряду, про що сказано відверто: «*«Незакінчена симфонія» спирається на глобальні структури управління, на дипломатію, яка веде до світу зростаючого регіонального та глобального співробітництва*». Проте, як довів відомий американський економіст Д. Родрік, гіперглобалізація можлива лише у разі створення тієї або іншої форми світового уряду (глобальний федералізм) або відмови від демократії в окремих державах на користь технократичної еліти, яка пристосовуватиме свою політику до вимог світового ринку, а не до очікувань громадян. Перший варіант, за Родріком, нереалістичний, другий – аморальний.

Для великих паливних корпорацій вигіднішим є джазовий сценарій, бо в разі інтенсивної екологізації енергетики вони втрачають велику частку доходів.

Розгардіяш у таборі головних сил світової енергетики, вважає автор, ставить під загрозу саму ідею проголошеної СвЕР програми Grand Transit – переходу до світлого енергетичного завтра. На підставі чого слідує висновок про те, що світовий паливно-енергетичний комплекс чекає на узгодження інтересів основних сил енергоринку.

Докладніше читайте у публікації «Увесь цей джаз» за посиланням: <https://goo.gl/opBYdT>.

(вгору)

Додаток 25

12.12.2018

Європейська енергетична політика сталого розвитку: фаховий погляд вчених Академії

На сторінках міжнародного громадсько-політичного тижневика «Дзеркало тижня» (випуск № 47, 8-14 грудня 2018 р.) було опубліковано статтю провідного наукового співробітника Інституту економіки та прогнозування НАН України кандидата економічних наук В. Ліра ([Національна академія наук України](#)).

Автор публікації аналізує проблеми реалізації європейської енергетичної політики сталого розвитку на тлі зростаючої глобальної конкуренції у світовій торгівлі.

У першу чергу, експерт нагадує, що парадигму сталого розвитку було модернізовано на Конференції ООН зі сталого розвитку (20–22 червня 2012 р.), через двадцять років після Конференції ООН з навколишнього середовища в Ріо-де-Жанейро, тож вона отримала символічну назву «Ріо+20». Ця конференція підтвердила політичну прихильність глав держав і урядів, світового громадянського суспільства до всіх принципів декларацій зі

сталого розвитку, ухвалених у Ріо-де-Жанейро (1992 р.) і Йоганнесбурзі (2002 р.). Водночас Конференція «Ріо+20» запропонувала більш комплексний і системний підхід до проблеми сталого розвитку, визначила його інституційні рамки, що сприятимуть збалансованішій та ефективнішій інтеграції всіх компонентів сталого розвитку на основі цілісного підходу на всіх рівнях – глобальному, національному, регіональному.

В. Лір наголошує, що гуманістичний аспект став визначальним для нової візії майбутнього. Нові цілі сталого розвитку, що викладені у документі «Перетворення нашого світу: порядок денний у сфері сталого розвитку на період до 2030 року», замінили собою Цілі розвитку тисячоліття. Встановлених цілей планується досягати з 2015-го по 2030 р. 25 вересня 2015-го 193 країни затвердили 17 глобальних цілей і 169 відповідних завдань, які мають комплексний характер і забезпечують збалансованість усіх трьох компонентів сталого розвитку: економічного, соціального й екологічного. Відповідно до прийнятих рішень, у портфелі кожної делегації, яка прибула до Катовіце, мав бути чіткий національний стратегічний план дій із досягнення оновленої системи цілей сталого розвитку. Таку національну доповідь «Цілі сталого розвитку: Україна» було оприлюднено 2017-го.

Важливо те, зазначає автор статті, що боротьба зі зміною клімату залишається одним із пріоритетів, але вже не домінантним, враховуючи загострення проблем із подоланням бідності й із рівною доступністю до природних ресурсів, інформації, освіти, медицини для всіх жителів планети. Глобальна екологічна солідарність в економічно розділеному світі дедалі більше поступається національному прагматизму. А це, у свою чергу, створює родючий ґрунт для антиглобалістського руху та відкритих локальних протестів, навіть у країнах — драйверах ідеї сталого розвитку.

Про нові виклики, які постають на шляху європейської енергетичної політики до цілей сталого розвитку, докладно читайте у публікації «Європейський світлофор енергетичного переходу до сталого розвитку: режим миготливого жовтого» за посиланням: <https://goo.gl/wy1VPC>.

(вгору)

Додаток 26

22.12.2018

Біоенергетика продовжує впевнене зростання на рівні 33 % на рік (за даними Енергобалансу України за 2017 р.)

20 грудня 2018 р. Державна служба статистики України опублікувала Енергетичний баланс України за 2017 р. ([Біоенергетична асоціація України](#)).

Згідно даних балансу, частка відновлюваних джерел енергії (ВДЕ) у загальному постачанні первинної енергії у 2017 р. склала 4,4 % (у 2016 р. було 3,8 %). Такий темп зростання відповідає європейським показникам річного росту сектору ВДЕ.

Як і у попередньому році, у структурі виробництва енергії з відновлюваних джерел у 2017 р. найвагомішу частку займали біопаливо та відходи – 80 %.

Наведені дані показують черговий значний крок у розвитку сектору біоенергетики України. Так, обсяг «виробництва біопалив та відходів» становив 3618 тис. т н.е. у 2017 р. (проти 3348 тис. т н.е. у 2016 р.), а обсяг «загального постачання первинної енергії з біопалив та відходів» – 3046 тис. т н.е. у 2017 р. (проти 2832 тис. т н.е. у 2016 р.) (Рис. 1). Різниця між зазначеними показниками відповідає експорту біопалив – 542 тис. т н.е. у 2017 р. (554 тис. т н.е. у 2016 р.).

Постачання первинної енергії з біопалив та відходів в обсязі 3046 тис. т н.е. еквівалентно заміщенню близько 3,8 млрд. м³ природного газу у 2017 р.

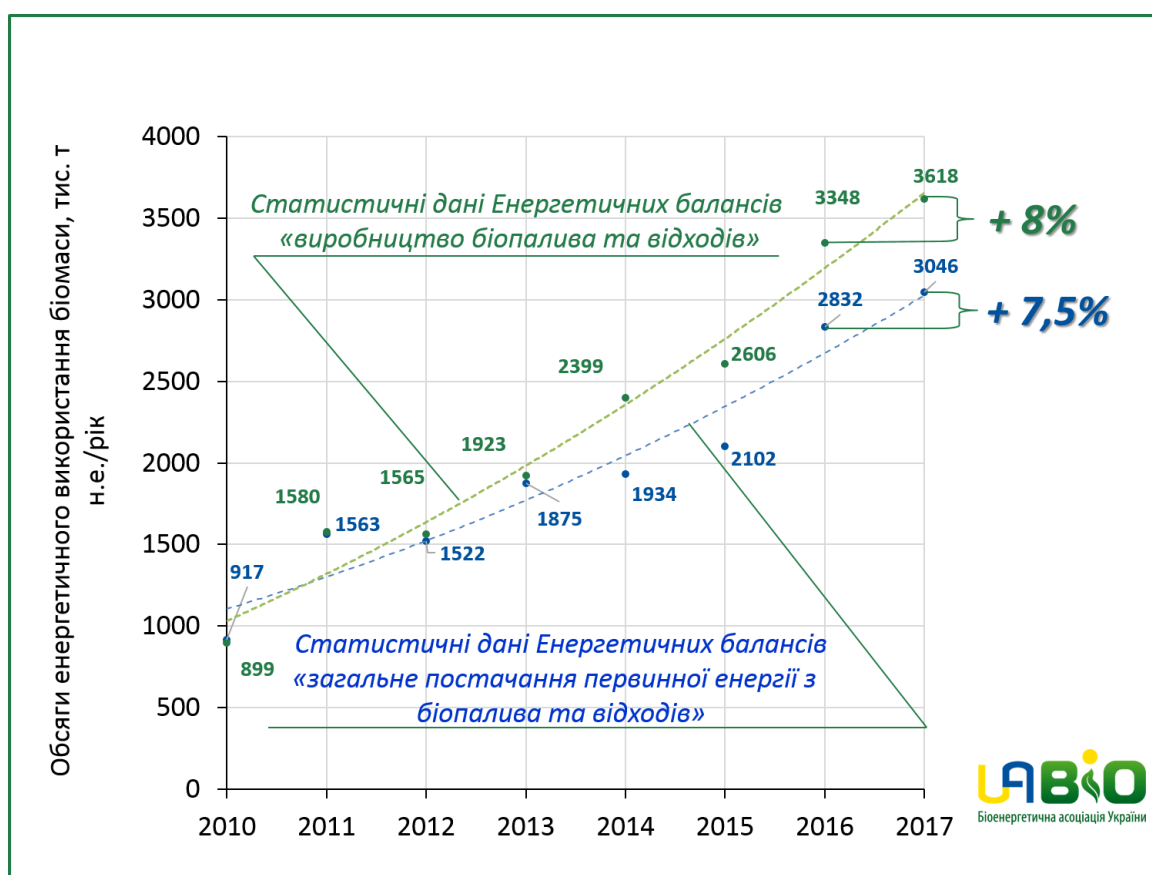

Рис. 1. Зростання виробництва енергії з біопалив в Україні протягом 2010-2017 рр.

Аналіз аналогічних даних за період 2010-2017 рр. свідчить про те, що середній темп росту сектору біоенергетики в Україні складає 43 % на рік за показником «виробництво біопалив та відходів» і 33 % на рік за показником «загальне постачання первинної енергії з біопалив та відходів» (Рис. 2). Такі темпи розвитку вказують на високу ймовірність виконання цілей по виробництву теплової енергії з біомаси, зазначених в Національному плану дій з відновлюваної енергетики на період до 2020 р. (НПДВЕ).

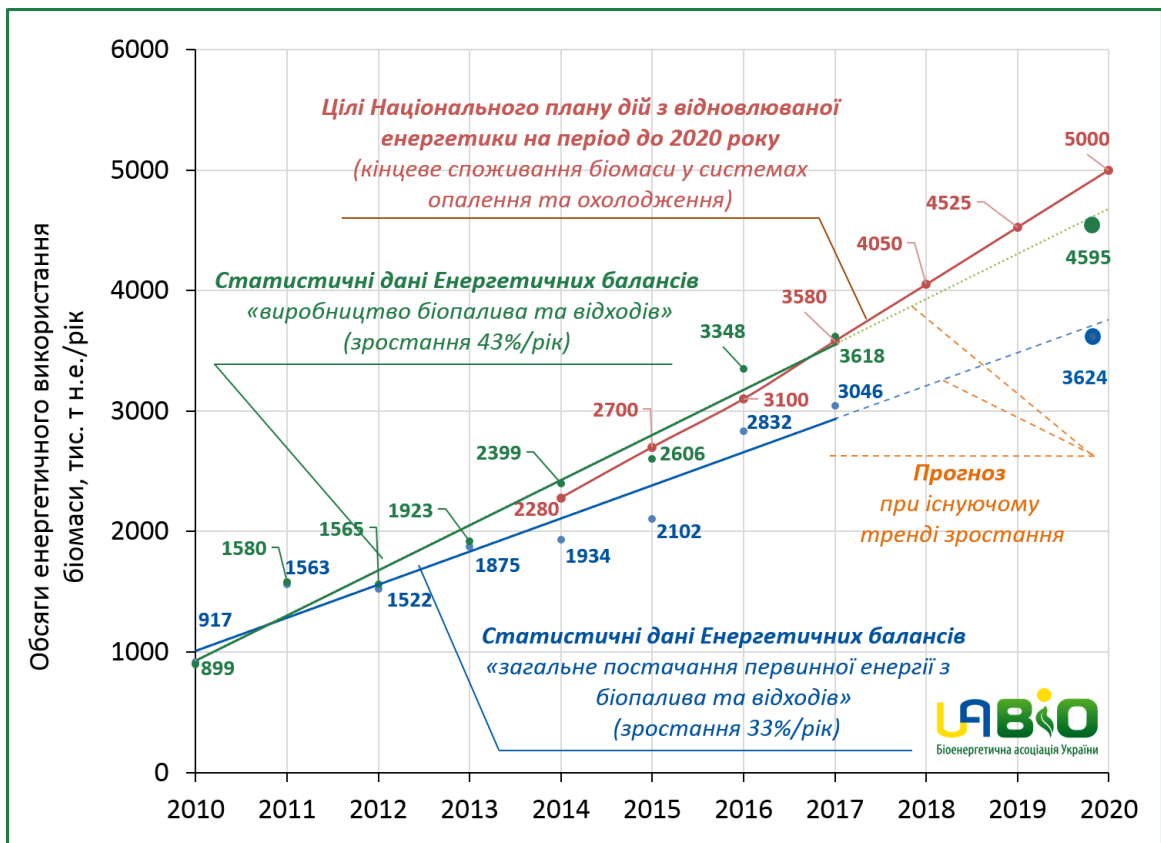

Рис. 2. Зростання виробництва енергії з біопалив в Україні протягом 2010-2017 рр., індикативні цілі НПДВЕ по виробництву теплової енергії з біомаси та прогноз до 2020 р.

Про зростання сектору біоенергетики у 2016 р. (за даними Енергобалансу України за 2016 р.) Ви можете переглянути [тут](#).
([вгору](#))

Додаток 27

07.12.2018

Демченко О., доктор біологічних наук

З дисертацією – за кордон

<...> У чому відмінності підготовки наукових кадрів в Україні і країнах Європи і США, що стимулюють таку масову міграцію? Вони різучі! Зупинюся лише на одному, але дуже важливому аспекті – системі атестації наукових кадрів. По суті, вимоги до кандидатів на здобуття наукового ступеня скрізь однакові. Кандидат повинен довести свою здатність працювати у великій науці власними дослідженнями, розумінням свого внеску в науковий або технологічний прогрес. У цьому під час захисту дисертації він повинен переконати старших колег, які мають оцінити його роботу. Але проблема в тому, хто і як цих людей організує як експертів, якими правами наділить і, нарешті, хто ухвалюватиме остаточне рішення. У цьому корінь проблеми ([DT.UA](#)).

Уявіть собі, що кандидатську дисертацію, подану до захисту, читають лише двоє людей, а докторську – троє. Вони називаються опонентами. А вирішує її долю значно більша група людей – члени вченої ради. Вони дисертації не читали, багатьох з них вона не цікавить, а дехто її навіть не зрозуміє, бо належить до іншої спеціальності. Їхнє враження від дисертаційної роботи і рішення, яке вони ухвалюють, від дисертації відірване. Вони слухають виступ дисертанта і приймають на віру висновки опонентів. <...> У країнах Європи і США ця процедура кардинально відмінна. Ніяких наукових рад там немає, як і національних систем атестації кадрів. Рішення про присудження наукового ступеня ухвалює невелика група, що зазвичай складається з п'яти осіб. Вони створюють комітет або журі. Назви в різних країнах відрізняються, але суть одна. Для захисту кожної дисертації запрошується окрема група вчених, які найбільш компетентні в предметі саме цієї роботи. Вони повинні уважно прочитати дисертацію, зробити всі можливі зауваження, влаштувати суворий професійний іспит дисертантові. Їхнє рішення є остаточним! Його лише формально затверджує керівництво університету чи іншої організації, що видає диплом.

Як працює така система? Мені доводилося брати участь у захистах дисертацій у різних країнах Європи, а також у США, тому подальший виклад базуватиметься на цьому узагальненому досвіді. Приблизно за півроку до запланованого захисту дисертації я отримую лист із проханням повідомити, чи не погодився б я взяти в ньому участь, і, якщо я згоден, чи зручною для мене буде дата цього заходу. Повідомивши про згоду, я можу через деякий час отримати офіційне запрошення стати членом журі (у результаті відбору кандидатів до нього). Одночасно отримую і текст дисертації з проханням дати їй оцінку і зробити всі необхідні зауваження не пізніше ніж за місяць до захисту. Цей місяць потрібен дисертантові для підготовки до захисту з урахуванням зауважень і внесенням відповідних змін у текст роботи.

І ось починається церемонія захисту. Її перша частина не відрізняється від прийнятої в нас. Це публічна доповідь дисертанта і публічна дискусія. А далі – закрите засідання журі.

Цікавим є склад журі. У типовому варіанті до нього входять керівник дисертанта (обов'язково!), його колега з інституту (факультету), що найбільш обізнаний із темою роботи, а також троє зовнішніх експертів. Вони мають бути з інших організацій, а то й з інших країн. Наприклад, на одному з таких заходів у Франції крім мене був учений, який спеціально прилетів на нього зі США.

Перший етап роботи журі в закритому режимі відбувається за участі дисертанта. Він повинен відповісти на безліч запитань експертів, показати свою ерудицію в ширшому колі питань. При обговоренні його дисертаційну роботу «розкладають на молекули». Потім дисертанта відпускають, і продовжується дискусія серед членів журі, де важливою є участь наукового керівника. Він повинен відповісти на запитання, на які не відповів дисертант, отримати зауваження і пропозиції щодо подальшого розвитку досліджень

його колективу. Найцікавіша ця дискусія тоді, коли один із зовнішніх експертів сам проводить дослідження в цьому напрямі і якоюсь мірою є конкурентом. У результаті робота стає зрозумілою для всіх членів журі в усіх деталях. А далі ухвалюється рішення. Голосуванням? Аж ніяк! Голосування тут і неможливе, і непотрібне. Рішення ухвалюють консенсусом. Якщо в журі є не згодний із запропонованим рішенням, він має переконати інших. Після цього складають відповідний документ і, скріплений підписами членів журі, його передають до адміністрації університету. Ось і все. Перед здачею дисертації на постійну відкриту публікацію в електронній формі дисертантові може бути надано час для виправлення помилок, виявлених під час засідання журі.

Підсумовуючи, підкреслимо відмінності між «нашою» і «їхньою» системами здобуття наукового ступеня. Ці відмінності принципові! У системі, прийнятій в основних наукових державах світу, і оцінюють, і ухвалюють рішення лише експерти-фахівці, які ознайомлені з дисертацією в деталях. Вони несуть персональну відповідальність за свої рішення, бо їхні прізвища ви побачите на першій сторінці дисертації, знайшовши її в Інтернеті. Перевірка їхнього рішення бюрократами чи менш кваліфікованими фахівцями просто безглузда. Там немає потреби багатьом науковцям відсиджувати на засіданнях учених рад, відриваючись від власної творчої роботи, і своїм голосуванням створювати видимість колективної відповідальності. Не потрібно писати протоколів засідань і стенограм захистів. Не потрібно армії секретарів для оформлень і перевірок...

(вгору)

Додаток 28

28.12.2018

Портал фінансування та тендерів (Funding & Tenders Portal) поступово замінює Портал учасників (Participant Portal)

EC Research IT Helpdesk сповіщає про поступову заміну Порталу учасників на Портал фінансування та тендерів. Новий Портал фінансування та тендерів дозволяє шукати можливості фінансування та тендерів ЄС, а також реалізовувати менеджмент грантів та контрактів в одному місці. Незалежно від того, чи Ви є представником освітньої, наукової установи чи малого та середнього бізнесу, або NGO, який планує брати участь у конкурсах ЄС чи вже має грант ЄС, необхідно зробити тільки один «click» і отримати необхідну Вам інформацію ([Горизонт 2020. Національний портал](#)).

Чому це було потрібно?

Портал учасників був створений на початку лише для Програми досліджень та інновацій ЄС «Горизонт2020». Інші програми ЄС приєдналися пізніше. Тепер, на новому Порталі фінансування та тендерів буде розміщено всі програми ЄС в одному місці. Крім того, він буде охоплювати конкурси на проведення тендерів та відповідні контракти на закупівлі.

Які зміни для мене?

Не багато. Хоча новий Портал може виглядати для Вас дещо іншим, він продовжує надавати доступ до електронних робочих процесів, з якими ви знайомі. Ви можете продовжувати використовувати існуюче ім'я користувача та пароль. Ви знайдете всі ваші активи, які ви мали на старому порталі, і всі функції управління ними. Просто не забудьте оновити свої закладки.

Що далі?

Сьогодні новий Портал охоплює близько 15 програм фінансування ЄС (тобто, все ще існують програми, що управляються в інших місцях). Але з початком наступного бюджетного періоду ЄС (2021 р.) Портал охоплюватиме всі програми, які фінансуються ЄС.

Для контрактів на закупівлю буде поступово впроваджуватися повне електронне управління. Наразі Портал фінансування та тендерів забезпечує тільки пошук тендерів. Через кілька років контракти з закупівель Європейської Комісії будуть оброблятися безпаперовно (як обробляються вже сьогодні гранти).

Поки що користувачі, що звертаються до Порталу учасників автоматично перенаправляються на новий Портал фінансування та тендерів.

Але дуже скоро старий портал (Порталу учасників) буде вимкнено.

Сторінка нового Порталу: <https://goo.gl/Ycsd9t>.

(вгору)

Додаток 29

03.12.2018

Первое заседание Координационного совета профессоров НАНА

3 декабря в Президиуме Национальной академии наук Азербайджана состоялось первое заседание Координационного совета профессоров НАНА ([Национальная академия наук Азербайджана](#)).

Открывший заседание, академик А. Ализаде подчеркнул, что укрепление отношений в области науки и образования является одним из принципов деятельности совета. В своей речи академик А. Ализаде сказал, что профессорам НАНА следует более активно участвовать в научной и научно-организационной жизни академии. Одним из основных принципов деятельности совета является укрепление связей в сфере науки и образования. Профессора НАНА должны принимать более активное участие в научной и научно-организационной жизни НАНА, интеграции науки и образования, оказывать поддержку развитию инновационной деятельности, активно заниматься подготовкой молодых кадров, продвигать в ходе образовательного процесса научные достижения, а также вести работу, нацеленную на повышение интереса молодежи к науке. Руководитель академии особо подчеркнул роль профессоров НАНА в становлении магистрантов высокоспециализированными кадрами.

Выступивший в мероприятии академик-секретарь НАНА, академик Р. Алгулиев отметил, что учреждение ученого звания «профессор НАНА» является важным событием в истории Академии. Академик отметил, что профессора НАНА совместно с молодыми учеными академии тесно связаны в организации научно-значимых мероприятий, а также в подборе диссертационных тем в соответствии с приоритетами и требованиями науки в XXI веке.

Заведующий Управлением науки и образования, член-корреспондент НАНА А. Садыгов подчеркнул важность проведения профессорами консультационных часов для магистрантов. Он сказал, что профессора НАНА могут способствовать повышению качества магистерской степени в институтах Академии.

([вгору](#))

Додаток 30

07.12.2018

Українські науковці успішно провели вимірювання в Атлантичному океані та переходять до досліджень в Південному – новини з унікальної експедиції НАНЦ МОН

Українські науковці привезуть додому унікальні дані про будову земної кори під океаном, зокрема про Серединно-Атлантичний хребет – завершилась 1-а частина експедиції наших вчених з вивчення стану Південного океану, до якої, зокрема, увійшли представники Національного антарктичного наукового центру МОН. Відповідну новину надіслали 7 грудня 2018 р. з експедиції, що перебувала біля Фолклендських островів ([Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України](#)).

Науковці вже провели морські дослідження через всю південну Атлантику, від Кейптауну (ПАР) до Фолклендів. У цій частині рейсу геофізики методом частотно-резонансного зондування й отримали дані про будову земної кори під океаном, зокрема про один з ключових елементів глобальної тектоніки плит – Серединно-Атлантичний хребет.

Одночасно вздовж усього маршруту записувались кілька характеристик магнітосфери нашої планети.

Океанографи налагодили роботу надсучасного вимірювального комплексу – програмно-апаратного комплексу «Феррібокс». Він дозволяє по всьому маршруту руху судна неперервно, без зупинок, визначати всі головні показники морської води (фізичні, хімічні та навіть окремі біологічні).

Більшість показників вимірюються кожні 15 хвилин, деякі щохвилинно. Такі прилади є останнім словом європейської океанографії, у світі їх лише кілька десятків. Переважно вони встановлені на регулярних паромних лініях у Північному морі, Балтиці та Північній Атлантиці. В Антарктиді подібні неперервні вимірювання здійснюватимуться вперше, і триватимуть весь

сезон вільної від криги акваторії, поки судно перебуватиме на промислі. Їх робитиме саме українська експедиція.

Керівник НАНЦ Є. Дикий, який перебував в цій експедиції, зазначив: «Завдяки отриманим даним українськими вченими формуватиметься унікальна база даних мінливості океанографічних полів Антарктики. Вона дозволить перейти на якісно новий рівень знань про вплив кліматичних змін на океан та дозволить принципово покращити прогнозування екологічного стану та біологічної продуктивності вод Південного океану. Таке робиться вперше в Антарктиці, це один з випадків світового лідерства української науки».

Протягом дослідження було підтверджено повну дієздатність приладів, вони були адаптовані до роботи у холодних умовах (для чого довелося перебудувати цілий відсік трюму, організувавши теплоізоляцію та опалення). Тепер на черзі власне полярні води.

<...> Нагадуємо, що [експедиція стартувала в листопаді на борту українського крилевого траулера «Море Содружества»](#), і за місяць перетне два океани – Атлантичний та Південний. Дослідження проводиться спільно науковцями Національного антарктичного наукового центру МОН України, Українського наукового центру екології моря Мінприроди та Інституту геофізики НАНУ у партнерстві з судновласником – компанією «Інтерпромфлот».

Це перша українська експедиція у відкритому океані після 2001 р.

([вгору](#))

Додаток 31

06.12.2018

Українські науковці отримають кошти під проекти з кібербезпеки, знищення хімічних відходів та дослідження Дунаю – рішення Адміністрації УНТЦ

Кібербезпека, виявлення та утилізація хімічних відходів у Чорному морі, дослідження Дунаю – за цими напрямками Україна отримає фінансову підтримку на наукові проекти через Український науково-технологічний центр. Відповідне рішення було ухвалено Адміністративною радою УНТЦ 6 грудня 2018 р. в Києві. ([Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України](#)).

Так, розширено напрями роботи центру, а отже і тематику проектів, під які будуть надаватися кошти на дослідження.

«Це дуже важливо і для України, і для всього світу, що віднині УНТЦ працюватиме за новим напрямом – кібербезпека. Адже в сучасному світі, де хакерські атаки можуть змінювати результати виборів, складно переоцінити необхідність розвитку цієї сфери. Це рішення дозволить Україні залучити додаткові кошти під наукові дослідження та розробки з кібербезпеки. Саме їх результати дозволять і Україні, і усім нашим партнерам проваджувати нові,

ефективні рішення для протидії одній з найбільших нинішніх загроз людства», – зазначив заступник Міністра освіти і науки України, представник України в Адміністративній раді УНТЦ М. Стріха.

Друге важливе рішення для України – через центр ЄС фінансуватиме проект з виявлення та утилізації хімічних відходів у Чорному морі. Відповідні захоронення були зроблені в наших територіальних водах ще в часи СРСР, і поступово оболонка контейнерів руйнується.

Найближчим часом це може призвести до екологічної катастрофи – саме такий висновок зробили науковці.

Однак одна з головних проблем наразі в тому, що немає точної карти захоронень. Першим етапом спільного проекту якраз і буде створення точної карти місцезнаходження хімічних відходів. Далі розроблятимуться шляхи з їх знешкодження.

Ще однією можливістю для наших науковців буде розвиток через УНТЦ проекту з встановлення сучасних методів дослідження річки Дунай. Зокрема, йдеться про вивчення рівня забруднення та інших змін у річці.

Україні уже долучилася до підготовчого етапу проекту, але для його продовження та отримання міжнародного фінансування сьогодні нам потрібно приєднатися до Європейського консорціуму з питань дослідницької інфраструктури (ERIC). Використання для цього можливостей УНТЦ значно пришвидшить та полегшить процес.

«Від України виконавцем проекту є Одеський державний екологічний університет. У межах спільної роботи науковці вишу отримують можливість працювати на новітньому обладнанні та отримувати передовий міжнародний досвід», – повідомив М. Стріха.

Довідково. Український науково-технологічний центр, УНТЦ (англ. The Science and Technology Center in Ukraine, STCU) — міжнародна організація, створена з метою запобігання розповсюдженню знань та досвіду, пов'язаних зі зброєю масового знищення, шляхом фінансової підтримки проведення наукових досліджень вченими, задіяними у сфері безпеки.

([вгору](#))

Додаток 32

22.12.2018

Учені Академії прозвітували про виконання досліджень з проблем сталого розвитку, раціонального природокористування та збереження навколишнього середовища у 2018 році

18 грудня 2018 р. у Великому конференц-залі НАН України відбулася звітна конференція з виконання Цільової комплексної міждисциплінарної програми наукових досліджень НАН України з проблем сталого розвитку, раціонального природокористування та збереження навколишнього середовища у 2018 р. ([Національна академія наук України](#)).

Учасників заходу привітав координатор Програми, віце-президент НАН України академік А. Загородній. Керівник програми – заступник академіка-секретаря Відділення загальної біології НАН України, директор Інституту еволюційної екології НАН України академік В. Радченко охарактеризував хід виконання Програми у поточному році, основні здобутки та проблеми в її реалізації. Відзначалася важливість того, що Програма дає можливість розвивати дослідження з таких актуальних напрямів, як сталий розвиток країни, раціональне використання природно-ресурсного потенціалу і збереження навколишнього середовища.

На засіданні було заслухано звіти за науковими проектами з трьох напрямів Програми:

1) розроблення наукових підходів та сучасних технологій із підвищення енергоефективності, енергозбереження й використання відновлюваних джерел енергії для досягнення енергонезалежності України;

2) наукові основи раціонального використання природно-ресурсного потенціалу і проблеми поводження з відходами;

3) наукові дослідження проблем збереження та відтворення біотичного й ландшафтного різноманіття в умовах глобальних змін навколишнього середовища.

У роботі звітної конференції взяли участь майже 50 керівників та виконавців 28 проектів Програми із 20 установ 6 відділень Академії. Було заслухано й обговорено доповіді за проектами, що виконувалися в рамках програми за базовим фінансуванням, та за 4 проектами за бюджетною програмою КПКВК 6541230 «Підтримка розвитку пріоритетних напрямів наукових досліджень на 2018 рік».

За результатами роботи конференції прийнято рішення в цілому схвалити результати виконання програми та визнати реалізацію програми у 2018 р. успішною. Отримані результати буде детально проаналізовано, враховано всі позитивні й негативні моменти та зроблено відповідні висновки, що в подальшому сприятиме підвищенню якості виконання досліджень і не призведе до розпорошення виділених коштів.

[\(вгору\)](#)

Додаток 33

19.12.2018

Дискусійний семінар «Першочергові заходи для розвитку інноваційної сфери в Україні»

18 грудня 2018 р. відбувся дискусійний семінар «Першочергові заходи для розвитку інноваційної сфери в Україні» у межах проекту «Посилення впливу громадськості на євроінтеграційні процеси у сфері науково-технічного та інноваційного розвитку України», який виконувався під парасолькою Української сторони Платформи громадянського суспільства Україна-ЄС (УС ПГС) за підтримки Європейського Союзу та Міжнародного

фонду «Відродження» в межах грантового компоненту проекту «Громадська синергія» ([Інститут економіко-правових досліджень НАН України](#)).

Мета проекту: розвиток потенціалу платформи громадянського суспільства Україна-ЄС у сфері інноваційного науково-технічного розвитку України шляхом налагодження багатостороннього діалогу між зацікавленими сторонами на основі пропозицій громадського та експертного середовища.

Перша частина заходу проходила у формі семінару, на якому представлені системні пропозиції експертів проекту. Кожний з експертів входить в різні робочі групи при МОН та МЕРТ і долучений до підготовки і просування актуальних інноваційних пропозицій, які уже знайшли підтримку у різних середовищах. У програму семінару також були включені доповіді, які становили інтерес для більшості учасників.

У другій частині заходу проводилися конструктивні дискусії за 4-ма темами:

інструменти взаємодії (співпраці) науки та бізнесу для реалізації інноваційних проектів;

як підтримувати розвиток стартапів та проривних технологій в Україні; інновації в освіті та роль освіти для розвитку інноваційної діяльності; використання зарубіжного досвіду у сфері інновацій.

На семінарі-дискусії були присутні представники органів державної влади на центральному та регіональних рівнях, які відповідають за розробку та імплементацію планів щодо використання на практиці європейських підходів до підтримки інноваційного науково-технічного розвитку та виконання положень Угоди про асоціацію; представники фахових середовищ (особливо молодь) в університетах, науково-дослідних інститутах, які проявляють активну громадянську позицію та включаються у процеси обговорення ходу реформ у сфері інноваційного науково-технічного розвитку та використання нових можливостей, які надають євроінтеграційні реформи; представники бізнесу, особливо бізнес-асоціацій, які зацікавлені у розвитку інноваційної діяльності, як інструменту досягнення конкурентних переваг на європейському ринку та покращення доступу МСП до використання нових інструментів підтримки інновацій; представники громадянського суспільства, яких цікавлять нові можливості залучення громадських організацій до активізації інноваційної діяльності в Україні та участі у процесах євроінтеграційних реформ у цій сфері.

[Програма заходу](#)
([вгору](#))

Додаток 34

14.12.2018

Сучасне агропромислове виробництво потребує якісного аерокосмічного забезпечення, – Ярослав Гадзало

Аерокосмічна інформація стає дедалі важливішою для інтегрованого управління природними ресурсами і корегування агротехнологій. Про це

заявив Президент Національної академії аграрної науки України Я. Гадзало на засіданні Бюро Президії ([Національна академія аграрних наук України](#)).

Він підкреслив особливе значення таких технологій для моніторингу стану земель. Щорічно Україна втрачає близько 15–20 т/га родючого шару ґрунту, а площа еродованих земель збільшується до 100 тис. га. Під час вітрової ерозії, і особливо чорних бур, втрати ґрунту можуть сягати 50–100 т/га. «Україна сьогодні, як одна з космічних держав, недостатньо використовує супутниковий інформаційний ресурс, що особливо важливо для сфери моніторингу та управління сільськогосподарськими територіями», – наголосив Президент академії.

Водночас цей напрям намагаються розвивати науковці, у тому числі, аграрної академії. Президія НААН започаткувала на 2018-2020 рр. Цільову програму наукових досліджень «Аерокосмічні спостереження довкілля в інтересах сталого розвитку та безпеки як національний сегмент проекту Горизонт 2020 ERA-PLANET». За останнє десятиліття в колаборації з НАНУ, Державним космічним агентством та іншими установами виконано декілька важливих досліджень. Серед них моніторинг агроресурсів і прогнозування їхнього стану з використанням даних дистанційного зондування Землі, аналіз та прогноз впливу змін клімату на урожайність та валові збори зернових, дослідження з використання ДЗЗ при інтегрованому управлінні водними і земельними ресурсами в умовах зрошення. Заслуговує на увагу низка проектів з Нідерландами, Бельгією, Фінляндією стосовно розробки методик та технологій використання даних дистанційного зондування Землі при зрошенні тощо.

Продовжуючи цю роботу, НААН планує створити на власній базі науково-аналітичний центр «Агрокосмос». Проект буде вирішувати проблеми формування збалансованого аграрного виробництва, агроекологічного моніторингу, раціонального використання природно-ресурсного потенціалу, а також прогнозування розвитку АПК України в умовах змін клімату. «Діяльність центру спочатку апробуємо в дослідних господарствах академії з подальшим розповсюдженням набутого досвіду в цілому в агросфері України», – додав Ярослав Гадзало.

На засіданні Бюро Президії постановила розробити концепцію галузевої стратегії аналізу та використання супутникових даних у науковій та виробничій діяльності АПК (до 1 квітня 2019 р.), надати пропозиції зі створення центру «Агрокосмос» (до 1 травня 2019 р.), а також провести протягом наступного року міжнародну науково-практичну конференцію на тему: «Моніторинг агросфери, управління агроресурсами та прогнозування на засадах аерокосмічного дистанційного зондування».

Читайте також: [Ярослав Гадзало: Пропонуємо створити міжвідомчий науково-аналітичний центр «Агрокосмос»](#)

([вгору](#))

Шляхи розвитку української науки

Інформаційно-аналітичний бюлетень
Додаток до журналу «Україна: події, факти, коментарі»

Упорядник Натаров Олег Олександрович

Свідоцтво про державну реєстрацію КВ № 5358 від 03.08.2001 р.

Видавець і виготовлювач
Національна бібліотека України
імені В. І. Вернадського
03039, м. Київ, Голосіївський просп., 3
Тел. (044) 524-25-48, (044) 525-61-03
E-mail: siaz2014@ukr.net
Сайт: <http://nbuviap.gov.ua/>

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до Державного реєстру видавців виготівників
і розповсюджувачів видавничої продукції
ДК № 1390 від 11.06.2003 р.